

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling

**Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling**

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Til udvalgets orientering fremsendes herved den anden Fremskridtsrapport for regeringens Nationale Reformprogram, som er udarbejdet som led i EU's Lissabon-strategi.

I forbindelse med relanceringen af Lissabon-strategien i 2005 blev det besluttet, at medlemslandene hvert tredje år udarbejder et Nationalt Reformprogram for vækst og beskæftigelse. Det første Reformprogram blev således udarbejdet og fremsendt til Kommissionen i oktober 2005. I de mellemliggende år skal medlemslandene udarbejde fremskridtsrapporter for det nationale reformarbejde. Rapporterne danner grundlag for den evalueringsproces af reform- og strukturpolitikken i de enkelte lande, som Kommissionen og flere rådsformationer foretager forud for den årlige drøftelse af Lissabon-strategien på forårstopmøderne.

Udkastet til rapporten afspejler de primære udfordringer, der blev opregnet i det Nationale Reformprogram af 2005, og tager højde for Kommissionens evaluering af den sidste danske fremskridtsrapport fra oktober 2006. Rapporten fokuserer på planlagte og gennemførte initiativer de seneste 3 år – med særlig vægt på de seneste 12 måneders initiativer, herunder særligt regeringens 2015-plan, Globaliseringsstrategien, aftalen om velfærdsreformer samt regeringens energiudspil fra januar 2007. Der er lagt vægt på at give en sammenhængende præsentation af regeringens reformer, som kan læses uafhængigt af sidste års Reformprogram.

Interesseorganisationerne repræsenteret i Kontaktudvalget for Lissabon-strategien er blevet hørt og er fremkommet med bemærkninger til udkastet.

Det er hensigten at tilsende Kommissionen det danske reformprogram den 15. oktober d.å.

Med venlig hilsen

Helge Sander

**Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling**

Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vtuv@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 06-007655
Dok nr. 340654
Side 1/1

Danmarks nationale reformprogram

Anden fremskridtsrapport

Bidrag til EU's
vækst og beskæftigelsesstrategi
(Lissabon-strategien)

Oktober 2007

Regeringen

Danmarks nationale reformprogram,
bidrag til EU's vækst- og beskæftigelsesstrategi (Lissabon-strategien)
Oktober 2007

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Henvendelse om publikationen
kan i øvrigt ske til:
Finansministeriet
7. kontor
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Elektronisk publikation:
Produktion: Schultz
ISBN: 87-7856-852-8

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside:
www.fm.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning: Den danske reformstrategi	v
1. Den økonomiske ramme	1
1.1 Konjunkturudsigterne	1
1.2 Mellemløst strategi og målsætninger	3
2. Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik	9
2.1 Globaliseringspuljen.....	9
2.2 Offentlig forskning – fokus på kvalitet, relevans og konkurrence	10
2.3 Forskning, innovation og vidensspredning i den private sektor	12
2.4 Udvidet anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi (IKT)	13
2.5 Uddannelse.....	14
2.6 Iværksætter.....	18
3. Effektivitet, konkurrence og det indre marked.....	21
3.1 Bedre konkurrence.....	21
3.2 Det indre Marked	24
3.3 Bedre regulering	25
3.4 Infrastruktur	27
3.5 Konkurrence og effektivitet i den offentlige sektor	28
3.6 Regional vækstpolitik.....	29
4. Bæredygtighed, miljø og energi	33
4.1 Fremme af miljøeffektiv teknologi.....	33
4.2 Internalisering af miljøomkostninger og afkobling af vækst og miljøbelastning	34
4.3 Indsats mod klimaændringer	36
4.4 Stoppe tilbagegang i biodiversitet	37
4.5 Enerkipolitik.....	38
5. Beskæftigelsespolitikken	41
5.1 Beskæftigelsesmål.	41
5.2 Arbejdsudbuddet mv.	42
5.3 Indsatsen for særlige målgrupper	45
5.4 Ligestilling og kvinders beskæftigelse	49
5.5 Omstillingsevne	50

Indledning: Den danske reformstrategi

Nærværende fremskridtsrapport er den anden opfølgning på det danske, nationale reformprogram, der blev fremlagt i efteråret 2005. Rapporten er således det sidste danske bidrag til den første tre-årige cyklus for de nationale reformprogrammer.

Hovedfokus i denne fremskridtsrapport er rettet mod ændringer og initiativer de seneste 12 måneder, idet der dog er lagt vægt på at give en sammenhængende beskrivelse af den økonomisk-politiske strategi¹. Kommissionens evaluering af den første fremskridtsrapport og særligt de områder, som Kommissionen identificerede som særlige fokuspunkter for Danmark, er fremhævet. Der er ligeledes rettet særlig opmærksomhed mod de prioritetsområder, som Det Europæiske Råd vedtog på forårstopmødet i marts 2006.

Reformprogrammet 2005 identificerede fire væsentlige økonomiske og sociale udfordringer i de kommende år:

- Forberede befolkningens højere gennemsnitsalder gennem fortsat nedbringelse af den offentlige gæld og sikring af varigt højere beskæftigelse, herunder ved bedre beskæftigelse og integration for svagere grupper på arbejdsmarkedet.
- Sikre de fulde gevinster fra fordelene ved globaliseringen gennem fleksible markeder, et omfattende løft i uddannelsernes kvalitet og andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse samt en kraftig styrkelse af forskningens kvalitet og omfang.
- Styrke rammerne for øget produktivitet i den private sektor gennem stærk konkurrence, bedre samspil med offentlig uddannelse og forskning, fremme af innovation og iværksættere samt bedre regulering og infrastruktur.
- Sikre størst mulig værdi for brugere af den store offentlige sektor, hvor moderne ledelse, i fravær af direkte markedstest, skal understøttes af institutionelle incitamenter, hurtig udnyttelse af ny teknologi, frit valg og konkurrenceudsættelse.

Samtidig er det ambitionen, at disse udfordringer skal forenes med et fortsat højt niveau for miljøbeskyttelse til gavn for natur, sundhed og forbrugere.

Regeringen har med tilfredshed noteret sig, at Kommissionen i sin evaluering af den første fremskridtsrapport til det nationale reformprogram fremhæver, at Danmark har gjort gode fremskridt i implementeringen af tiltag, der skal bidrage til at imøde-

¹ I reformprogrammet 2005 blev sammenhængen mellem den danske strategi og EU's integrerede retningslinier illustreret via uddrag fra retningslinierne indsat passende steder i teksten. Da retningslinierne er uændrede, er de ikke medtaget i nærværende fremskridtsrapport. Retningslinierne findes i fuld længde på www.ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf.

komme de sektorøkonomiske udfordringer, som er defineret i det nationale reformprogram 2005. Regeringen noterer sig endvidere med tilfredshed, at Kommissionen roser den danske makroøkonomiske strategi, idet der dog påpeges fortsatte behov for reformer, der vil øge arbejdsudbuddet frem mod 2015. Regeringen har endvidere noteret sig de fokuspunkter for Danmark, som Kommissionen har identificeret. De reformer og initiativer, der præsenteres i nærværende fremskridtsrapport, imødekommer Kommissionens opfordringer.

I det nationale reformprogram 2006 indtog velfærdsaftalen samt globaliseringsstrategien en naturlig central placering. Begge er stadig i 2007 centrale for den videre udvikling af den danske økonomi, hvilket blandt andet ses i aftalen om udmøntningen af globaliseringspuljen. Regeringen fremlagde endvidere i 2007 en plan for dansk økonomi frem mod 2015. Planen skal skabe rammen for en sund økonomisk udvikling. Endelig står implementeringen af kommunalreformen samt regeringens kvalitetsreform som centrale elementer i den reformdagsorden, der præsenteres i nærværende fremskridtsrapport.

Ledigheden er siden sidste år bragt yderligere ned til det laveste niveau både strukturelt og faktisk i mere end 30 år, og den samlede beskæftigelse er høj sammenlignet med andre lande. Det Europæiske Råd satte på forårstopmødet i marts 2007 øget fokus på behovet for en udvikling af flexicurity-modellen i de europæiske økonomier. Flexicurity er en central del af dansk arbejdsmarkedspolitik. Flexicurity er karakteriseret ved fleksible regler for ansættelse og afskedigelse, en aktiv arbejdsmarkedspolitik og et veludviklet sikringsystem i tilfælde af ledighed, som samtidig ansporer til aktiv jobsøgning.

Regeringen fremlagde i august 2007 planen *mod nye mål – Danmark 2015*. Det er et krav i planen, at der gennemføres nye initiativer, som skal styrke den ustøttede beskæftigelse varigt med 20.000 personer frem mod 2015. Dette skal bl.a. ske gennem større tilgang af arbejdskraft fra andre lande, styrkelse af arbejdsmarkedspolitikken og en fortsat styrket beskæftigelsesindsats særligt i forhold til indvandrere og efterkommere samt seniorer. En ledsagende skattenedsættelse vil løfte arbejdsudbuddet yderligere svarende til 8.000 personer. Regeringen vil endvidere i efteråret 2007 fremlægge en plan, indeholdende en række konkrete initiativer for at øge arbejdsudbuddet. Derudover nedsættes en arbejdsmarkedskommission, der skal komme med forslag, der skal hjælpe regeringen til at opfylde visionen for beskæftigelse og arbejdstid.

Siden udarbejdelsen af reformprogrammet 2006 er der indgået politisk aftale om udmøntningen af *globaliseringspuljen*. Udmøntningen af puljen betyder, at der i perioden 2007-2012 afsættes ekstra 39 mia. kr. til forskning og udvikling, innovation og iværksætteri, en styrket indsats for at flere skal have en videregående uddannelse samt en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.

Udmøntningen af globaliseringspuljen ligger i forlængelse af vedtagelsen af velfærdsaftalen og globaliseringsstrategien, og bidrager således til at sikre den langsigtede

strukturøkonomiske udvikling i Danmark. En udvikling som sker inden for rammerne af en fortsat stabil finanspolitik, der er koncentreret om fastholdelsen af fortsatte årlige overskud på de offentlige finanser.

Fortsatte forbedringer af den offentlige service er et vilkår for en velfungerende økonomi. 1. januar 2007 trådte *kommunalreformen* i kraft. Reformens formål er at øge effektiviteten i kommuner og regioner og dermed frigøre ressourcer til borgerrettede serviceopgaver. I forlængelse af kommunalreformen fremlagde regeringen i august 2007 en *strategi for en høj kvalitet i den offentlige sektor (kvalitetsreformen)*. De væsentligste initiativer i kvalitetsreformen er:

- Markante investeringer i bedre velfærd – en kvalitetsfond på 50 mia. kr. og en kvalitetspulje på 10 mia. kr.
- Kvalitetsstandarder, der skal sikre danskerne en høj kvalitet på vigtige dele af ældre-, børne- og sundhedsområdet.
- En samlet reformpakke med 8 markante reformer og i alt 180 initiativer, der skal sikre velfærd af høj kvalitet til borgerne og attraktive arbejdspladser til medarbejderne.

I Kommissionens evaluering af den første danske fremskridtsrapport fra oktober 2006 fremhæves en række punkter, som Danmark bør fokusere på:

- Foranstaltninger til *forøgelse af arbejdsudbuddet* på mellemlang sigt frem til 2015, omfattende yderligere initiativer, der skal gøre det mere attraktivt at arbejde, og supplerende skridt til at integrere ældre arbejdstagere og indvandrere på arbejdsmarkedet. Regeringen har med 2015-planen opstillet mål, som skal bidrage til at imødekomme behovet for et øget arbejdsudbud på kort sigt. Regeringen vil endvidere fremlægge en plan for at skaffe mere arbejdskraft i Danmark i efteråret 2007 jf. kapitel 1 og kapitel 5.
- Gennemførelse af planlagte reformer af *konkurrencelovgivningen* og sikring af, at nye konkurrencebeføjelser udøves effektivt af de ansvarlige myndigheder. Regeringen har gennemført ændringer af konkurrencelovgivningen og styrket myndighedernes mulighed for at sikre en effektiv konkurrence, jf. kapitel 3
- Yderligere *sammenkobling af energinet* for at forbedre den måde, elektricitets- og gasmarkederne fungerer på. Regeringen har taget en række initiativer med henblik på forbedringer af energiinfrastrukturen, jf. kapitel 3
- Fastlæggelse af yderligere politikker og foranstaltninger til *begrænsning af emissioner*. Regeringen har fremlagt en langsigtet energistrategi samt en kvoteallokeringsplan som skal sikre, at Danmark når sin ambitiøse klimaforpligtelse på 21 pct. CO₂-reduktion i 2008-12, jf. kapitel 4.
- Styrkelse af målrettede foranstaltninger til forbedring af folkeskole- og ungdomsuddannelser og forøgelse af antallet af studerende, der færdiggør ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Regeringen har iværksat en række initiativer med fokus på *forbedring af de danske uddannelser* fra folkeskolen til universitetsuddannelserne jf. kapitel 2.

For yderligere informationer om resultater og indikatorer for den danske strukturpolitik henvises til regeringens årlige Konkurrenceevneredegørelse.²

Anden fremskridtsrapport – afslutning på den treårige cyklus

Som led i relanceringen af Lissabon-strategien på Det Europæiske Råds møde den 22.-23. marts 2005 blev det besluttet, at medlemslandene hvert tredje år skal udarbejde programmer, der gør rede for landenes reformstrategier inden for Lissabon-strategiens emnekræds, dvs. sikre vækst og beskæftigelse inden for en sund makroøkonomisk ramme og på grundlag af fortsat social samhørighed og miljømæssig bæredygtighed.

I årene mellem udarbejdelse af de nationale reformprogrammer er det hensigten, at medlemslandene skal udarbejde implementeringsrapporter, der primært sigter på at beskrive de tiltag, medlemslandene har gennemført i løbet af de seneste 12 måneder.

Den anden fremskridtsrapport markerer afslutningen på den første tre-årige cyklus. For at give et helhedsbillede af den danske reformindsats i hele reformprogramperioden opsummeres der i afslutningen af hvert kapitel på indsatsen inden for området.

² Konkurrenceevneredegørelsen for 2007 kan findes på www.oem.dk.

1. Den økonomiske ramme

Danmark har gennem en årrække konsolideret de offentlige finanser. ØMU-gælden er nedbragt betydeligt, og den offentlige nettogæld skønnes vendt til et nettotilgodehavende. Overskud på betalingsbalancen har samtidig bidraget til, at udlandsgælden stort set er afviklet. Ledigheden er den laveste i over 30 år, og beskæftigelsen er høj. Den førte økonomiske politik – herunder finans-, struktur- og fastkurspolitikken – har i særlig grad været koncentreret om strukturelle offentlige overskud, gældsnedbringelse og fortsat forøgelse af den strukturelle såvel som faktiske beskæftigelse.

Hovedhjørnestenen i finanspolitikken er at sikre holdbare offentlige finanser bl.a. i lyset af den demografiske udvikling. En holdbar finanspolitik er også omdrejningspunktet i den økonomiske flerårsplan, som regeringen fremlagde i august 2007, jf. Mod nye mål – Danmark 2015.

Blandt de centrale mål og krav frem mod 2015 er: Strukturelle offentlige overskud på $\frac{3}{4}$ -1 $\frac{3}{4}$ pct. af BNP frem til 2010 og mindst balance i 2011-2015. ØMU-gælden reduceres yderligere og nettogælden vendes til et nettotilgodehavende, som fastholdes frem til 2015. Nye initiativer skal varigt øge den ustøttede beskæftigelse med 20.000 personer, og den gennemsnitlige arbejdstid skal som minimum holdes uændret. Øget arbejdsudbud er et af de centrale fokuspunkter, som Kommissionen har henledt regeringens opmærksomhed på i evalueringen af Danmarks Nationale Reformprogram 2006. Udgifterne til offentligt forbrug kan vokse i takt med samfundsøkonomien. Regeringens kvalitetsreform skal styrke kvaliteten i den borgernære offentlige service og sikre god anvendelse af ressourcerne. Skatten på arbejdsindkomst sættes ned. Skattenedsættelsen på arbejdsindkomst er finansieret inden for skattestøppet ved prisindeksering af energiafgifterne og i kraft af, at den automatiske regulering af arbejdsmarkedsbidraget sættes ud af kraft.

1.1 Konjunkturudsigterne

Dansk økonomi befinder sig omkring toppen af en højkonjunktur med et meget højt niveau for beskæftigelse og økonomisk aktivitet. Opsvinget er blevet forlænget af en kraftig stigning i arbejdsudbuddet, som blandt andet afspejler stigende gennemsnitlig arbejdstid, forøget erhvervsdeltagelse blandt de unge og for indvandrere og efterkommere. Desuden har indvandringen af udenlandske arbejdstagere og pendling fra Sverige og Tyskland givet et mærkbart bidrag til arbejdsstyrken.

Beskæftigelsen skønnes at stige med ca. 120.000 personer (ca. 4½ pct.) fra 2004 til 2007. Samtidig er ledigheden faldet med ca. 90.000 personer siden slutningen af 2003 og udgjorde 90.500 personer i juli 2007 eller 3,3 pct. af arbejdsstyrken (3,2 pct. ifølge EU-definition). Det er det laveste niveau i mere end 30 år. Det forventes, at beskæftigelsen er toppet, og at væksten i efterspørgslen og produktionen vil dæmpes væsentligt frem mod 2009.

Den store efterspørgsel efter arbejdskraft har medført et opadgående pres på løndannelsen. Lønstigningerne ventes forøget fra 3,6 pct. i 2006 til i størrelsesordenen 4½-4¾ pct. i 2007 og i 2008. Dermed vil lønkonkurrenceevnen svækkes, men virk-

ningen kan dæmpes af, at lønstigningerne også er opadgående i udlandet. Lønstigningerne medfører på kort sigt større realløn, men slår efterfølgende igennem i højere inflation og svækkede eksportmarkedsandele.

Det forventes, at væksten i BNP dæmpes mærkbart efter en kraftig fremgang i 2005 og første del af 2006. Efter en BNP-vækst på godt 3 pct. i 2005 og 3½ pct. i 2006 skønnes væksten således at aftage til 2 pct. i 2007 og 1¼ pct. i 2008, navnlig som følge af mangel på arbejdskraft og aftagende vækst i den private, indenlandske efterspørgsel, herunder boliginvesteringerne. Aftagende vækst i den indenlandske efterspørgsel vil sammen med den på sigt forventede reduktion i den strukturelle ledighed i kraft af *Velfærdsaftalen* kunne bidrage til at dæmpe det opadgående pres på løn- og prisstigningerne.

Den kraftige fremgang i produktion og efterspørgsel har medført en markant forbedring af den offentlige saldo fra omtrent balance i 2003 til historisk store overskud på ca. 4½-4¾ pct. af BNP i 2005 og 2006. Der forventes fortsatte offentlige overskud på 3-4 pct. af BNP i 2007 og 2008, *jf. tabel 1.1*.

Tabel 1.1						
De offentlige finanser, 2003-2008						
Pct. af BNP	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Faktisk saldo (EDP-form)	0,0	2,0	4,7	4,2	3,2	-
Faktisk saldo (nationalregnskabsform)	-0,1	1,9	4,6	4,7	3,9	3,1
Strukturel saldo	0,5	1,0	2,0	2,4	1,7	1,5

Anm.: Data for offentlig saldo på EDP-form stammer fra EDP-indberetningen til Eurostat i april 2007.
Næste indberetning finder sted den 30. september 2007
Kilde: Danmarks Statistik og Finansministeriets beregninger.

Den stærke konjunktursituation med lav ledighed og store indtægter blandt andet fra Nordsøen bidrager til, at overskuddet er særlig stort i disse år. Korrigeret for de bidrag, der skønnes at have midlertidig karakter, er overskuddet (strukturelt) i størrelsesordenen 1½ pct. af BNP i 2007 og 2008. Det er inden for det opstillede målinterval i 2015-planen, der tilsiger strukturelle offentlige overskud mellem ¾ og 1¾ pct. af BNP i perioden 2007-2010, *jf. Mod nye mål – Danmark 2015*.

De store overskud på de offentlige finanser bidrager til, at både den offentlige ØMU-gæld og nettogæld reduceres mærkbart. ØMU-gælden forventes reduceret fra 30 pct. af BNP i 2006 til 21½ pct. af BNP i 2008. Samtidig vendes en nettogæld på 2¾ pct. af BNP i 2006 til et nettotilgodehavende på 4¼ pct. af BNP i 2008.

På baggrund af finanslovsforslaget for 2008 og økonomiaftalerne med kommuner og regioner skønnes finanspolitikken – målt ved den et-årige finanseffekt – at øge den økonomiske aktivitet med 0,3 pct. af BNP i 2008. Det skal blandt andet ses i lyset af en skønnet realvækst i de offentlige forbrugsudgifter på ca. 1¾ pct.

Mens finanspolitikken således øger den økonomiske aktivitet i 2008, skønnes højere renteniveau at virke dæmpende på væksten i 2007 og 2008. Presset på arbejdsmarkedet ventes at være betydeligt i hele prognoseperioden.

Regeringen har i forbindelse med offentliggørelsen af den nye økonomiske flerårsplan *Mod nye mål – Danmark 2015* indgået en skatteaftale med Dansk Folkeparti, som på kort sigt forventes at forøge arbejdsudbuddet svarende til 8.000 personer. Aftalen indebærer blandt andet, at reguleringen af arbejdsmarkedsbidraget bortfalder, og at beskæftigelsesfradraget øges i 2008, mens grænsen for betaling af mellemskat sættes op i 2009. Det samlede skatteforslag påvirker hverken finanspolitikken stramhedsgrad eller det offentlige overskud i 2008 sammenlignet med finanslovsforslaget. Skatteforslaget er beskrevet mere detaljeret nedenfor.

Danmark opfyldte også i 2006 konvergenskriterierne for stabil valutakurs, inflation, rente samt offentlig saldo og gæld, jf. tabel 1.2.

Tabel 1.2
Konvergenskriterier i 2006

	Forbrugerpris- inflation (HICP) ¹⁾	Kapital- markedsrente (10-årig stat)	Offentlig saldo (EDP-form)	Offentlig gæld (ØMU-gæld)
	Pct.	Pct.	Pct. af BNP	
Danmark	1,7 ¹⁾	3,4 ²⁾	4,2	30,1
EU25	2,2 ¹⁾	3,8 ²⁾	-2,3	63,4
Euroområdet	2,2 ¹⁾	3,4 ²⁾	-2,4	70,8
Konvergenskriterier	2,5 ¹⁾	5,4 ¹⁾	-3,0	60,0

1) Opgjort for december 2006.
2) Årsgennemsnit for 2006.
Kilde: EU-kommissionen, Eurostat, Danmarks Statistik og Finansministeriets beregninger.

I tabel 1.2 er det offentlige overskud på 4,2 pct. af BNP i 2006 opgjort i henhold til EU-proceduren om uforholdsmæssigt store underskud (EDP). Der er forskel i den offentlige saldo afhængig af opgørelsesform, men overordnet set er overskuddet på EDP-form i store træk sammenfaldende med den offentlige saldo ifølge nationalregnskabet.¹

1.2 Mellemløbet strategi og målsætninger

Den økonomiske politik sigter generelt mod at sikre høj og stabil beskæftigelse, holdbar finanspolitik og gode rammevilkår for vækst. Regeringen har i august 2007 fremlagt planen *Mod nye mål – Danmark 2015*, som efterfølger 2010-planen med nye og ambitiøse mål. Den kommende opdatering af Danmarks konvergensprogram vil

¹ Det offentlige overskud udgjorde 4,7 pct. af BNP i 2006 på nationalregnskabsform mod de nævnte 4,2 pct. af BNP på EDP-form. Behandlingen af swaprenter m.v. trækker i retning af et større offentligt overskud på EDP-form svarende til ca. 0,1 pct. af BNP i 2006, mens behandlingen af kapitaludgifter til visse statslige selskaber trækker i modsat retning svarende til ca. -0,1 pct. af BNP.

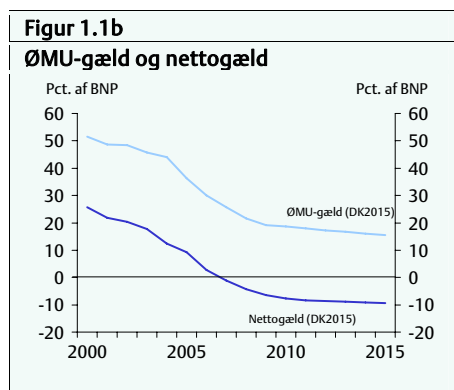
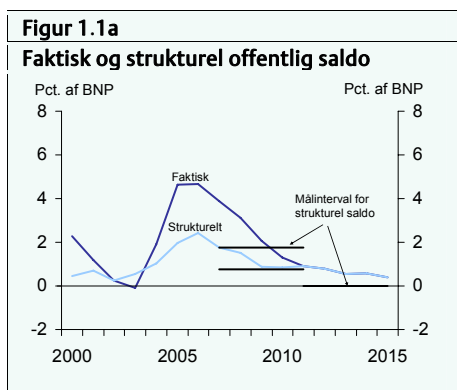
ligeledes bidrage til fortsat gode rammevilkår for vækst. De centrale mål for de enkelte politikområder er følgende (se også boks 1.1):

- *Penge- og valutakurspolitik:* Fortsat stabil valutakurs- og inflationsudvikling i kraft af den faste kronekurs over for euroen.
- *Finanspolitik:* Sikre en holdbar udvikling i de offentlige finanser.
- *Udgifterpolitik:* Udgifterne til offentligt forbrug kan vokse i takt med samfundsøkonomien.
- *Skattepolitik:* Fortsat skattestop og lavere skat på arbejdsindkomst.
- *Beskæftigelsespolitik:* Nye initiativer skal løfte beskæftigelsen med 20.000 personer frem mod 2015, og den gennemsnitlige arbejdstid skal som minimum holdes uændret.

Pengepolitikken fastlægges med henblik på at holde en stabil kronekurs over for euroen. Dermed sikres, at inflationen følger den mellemfristede udvikling i euroområdet. Rammen for fastkurspolitikken er ERMII-aftalen, der indebærer et snævert bånd for kronekursen på $\pm 2\frac{1}{4}$ pct. omkring centralkursen over for euro. Kronekursen har i en årrække ligget tæt på centralkursen. Siden euroens indførelse den 1. januar 1999 har kronekursens gennemsnitlige (numeriske) afvigelse således udgjort ca. $\frac{1}{4}$ pct.

Finanspolitikken sigter mod at understøtte en stabil økonomisk udvikling og at sikre en holdbar udvikling i de offentlige finanser. Sigtetpunktet er, at velfærdssamfundet også skal kunne finansieres på langt sigt, uden at der fremkommer et behov for større fremtidige finanspolitiske stramninger. Finanspolitikken fokuserer på stabil økonomisk udvikling og holdbarhed understøtter samtidig tilliden til fastkurspolitikken over for euroen.

Det har været målet at opbygge strukturelle overskud på de offentlige finanser, og derved gradvist nedbringe den offentlige gæld, *jf. figur 1.1a og b*. Med velfærdsaftalen fra 2006 er der endvidere vedtaget langsigtede reformer af efterløn og pension, der gør de offentlige finanser mere robuste overfor stigende levetid.

De nuværende store overskud på den offentlige saldo forventes at blive gradvist mindre frem mod 2015. De aftagende overskud skal ses i lyset af navnlig en normalisering af konjunkturterne, faldende Nordsø-indtægter og stigende udgifter til folkepension mv. Velfærdsaftalen, som styrker de offentlige finanser på længere sigt, betyder, at der inden for en holdbar finanspolitik er plads til mindre offentlige overskud end ellers frem mod 2015. I 2015-planen er det målsætningen, at der frem mod 2010 fastholdes strukturelle offentlige overskud mellem $\frac{3}{4}$ og $1\frac{3}{4}$ pct. af BNP. Fra 2011 til 2015 skal der være mindst balance, jf. boks 1.1. Derved overholdes kravet i EU's Stabilitets- og Vækstpagt om, at Danmark som minimum bør sigte efter en mellemfri-stet saldo tæt på balance eller et underskud på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP. Kommer den strukturelle offentlige saldo under målintervallet, vil det signalere behov for at justere den økonomiske politik.

Boks 1.1

Centrale elementer og sigtepunkter i *Mod nye mål – Danmark 2015*

En holdbar offentlig økonomi

- Finanspolitikken skal være holdbar. De forbedringer, der gennemføres frem til 2015, kan fastholdes i årene efter – uden skattestigninger eller andre stramninger.
- Frem til 2010 skal der fastholdes strukturelle overskud på de offentlige finanser på $\frac{3}{4}$ - $1\frac{3}{4}$ pct. af BNP. Fra 2011 til 2015 skal der mindst være balance, og ØMU-gælden reduceres yderligere frem mod 2015.
- Finanspolitikken sigter mod en stabil og høj beskæftigelse. Fokus i finanspolitikken på en stabil økonomisk udvikling og holdbare offentlige finanser bidrager til at sikre tillid til fastkurspolitikken.

Flere i arbejde

- Nye initiativer skal øge beskæftigelsen (ustøttet) med yderligere 20.000 personer frem mod 2015.
- Mindst uændret gennemsnitlig arbejdstid for de beskæftigede frem mod 2015, selvom demografien trækker ned.
- Regeringen nedsætter en arbejdsmarkedskommission, som inden udgangen af 2008 skal komme med anbefalinger, der skal hjælpe med at opfylde kravene for beskæftigelse og arbejdstid.

Høj kvalitet i den offentlige service

- Udgifterne til offentlig service mv. kan vokse i takt med samfundsøkonomien. Udgifterne kan udgøre op til $26\frac{1}{2}$ pct. af (konjunkturrenset) BNP i 2015.
- Med bl.a. kommunalreformen er der ideelle betingelser for bedre prioritering af driftsudgifterne. Målet er at frigøre ressourcer til yderligere borgernær service i kommuner og regioner svarende til 1 mia. kr. om året i 2009-13 eller 5 mia. kr. permanent ved at effektivisere administration mv.
- Der er afsat en kvalitetspulje på 10 mia. kr. over de næste 4 år til initiativerne i regeringens udspil til kvalitetsreform – herunder trepartsaftalerne.
- Der oprettes en kvalitetsfond på 50 mia. kr., som skal medfinansiere offentlige investeringer i sundhedssektoren, folkeskoler, daginstitutioner og ældrepleje mv. de næste 10 år.

Fortsat skattestop og lavere skat på arbejde

- Skattestop skal sikre fortsat ro om beskatningen for den enkelte.
- Skatten på arbejde sænkes. Samlet sættes indkomstsatten ned med $9\frac{1}{2}$ mia. kr. Skatnedsættelsen er finansieret inden for rammerne af skattestoppet.

Klima- og energistrategi

- Som led i klima- og energistrategierne skal energiforbruget holdes i ro og vedvarende energi skal stå for mindst 30 pct. af energiforbruget i 2025.
- Som et bidrag til at nå de ambitiøse mål i klima- og energistrategierne fastholdes energifgifterne realt fra og med 2008.

Målene for den strukturelle saldo giver finanspolitiske handlemuligheder i tilfælde af større økonomiske tilbageslag med klare ubalancer, men det fordrer samtidig tilbageholdenhed i finanspolitikken i gode tider med gunstige konjunkturer.

Inden for rammerne af 2015-planen er der plads til, at de *offentlige forbrugsudgifter* kan vokse på linje med den samlede økonomi. I 2015 vil de offentlige serviceudgifter kunne udgøre op til 26½ pct. af (konjunkturrenset) BNP. Overstiger udgifterne 26½ pct. af BNP indebærer pejlemærket en forpligtelse til at overveje de finanspolitiske prioriteringer med sigte på at få udgifterne på niveau med det forudsatte i 2015-planen.

Den planlagte vækst i det offentlige forbrug er større end i den oprindelige 2010-plan. Den større forbrugsvækst er mulig blandt andet på grund af en markant nedbringelse af den offentlige gæld og de tilhørende rentebetalinger. Samtidig har velfærdsaftalen skabt grundlag for et løft i udgifter til uddannelse og forskning (globaliseringspuljen).

Frem mod 2015 er det målsætningen gennem nye initiativer at øge den strukturelle beskæftigelse med 20.000 personer. Kravet betyder sammen med allerede vedtagne reformer, at den strukturelle beskæftigelse stiger yderligere frem mod 2015 selv om blandt andet demografien vil trække ned. Samtidig er det forudsat, at en normalisering af konjunktursituationen vil trække ned i den faktiske beskæftigelse. Udover krav til den strukturelle beskæftigelse stiller 2015-planen ligeledes krav om mindst uændret gennemsnitlig arbejdstid frem mod 2015, hvilket skal ses i sammenhæng med de udfordringer befolkningsudviklingen og normalisering af konjunkturerne stiller den danske økonomi overfor. Målsætningerne om forøgelse af den strukturelle beskæftigelse samt mindst uændret gennemsnitlig arbejdstid er således centrale elementer i regeringens bestræbelser på at øge arbejdsudbuddet, jf. også Kommissionens fokuspunkt for Danmark vedrørende denne problemstilling.

Kravene til beskæftigelse og arbejdstid er afstemt efter, at den planlagte finanspolitik dermed præcist opfylder kravet om finanspolitisk holdbarhed, og at der mindst er balance på de offentlige finanser i 2015. Strategien for holdbare offentlige finanser forudsætter derudover blandt andet, at aldersgrænserne for efterløn og pension fra 2019 løftes i takt med levetiden i overensstemmelse med Velfærdsaftalen. Det sikrer, at finansieringen af velfærdssamfundet bliver mere robust over for stigende levetid.

Skattepolitikens omdrejningspunkt er fortsat skattestoppet, der indebærer, at en skat eller afgift ikke må stige, uanset om den er fastsat i procent eller nominelle kronebeløb.

For at understøtte vækst og fremgang i arbejdsudbuddet har regeringen indgået aftale med Dansk Folkeparti om at nedsætte skatten på arbejdsindkomst i 2008 og 2009. Samlet nedsættes indkomstkatten med 9½ mia. kr. For at styrke gevinsten ved at arbejde øges beskæftigelsesfradraget fra 2,5 pct. til 4,25 pct. og det maksimale be-

skæftigelsesfradrag forhøjes til 13.100 kr. Det understøtter målsætningen om, at det skal kunne betale sig at arbejde, jf. også Kommissionens henvisning til behovet for at øge incitamentet for at arbejde i fokuspunktet vedrørende øget arbejdsudbud. Samtidig reduceres skatten på den sidst tjente krone, da mellemskattegrænsen løftes med ca. 60.000 kr. til 365.000 kr. Omkring 575.000 personer slipper dermed for mellemskatten og får en større tilskyndelse til en ekstra indsats på arbejdsmarkedet, *jf. boks 1.2.*

Skattenedsættelsen skønnes at øge arbejdsudbuddet svarende til 8.000 fuldtidspersoner, navnlig via et forventet positivt bidrag til den gennemsnitlige arbejdstid, da skatten på den sidst tjente krone bliver nedsat for brede grupper på arbejdsmarkedet. I beregningen af effekten på arbejdsudbuddet er der taget hensyn til, at personfradraget øges med 1.000 kr., og at overførselsindkomsterne forøges med 0,6 pct., hvilket ikke øger incitamentet til at arbejde.

Boks 1.2

Færre mellemskatteydere efter skattenedsættelserne

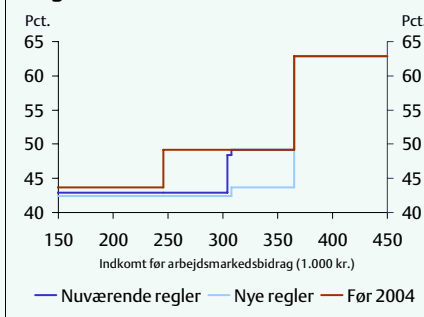
Skatteaftalen fra 2007 indebærer, at mellemskattegrænsen forøges med ca. 60.000 kr. til 365.000 kr. for arbejdsmarkedsbidrag, således at grænsen for mellem- og topskat bliver ens.

Det betyder, at 575.000 personer undgår at betale mellemskat. Marginalskatten falder med ca. 5,5 pct. point for denne gruppe, som især omfatter personer med mellemindkomster.

Med skattenedsættelserne fortsættes linien fra 2004, hvor beskæftigelsesfradraget blev indført og grænsen for mellemskatten også blev sat op, *jf. figur a.* Samlet medfører de 2 skattereformer, at godt 1¼ million mennesker undgår at betale mellemskat.

Figur a

Marginalskat efter skattenedsættelser

Skattenedsættelsen erstatter en nedsættelse af arbejdsmarkedsbidraget, som efter gældende regler ville medføre et provenutab på 3¼ mia. kr. i 2008 (ekskl. de afledte virkninger på overførselsatser), fordi der er budgetteret med overskud i arbejdsmarkedsfonden. Overskuddet i arbejdsmarkedsfonden skal blandt andet ses i lyset af den aktuelt lave ledighed. For at forhindre, at bidraget senere vil skulle stige, hvis fx ledigheden stiger, og generelt undgå at bidraget virker konjunkturførstærkende, afskaffes den automatiske regulering af arbejdsmarkedsbidraget, og fra og med 2008 er satsen for arbejdsmarkedsbidraget 8 pct.²

² Finansieringsbidraget fra nedsættelsen af arbejdsmarkedsbidraget i 2008 svarer til et rimeligt skøn for virkningen af at fastholde gældende regler, idet det dog er vanskeligt præcist at forudsige udviklingen i arbejdsmarkedsbidraget under gældende regler på langt sigt.

For at understøtte målsætningerne i klima- og energistrategien indekseres energifgifterne fra og med 2008, således at afgifterne ikke udhules reelt fremover. Merprovet fra indeksering tilbageføres i overensstemmelse med skattestoppet til at sænke indkomstskatten. Skattenedsættelsen er samlet set fuldt finansieret inden for rammerne af skattestoppet og påvirker ikke det finanspolitiske råderum til velfærd.

Boks 1.3

De væsentligste danske reforminitiativer

De væsentlige reforminitiativer, regeringen hidtil har iværksat i reformprogramperioden 2005-08, er:

- Regeringen indgik i 2005 aftale i Folketinget om en omfattende *kommunal strukturreform*, som trådte i kraft 1. januar 2007. Med reformen skabes 98 større og mere bæredygtige kommuner samt 5 regioner. Målet er en bedre og mere sammenhængende offentlig service og ved effektiviseringer at frigøre ressourcer fra administration til de borgernære serviceopgaver.
- Regeringen fremlagde i april 2006 en globaliseringsstrategi, som med 350 konkrete initiativer sætter fokus på forskning, uddannelse, innovation og iværksætterier.
- Regeringen indgik i juni 2006 sammen med et bredt flertal i Folketinget en aftale om fremtidens velfærd. Med *Velfærdsaftalen* etableres et fremtidssikret tilbagetrækningsystem, som blandt andet indebærer, at aldersgrænserne for efterløn og pension på længere sigt skal sættes op i takt med restlevetiden for 60-årige (således at perioden med efterløn og pension samlet vil være ca. 19½ år). Aftalen indeholder desuden initiativer på beskæftigelsesområdet, herunder en forstærket indsats for at nedbringe ledighed og initiativer til at få flere indvandre og efterkommere i arbejde. Velfærdsaftalen vurderes samlet set at kunne løfte den ordinære beskæftigelse med omkring 250.000 personer i 2040 i forhold til uændrede regler givet den forudsatte stigning i levetiden for 60-årige.
- Regeringen har i forlængelse af Velfærdsaftalen sammen med et bredt flertal i Folketinget afsat en *globaliseringspulje*, hvor der frem mod 2012 afsættes 10 mia. kr. til investeringer i fremtiden. Globaliseringspuljen bidrager til, at målsætningerne, at mindst 95 pct. skal have en ungdomsuddannelse, og 50 pct. skal have en videregående uddannelse, i regeringens globaliseringsstrategi nås.
- Regeringen har i august 2007 fremlagt en *2015-plan*, som fastlægger de overordnede rammer og sigtpejnter for den økonomiske politik i de kommende år. 2015-planen skal sikre holdbare offentlige finanser og overskud frem mod 2015. Planen indebærer, at den offentlige service kan udbygges i takt med samfundsøkonomien, et løft i investeringerne i sygehuse mv., en fortsættelse af skattestoppet og en nedsættelse af skatten på arbejde, der er finansieret inden for rammerne af skattestoppet. Som en del af 2015-planen skal der gennemføres nye initiativer, som varigt øger den understøttede beskæftigelse på 20.000 personer frem mod 2015.
- Regeringen har i august 2007 fremlagt en *kvalitetsreform*, der skal sikre høj kvalitet i den offentlige sektor. Reformen indeholder 180 konkrete initiativer, som blandt andet retter sig mod at styrke kvaliteten inden for sundhed-, børne- og ældreområdet. Der er afsat en pulje på 10 mia. kr. i perioden 2008-11 til at gennemføre initiativerne i kvalitetsreformen. Endvidere etableres en kvalitetsfond på i alt 50 mia. kr., der skal medfinansiere et løft i de offentlige investeringer frem til 2018.
- Regeringen har fremlagt en ambitiøs *energistrategi* samt en national *allokeringsplan* 2008-12, som skal sikre, at økonomisk fremgang fortsat forenes med en miljømæssigt bæredygtig udvikling.

2. Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik

Med aftalen om udmøntning af globaliseringspuljen i november 2006 har regeringen sammen med et bredt flertal i Folketinget tilvejebragt 39 mia. kr. over de kommende seks år til forskning, uddannelse, innovation og iværksætteri. Globaliseringspuljen skal medvirke til at gøre Danmark til et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund.

I Det Nationale Reformprogram 2005 er følgende hovedindsatsområder identificeret:

- *At implementere den løbende forhøjelse af de offentlige bevillinger til forskning og udvikling, der forventes at udgøre 1 pct. af BNP i 2010. Endvidere skal kvaliteten af forskningen styrkes, idet regeringen bl.a. ønsker at øge konkurrencen om midlerne og i større omfang satse på store og langsigtede forskningsprojekter.*
- *Øge den privatfinansierede forskning, så den samlede forskningsindsats når op på 3 pct. af BNP i 2010, bl.a. ved at forbedre samspillet mellem virksomheder og offentlige vidensinstitutioner.*
- *Fortsat forbedre rammevilkår for iværksættere, bl.a. ved at forbedre mulighederne for uddannelse i iværksætteri.*
- *Implementere tiltag for at få flere unge igennem uddannelsessystemet og på kortere tid.*

2.1 Globaliseringspuljen

Som opfølgning på Globaliseringsstrategien blev der tilvejebragt en *globaliseringspulje* til investeringer, som skal medvirke til, at Danmark bliver et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund. Følgende overordnede mål prioriteres indenfor forskning, uddannelse og innovation, jf. også *tabel 2.1*:

- De offentlige forskningsbevillinger øges, således at de fra og med 2010 udgør 1 pct. af BNP.
- Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015.
- Mindst 50 pct. af alle unge skal have en videregående uddannelse i 2015, samtidig med at færdiggørelsesalderen reduceres.
- Målet er, at danske virksomheder og offentlige institutioner bliver blandt de mest innovative i verden, og at Danmark i 2015 bliver blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.
- Voksen- og efteruddannelsen skal styrkes, herunder gennem et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, 2.000 flere voksenlærlinge samt en pulje på 1 mia. kr. til mere erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesaktiviteter.

Globaliseringsstrategien og aftalen om udmøntningen af globaliseringspuljen er således et central element i regeringens prioritering af uddannelse jf. også Kommissionens fokuspunkt vedrørende bedre grund- og ungdomsuddannelse samt forøgelse af antal studerende, der gennemfører en videregående uddannelse.

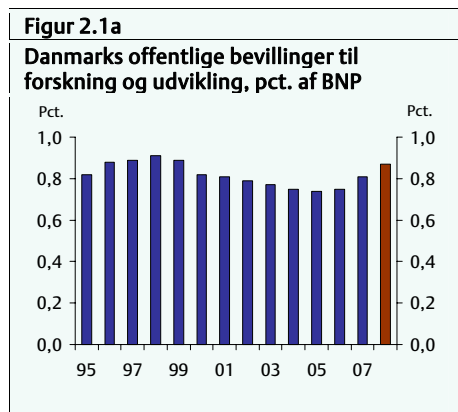
Tabel 2.1
Overordnet udmøntning af globaliseringspuljen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mio. kr. 2007 pl.						
I alt	2.000	4.000	6.000	8.000	9.000	10.000
Forskning og udvikling	1.000	2.000	3.300	4.600	4.900	5.200
Innovation og iværksætter	350	400	400	500 ¹	500 ¹	500 ¹
Alle unge skal have en ungdomsuddannelse	308	781	1.220	1.702	2.232	2.620
Flere skal have videregående uddannelse	200	285	537	650	1.147	1.461
Styrket voksen- og efteruddannelsesindsats	141	534	540	547	217	217

1) Fordelingen af globaliseringspuljen fra 2010-2012 afventer endelig afklaring mellem regeringen og aftaltpartierne.
Kilde: Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen.

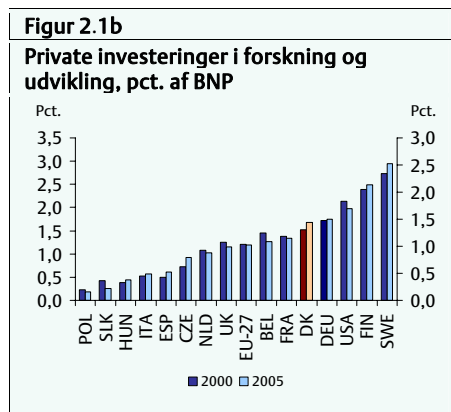
2.2 Offentlig forskning – fokus på kvalitet, relevans og konkurrence

De statslige bevillinger til forskning og udvikling forventes i 2007 at udgøre ca. 0,8 pct. af BNP, mens der i forslaget til finanslov for 2008 budgetteres med en markant stigning til 0,87 pct. af BNP jf. *figur 2.1a*.

Anm.: Data er opgjort som budgettal. Ændringer i opgørelsesmetoden forringer sammenligneligheden før og efter 1999. I opgørelsen medregnes bevillinger på finansloven (herunder midler fra højteknologifonden), provenutab pga. 150 pct.-fradragsordningen, midler fra grundforskningsfonden, midler fra amter og kommuner samt midler, som Danmark modtager fra EU og Nordisk Ministerråd. Tallet fra år 2008 er et foreløbigt budgettal fra Forslag til Finansloven 2008.

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen.

Kilde: Eurostat.

Den del af globaliseringspuljen, som angår forskning og udvikling, sigter mod, at de offentlige investeringer vil nå 1 pct. af BNP i 2010 jf. udmøntningen af puljen, som fremgår af *tabel 2.2*.

Tabel 2.2
Fordeling af midler fra globaliseringspuljen til forskning og udvikling

Mio. kr. 2007 pl.	2007	2008	2009	2010	2011	2012
I alt	1.000	2.000	3.300	4.600	4.900	5.200
2.1 Basisbevillinger	300	800	1.010	720	950	1.090
2.2 Opbygning af forskningskapacitet	230	240	250	60	60	60
2.3 Fri forskning	85	385	450	-	-	-
2.4 Strategisk forskning	330	435	435	200	-	-
2.5 Samarbejde med private om forskning og udvikling	55	140	150	-	-	-
2.6 Ufordelt reserve	-	-	1.005	3.620	3.890	4.050

Kilde: Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen.

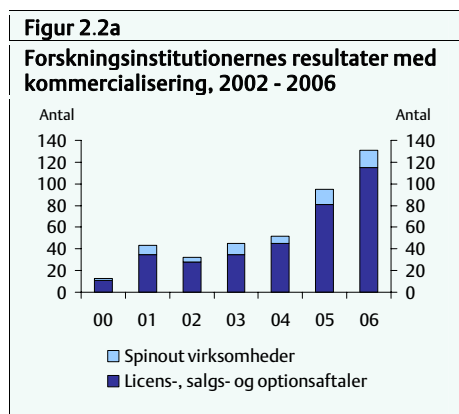
Med udspillet *En visionær dansk energipolitik* har regeringen endvidere taget initiativ til at fordoble de offentlige investeringer i forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi fra 500 mio. kr. årligt til 1 mia. kr. årligt i 2010, jf. kapitel 4.

Det danske tostrengede forskningsfinansieringssystem med hhv. basismidler til forskningsinstitutioner og forskningsmidler i konkurrence videreføres, og begge dele styrkes ved fordelingen af globaliseringspuljens midler til forskning og udvikling. Et særligt indsatsområde er opbygningen af den ekstra kapacitet, som de stigende investeringer vil skabe behov for. Denne indsats består dels af midler til flere ph.d.-stipendier, dels en pulje til investering i forskningsinfrastruktur.

Kvaliteten af dansk forskning ligger fortsat højt internationalt, når der måles på de foreliggende indikatorer som videnskabelige publikationer og videnskabelige citationer. Danmark ligger som nummer tre i sammenligning med de øvrige OECD-lande på begge indikatorer, jf. Konkurrencevneredegørelse 2007.

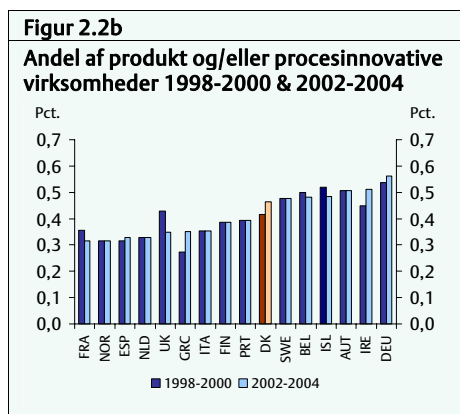
Regeringen har oprettet to nye puljer, hvor universiteterne som noget nyt kan søge midler fra puljerne i konkurrence med hinanden. Den ene er *Infrastrukturpuljen* med i alt 600 mio. kr. til finansiering af investeringer i større tværgående forskningsinfrastruktur i Danmark og udlandet. En andel af infrastrukturpuljen på 200 mio. kr. blev udbudt i foråret 2007. Den anden pulje har fået navnet *UNIK (UNiversitetsforskningens InvesteringsKapital)* og kan søges af universitetsledelserne til store, langsigtede satsninger. Der er i første omgang afsat 240 mio. kr. i hvert af årene 2008 og 2009.

Universiteternes evne til at udnytte forskningsresultaterne i form af licensaftaler, solgte patenter og etablering af nye virksomheder baseret på forskningsresultater har udviklet sig positivt de seneste år, som det fremgår af *figur 2.2a*

Anm.: Virksomheder med igangværende eller afbrudte aktiviteter er inkluderet i tallene. For 2002-2004 er data for Storbritannien og Island beregnet på baggrund af andelen af innovative virksomheder i 2002-2004, fratrukket den forventede andel af virksomheder med igangværende eller afbrudte aktiviteter, baseret på 1998-2000-tallene.

Kilde: Kommercialisering af forskningsresultater – Statistik 2006. Forsknings- og Innovationsstyrelsen.

Kilde: Eurostat

For at tilskynde til en yderligere positiv udvikling på området er der afsat en *pulje til modning og dokumentation af lovende opfindelser* (proof of concept) ved offentlige forskningsinstitutioner. Centralt i globaliseringsstrategien er, at internationale forskningsaktiviteter skal fremmes. Dette skal ske ved at skabe bedre rammer for samarbejde og udveksling af viden mellem danske og udenlandske forskningsmiljøer. I den forbindelse har regeringen etableret *innovationscentre i Silicon Valley og Shanghai*. Et tredje center åbnes i januar 2008 i *München*.

2.3 Forskning, innovation og vidensspredning i den private sektor

Ifølge OECDs opgørelser investerede dansk erhvervsliv et beløb svarende til ca. 1,7 pct. af BNP i forskning og udvikling i 2005, hvilket placerer Danmark ganske højt i en international sammenligning jf. *figur 2.1b*.

De *Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter* (GTS) spiller en vigtig rolle i vidensspredning fra offentlige forsknings- og uddannelsesinstitutioner til erhvervslivet. GTS-systemet er gjort mere fleksibelt og åbent for konkurrence ved, at nye aktører har fået bedre mulighed for at deltage i udbuddet om at udføre teknologisk service. Næsten halvdelen af de danske virksomheder har gennemført innovationsaktiviteter i perioden 2002-2004, hvilket er et relativt højt niveau i international sammenligning, som det fremgår af *figur 2.2b*. Blandt de innovative virksomheder i Danmark har 43 pct. haft samarbejde med andre virksomheder eller institutioner. Leverandører og kunder er de foretrukne samarbejdspartnere. Selvom Danmark ligger over EU-27-gennem-

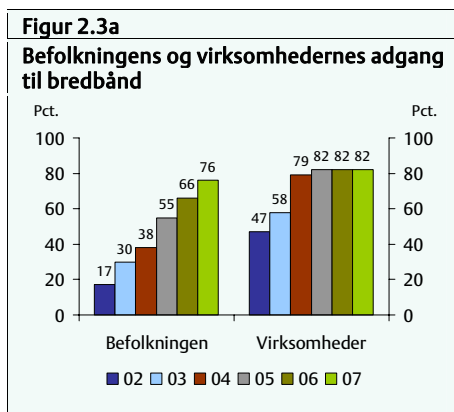
snittet for så vidt angår samspillet mellem virksomheder og universiteter, er der fortsat rum for forbedringer.

Rådet for Teknologi og Innovation har i 2007 iværksat en fireårig handlingsplan for implementeringen af globaliseringsstrategien på væsentlige områder for vidensspredning og innovation, kaldet *InnovationDanmark 2007-2010*. De væsentligste initiativer er omtalt i bilag 2.2. For at styrke det særlige fokusområde vedrørende brugerdriven innovation iværksættes der et *strategisk forskningsprogram for brugerdriven innovation* på i alt 90 mio. kr. over tre år og et særligt program for brugerdriven innovation med en årlig ramme på 100 mio. kr. Under programmet igangsættes innovationsprojekter med deltagelse af virksomheder og offentlige institutioner.

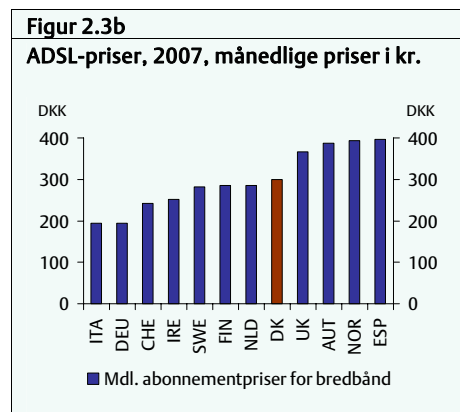
2.4 Udvidet anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi (IKT)

I de senere år kan en væsentlig del af stigningen i arbejdsproduktiviteten i Danmark tilskrives investeringer i IKT. Fordelene ved virksomheders anvendelse af IKT afhænger i høj grad af, om systemerne kan integreres. Standardiseringsarbejdet og fremme af brugen af åbne standarder er centralt. Næsten 90 pct. af danske virksomheder med ordresystemer har integreret ordresystemet med faktura- og betalingssystemer. 97 pct. af virksomhederne havde internetadgang i 2006.

83 pct. af de danske familier har adgang til internet i hjemmet i 2007, og 76 pct. af befolkningen har adgang til bredbånd, *jf. figur 2.3a*. Danmark har 1,7 mio. bredbåndsforbindelser og er samtidigt et af de lande i Europa, der har den højeste bredbåndsdækning. I dag dækkes mere end 98 pct. af befolkningen. Der er i Danmark sket et markant prisfald på bredbånd i løbet af 2006, specielt hvad angår bredbåndsforbindelser over 2 Mbit/s. *jf. figur 2.3b*.

Kilde: Danmarks Statistik.

Kilde: IT- og Telestyrelsen.

Den 1. august 2007 var der udstedt mere end 1 million digitale signaturer, dvs. mulighed for at identificere sig med en juridisk bindende digital underskrift, og 98 pct. af de offentlige myndigheder kunne modtage en digital signatur.

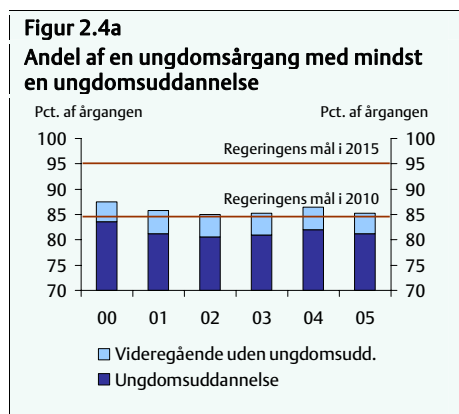
2.5 Uddannelse

Et af Kommissions fokuspunkter for Danmark i vurderingen af det danske nationale reformprogram 2006 var behovet for at styrke grundskolen og ungdomsuddannelserne samt forøge antallet af unge, der gennemfører en videregående uddannelse. Regeringen har opstillet nogle centrale målsætninger og har iværksat en række initiativer.

I *Velfærdsaftalen* indgår følgende centrale målsætninger om uddannelse:

- Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015.
- Mindst 50 pct. af alle unge skal have en videregående uddannelse i 2015, samtidig med at færdiggørelsesalderen reduceres.

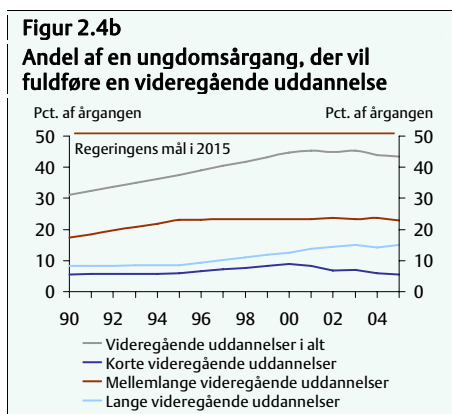
Langt størstedelen af danske unge påbegynder en ungdomsuddannelse, men med den nuværende adfærd i uddannelsessystemet vil blot ca. 81 pct. fuldføre en ungdomsuddannelse. Herudover vil ca. 4 pct. fuldføre en videregående uddannelse uden først at have gennemført en ungdomsuddannelse, jf. figur 2.4a.

Anm.: Baseret på 25-års profiltal. 2005-tal er korrigeret for datamangel.

Udover den andel, der gennemfører en ungdomsuddannelse, er der en andel af hver ungdomsårgang, der vil gennemføre en videregående uddannelse uden først at have gennemført en ungdomsuddannelse. Det gælder bl.a. optag til videregående uddannelse via erhvervskompetence sammen med en række enkeltfag fra en gymnasial uddannelse (fx uddannelser til pædagog eller sygeplejerske), uddannelser, hvor en ungdomsuddannelse ikke er et adgangskrav (fx kunstneriske og musiske uddannelser), samt uddannelser inden for militær og politi

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen 2007.

Anm.: 2005-tal er korrigeret for datamangel.

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen 2007.

At nå målsætningen om, at 95 pct. af alle unge skal gennemføre en *ungdomsuddannelse*, kræver, at der sættes fokus på elevernes grundlæggende forudsætninger fra folkeskolen. Alt for mange forlader i dag folkeskolen uden at være i stand til at fuldføre yderligere uddannelse. Regeringen har derfor indført en række initiativer på folkeskoleområdet:

- Forbedret evaluering af elevernes udbytte i undervisningen, herunder indførelse af elevplaner, indførelse af nationale test i udvalgte fag på bestemte alderstrin samt indførelse af obligatoriske afgangsprøver ved afslutningen af undervisningen i 9. klasse.
- En styrkelse af lærernes grunduddannelse gennem vedtagelse af den nye læreruddannelseslov, som indebærer større specialisering af lærerne ved færre og større linjefag og en aldersspecialisering af lærerne i dansk og matematik.
- Styrket undervisning i dansk som andetsprog.
- 10. klasse skal målrettes elever, som har behov for yderligere faglig kvalificering og uddannelsesafklaring for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse.
- Der er i perioden 2006-2009 afsat i alt 105 mio. kr. til en national handlingsplan for læsning.

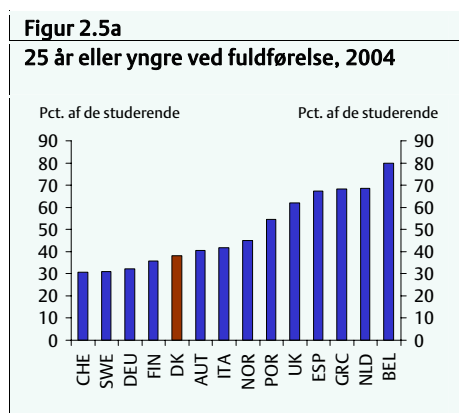
Endvidere er kommunerne og institutionerne, der udbyder erhvervsuddannelserne, blevet pålagt et mere klart ansvar for, at de unge påbegynder og fuldfører en ungdomsuddannelse. Alle institutioner skal fremlægge en *årlig handlingsplan for øget elevgennemførelse*. Handlingsplanen skal indeholde skolens mål og planlagte initiativer, samt offentliggøres på skolens hjemmeside.

Kommunerne har det overordnede ansvar for, at de unge ikke cirkulerer mellem myndigheder, uddannelsesinstitutioner og arbejdsgivere. Det skal bl.a. sikres gennem *bedre vejledning og forbedrede uddannelses tilbud* til unge med utilstrækkelige forudsætninger. I forlængelse heraf iværksættes en række initiativer:

- Der skal være mulighed for bedre uddannelsesdækning gennem en *styrket analyse- og prognosevirksomhed* mv.
- Der indføres en forstærket *uddannelsesgaranti*.
- Der indføres en *trinopdeling* af erhvervsuddannelserne
- Der er blevet indført en ny *mesterlærerordning* på erhvervsuddannelsesområdet
- Der er taget særlige initiativer for at øge gennemførelse af erhvervsuddannelse for elever med anden etnisk baggrund end dansk.
- Der er blevet indført flere initiativer for unge med behov for mere individuelle uddannelsesplaner og personlig støtte.

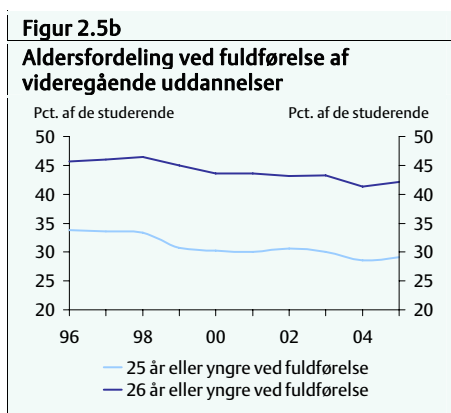
Givet adfærden i uddannelsessystemet i 2005 forventes lidt under 44 pct. af en ungdomsårgang at fuldføre en *videregående uddannelse*. Dette er et lille fald i forhold til året før, jf. figur 2.4b.

Danske studerende er gennemsnitlig ældre ved afslutningen af deres videregående uddannelse end unge i de fleste øvrige EU-lande, *jf. figur 2.5a*. Frem til 2004 var andelen af studerende, der var 25 år eller yngre ved fuldførelsen af deres uddannelse, fallende. Fra 2004 til 2005 har der været en mindre stigning. Et lignende billede ses, hvis de 26-årige inkluderes, *jf. figur 2.5b*.

Anm.: Andelen af studerende, der er 25 år eller yngre, når de fuldfører en videregående uddannelse. Visse korte videregående uddannelser er ikke inkluderet. Personer med uoplyst alder ved fuldførelse er udeladt af beregningerne. Vedrører første fuldførte uddannelse (inkl. bacheloruddannelser).

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen 2007.

Anm.: Andelen af studerende, der er hhv. 25 år eller yngre eller 26 år eller yngre, når de fuldfører en videregående uddannelse. Bemærk at tallene for universitetsuddannelserne kun inkluderer kandidatuddannelserne, og der er derfor ikke taget højde for de personer, der ender med en bachelor som højest fuldførte. Tallene fra 2005 er foreløbige og bør tolkes med forsigtighed.

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen 2007.

På *universitetsstrukturrådet* har regeringen i 2006 og 2007 gennemført en række sammenlægninger af universiteter og sektorforskningsinstitutioner. I alt blev 25 universiteter og forskningsinstitutioner til otte universiteter og tre sektorforskningsinstitutioner. Hensigten er at styrke universiteternes forskningsmiljøer, den internationale konkurrenceevne og øge udbuddet af uddannelser.

I forlængelse af universitetsstrukturændringerne har regeringen sat fokus på kvalitet gennem *øget konkurrence om midlerne imellem*. Ét redskab er en ny fordelingsnøgle for tildeling af basismidler, der i øget omfang lægger kvalitetskriterier til grund. Denne fordelingsnøgle vil træde i kraft i 2009 og vil bestå af tre indikatorgrupper: universiteternes forskning, uddannelse og vidensspredning.

I april 2007 blev en uafhængig *akkrediteringsinstitution* for de videregående uddannelser oprettet. Formålet er at styrke danske universiteter i kampen om at tiltrække dygtige studerende og i samarbejdet med udenlandske topuniversiteter. Institutionens arbejdsfelt omfatter alle de videregående uddannelser.

Herudover har regeringen indført en række tiltag med henblik på at øge kvaliteten og attraktiviteten af de videregående uddannelser:

- Der udvikles nye professions- og praksisorienterede uddannelser.
- De mellemlange videregående uddannelser samles i færre flerfaglige professionshøjskoler med fagligt stærke og moderne uddannelsesmiljøer.
- Korte videregående uddannelser gøres mere attraktive og fleksible, de målrettes arbejdsmarkedets behov og adgangsveje fra erhvervsuddannelse forbedres.

I tråd med regeringens mål for internationalisering af uddannelsesområdet er det en målsætning, at mange flere danske studerende skal have et uddannelsesophold i udlandet, så de kan få større international indsigt og forståelse for andre kulturer. Der er indført en ordning, hvor studerende kan tage det offentlige tilskud med til en anerkendt udenlandsk uddannelsesinstitution. Et sådant *udlandsstipendium* kan anvendes til en hel eller delvis finansiering af studieafgiften. Studerende på universitetsuddannelser kan opnå stipendiet i maksimalt to år.

I 2006 konkluderede et internationalt panel, at kvaliteten af den danske *ph.d.-uddannelse* generelt er i top, og at der er potentiale og kapacitet til en kraftig forøgelse af ph.d.-optaget. Som en konsekvens heraf skal ph.d.-uddannelser nu foregå ved ph.d.-skoler med faglige miljøer af en passende størrelse. Regeringen afsætter i de kommende år derfor betydelige midler til at øge optaget af ph.d.-studerende. Antallet skal øges gradvist, så der i 2010 optages godt 2.400 ph.d.-studerende. I 2006 blev der optaget ca. 1.500 ph.d.-studerende. Det årlige ph.d.-optag er således allerede øget med ca. 400 siden 2002, *jf. tabel 2.5*.

	2002	2003	2004	2005	2006
Antal	1.110	1.260	1.295	1.403	1.507

Det forøgede optag af ph.d.-studerende skal især ske inden for naturvidenskab, teknisk videnskab, IT og sundhedsvidenskab, hvor den samfundsmæssige efterspørgsel er stor.

Det er et centralt element i Velfærdsaftalen, at *voksen- og efteruddannelsen* skal styrkes. Der er under globaliseringspuljen afsat 1 mia. kr. til øget erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse under forudsætning af, at arbejdsmarkedets parter via overenskomsterne påtager sig et større økonomisk medansvar for en styrket uddannelsesindsats. Regeringen har også inden for voksen- og efteruddannelsesområdet forbedret tilbuddene til tosprogede, der har problemer med det danske sprog

Bedre og lettere adgang til anerkendelse af realkompetence sikres inden for alle offentligt finansierede voksen- og efteruddannelser fra forbedrende voksenundervisning til diplomniveau.

Udover midlerne i globaliseringspuljen, har regeringen og arbejdsmarkedets parter som et led i Kvalitetsreformen afsluttet *treparts-forhandlinger* i juni 2007, hvor der blev lagt vægt på opkvalificering og efteruddannelse. Der er i perioden 2008-2011 afsat ca. 4,7 mia. kr. til tiltag, der skal forbedre mulighederne for kompetenceløft blandt de offentlige ansatte gennem efteruddannelse, opkvalificering af ikke-faguddannede og bedre uddannelse af ledere af offentlige institutioner. For yderligere uddybning af initiativerne på erhvervsuddannelsesområdet og voksen- og efteruddannelsesområdet henvises til bilag 2.5.

2.6 Iværksætteri

Danmark ligger fortsat på niveau med de bedste europæiske lande, når det gælder etablering af nye virksomheder. I 2003 udgjorde nye virksomheder næsten 10 pct. af alle virksomheder i Danmark. Det er mere end i fx Nederlandene, Finland og Sverige, jf. figur 2.6a.

Danmark har en lavere andel af vækstiværksættere end flere andre lande. Målt på gennemsnittet af væksten i omsætning og antal beskæftigede har omkring 4 pct. af alle iværksættere i 2004 haft en vækst på over 60 pct. siden 2002, jf. figur 2.6b.

Anm.: Antal nye virksomheder i pct. af samtlige virksomheder. Nye virksomheder har virket under et år.

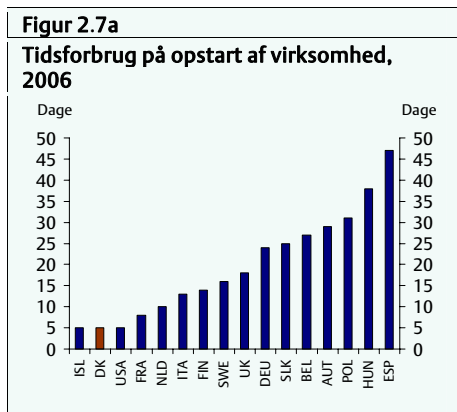
Kilde: Konkurrencevneredegørelse 2007.

Anm.: Vækstiværksættere i forhold det samlede antal iværksættere. Vækstiværksættere er opgjort på baggrund af henholdsvis vækst i omsætning, beskæftigelse samt som et gennemsnit af omsætning og beskæftigelse. Data er ikke direkte sammenlignelige med andelen af vækstiværksættere i Konkurrencevneredegørelse 2006, da opgørelsesmetoden er ændret. Data for vækstiværksættere skal generelt fortolkes med en vis forsigtighed.

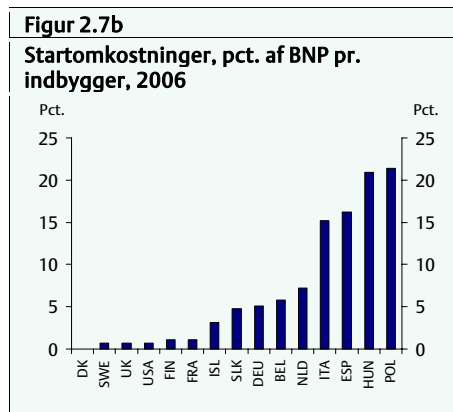
Kilde: Konkurrencevneredegørelse 2007.

Rammevilkårene for etablering af virksomhed er gode i Danmark. Det tager bl.a. kun fem dage at starte en virksomhed i Danmark mod et gennemsnit i OECD på knap 17 dage. Det betyder, at Danmark er placeret bedst af alle lande i Europa efter Island, jf. figur 2.7a. Hertil kommer, at der ikke er nogen gebyrer eller afgifter forbundet med selve etableringen, jf. figur 2.7b. Det er således både nemt og omkostningsfrit at starte egen virksomhed i Danmark.

Anm.: Antal dage, der går med at få registreret en ny virksomhed.

Kilde: World Bank, Doing Business 2007.

Anm.: Omkostninger forbundet med at starte ny virksomhed.

Kilde: World Bank, Doing Business 2007.

Som en del af regeringens globaliseringsstrategi er der igangsat en række initiativer som overordnet er fokuseret på at styrke iværksætterkulturen, øge iværksætternes tilgang til kapital og give iværksætterne flere kompetencer jf. boks 2.4.

Boks 2.4

Væsentlige initiativer i globaliseringsstrategien på iværksætterområdet

Rådgivning

Regeringen har etableret nye regionale væksthuse, som skaber en samlet indgang for nye og mindre virksomheder med vækstambitioner til alle former for relevant rådgivning. Husene skal bidrage til et samlet kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen over for nye og mindre virksomheder.

Early Warning ordning igangsat, som skal levere rådgivning til virksomheder med økonomiske problemer, fx om nye forretningsplaner og effektiv nedlukning.

Lettere vej fra idé til patent igangsat, som vil give iværksætterne adgang til kvalificeret rådgivning om patentsystemet, inden patentansøgningen indleveres.

Finansiering

- Ny kapitalstærk venturefond er etableret gennem en delvis privatisering af Vækstfonden.
- Ny lov vedtaget om iværksætterfond i Vestdanmark, der styrker adgangen til risikovillig kapital.
- Tidlig idéfinansiering (proof of business) vil give nye og mindre virksomheder mulighed for at få sparring om forretningsudvikling fra erfarne erhvervsfolk og kapital fra Vækstfonden.

Kompetencer

- Der er etableret 7 studentervæksthuse og et Øresund Entrepreneurship Academy, der skal bidrage til at sikre, at de studerende får kendskab til iværksætteri og adgang til at udvikle og afprøve deres idéer allerede i studieforløbet.
- Selvstændighedsfonden er styrket med øget fokus på iværksætteri og idéudvikling i uddannelserne.
- Formålsparagraffen i erhvervsuddannelserne er præciseret, således at det fremgår, at elevernes iværksætterkompetencer skal udvikles.

Boks 2.5**Danmarks bidrag til Vækst- og Beskæftigelsesstrategien 2005-2008: Forøgede investeringer i viden og innovation**

Regeringen har siden udarbejdelsen af Det Nationale Reformprogram i 2005 taget en række initiativer med det formål at: Forøge de offentlige investeringer i forskning og samtidig forbedre rammevilkårene for forskning og udvikling i private virksomheder samt i offentlig-private partnerskaber; Tilskynde til udbredelsen af IKT; Forbedre vilkårene for iværksættere; Forbedre og udvide investeringerne i uddannelse.

De mest centrale initiativer over reformprogramperioden har været:

- Med *globaliseringspuljen*, som er et væsentligt element i udmøntningen af *globaliseringsstrategien* og *velfærdsaftalen*, er der tilvejebragt 39 mia. kr. i perioden 2007-2012 primært til forskning, udvikling, innovation, iværksætteri og uddannelse. Udmøntningen af puljen skal bl.a. medvirke til opfyldelse af målsætningerne om, at den offentlige forskning udgør 1 pct. af BNP i 2010, at 95 pct. af alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse i 2015, at andelen, der gennemfører en videregående uddannelse, øges til 50 pct. i 2015 – og at uddannelsen gennemføres på kortere tid, at fremme vækstiværksættere og styrke voksen- og efteruddannelse.
- For at sikre forudsætninger for gennemførelse af målsætningerne på uddannelsesområdet har regeringen iværksat en række initiativer, der skal styrke fagligheden i folkeskolen, herunder indførelse af obligatoriske test, styrkelse af lærernes grunduddannelse og vedtagelse af en national handlingsplan for læsning.
- For at styrke ungdomsuddannelserne gennemførte regeringen i 2005 en *gymnasiereform*.
- For at styrke de danske universiteters forskningsmiljøer og internationale konkurrenceevne har regeringen i 2006-2007 gennemført en *reform af universitetsstrukturen*, hvor 25 institutioner er blevet sammenlagt til 11 institutioner.
- Regeringen har taget en række initiativer, som skal få de unge hurtigere i gang og igennem uddannelsessystemet, herunder indførelsen af en *kvotientmodel*, der fordrer tidlig universitetsstart, hurtigere *reeksamination*, *tidsbegrænsning på specialeskrivning*, *styrket studievejledning* og *omlægning af taxametertilskudsordningen*.
- Der udvikles *kvalitetskriterier*, som skal lægges til grund for basisbevillingerne til universiteterne. En ny fordelingsnøgle for tildelingen af basismidler træder i kraft i 2009.
- Regeringen har med oprettelsen af *forskningsinfrastrukturpuljen* og *UNIK-puljen* gennemført nyskabelser i dansk forskningsfinansiering, som forøger andelen af konkurrenceudsatte forskningsmidler. Det er i den forbindelse målet, at 50 pct. af alle forskningsmidler skal konkurrenceudsættes i 2010.
- Regeringen har som led i målsætningen om øget internationalisering af danske uddannelser etableret *innovationscentre i Silicon Valley og Shanghai samt i München* fra januar 2008. Med virkning fra 2008 vil det være muligt for danske studerende at opnå et to-årigt *udlandsstipendium*.
- Det er regeringens målsætning at *fordoble antallet af phd-studerende* i 2010 i forhold til 2003-niveauet. I 2006 var optaget øget med 25 pct.
- For at forbedre mulighederne for samarbejde mellem forsknings- og uddannelsesinstitutioner og det private erhvervsliv er der taget en række initiativer, herunder en *styrkelse af GTS-systemet* samt afsat midler til en *proof of concept pulje*.
- Regeringen har iværksat et program for *brugerdrevet innovation*.
- Regeringen har fra statslig side bidraget til, at investeringerne i IKT i Danmark (1600 kr. pr. indbygger i 2005) ligger væsentligt højere end EU-gennemsnittet (600 kr. pr. indbygger i 2005).
- Med globaliseringsstrategien blev iværksat 31 nye initiativer, der skal forbedre de i forvejen gode rammevilkår for iværksætteri i Danmark. Fokus er på *rådgivning, finansiering og kompetencer*.

3. Effektivitet, konkurrence og det indre marked

Konkurrencesituationen i Danmark er blevet forbedret det seneste år. Antallet af brancher med konkurrenceproblemer er faldet yderligere siden sidste års rapportering. Sammenlignet med andre sammenlignelige lande er det danske prisniveau uændret i forhold til sidste års opgørelse. Som et led i opfølgningen på Globaliseringsstrategien er der gennemført en revision af konkurrenceloven, der bl.a. skal forbedre mulighederne for at opklare kartelsager, jf. også Kommissionens fokuspunkt for Danmark vedrørende gennemførelse af reformer af konkurrencelovgivningen. Endvidere er der siden sidste års afrapportering opnået yderligere reduktioner i de administrative omkostninger, der er indgået aftaler om ekstra investeringer i jernbane- og vejnettet, og i kvalitetsreformen er der taget initiativer, der skal afbureaukratisere samt øge konkurrencen og effektiviteten i den offentlige sektor.

I Det Nationale Reformprogram 2005 er følgende hovedudfordringer identificeret:

- *Implementere rækken af initiativer til styrkelse af konkurrencen, så antallet af brancher med konkurrenceproblemer fortsat falder, og de danske nettopriser bringes på niveau med sammenlignelige lande.*
- *Implementere målsætningen om, at virksomhedernes administrative omkostninger skal være reduceret med op til 25 pct. i 2010 i forhold til niveauet i 2001.*
- *Fortsat sikre, at det indre markeds direktiver bliver implementeret.*
- *Forbedre den danske infrastruktur, bl.a. på jernbaneområdet.*

3.1 Bedre konkurrence

Regeringens overordnede mål er, at konkurrencen i Danmark i 2010 skal være på niveau med de bedste lande i OECD. Siden sidste års opgørelse er konkurrencen skærpet på flere områder. Der er imidlertid fortsat mulighed for forbedringer af konkurrenceintensiteten – både absolut og relativt i forhold til de øvrige OECD-lande.

Der er opstillet tre delmål for konkurrencen i Danmark, jf. reformprogrammet 2005:

- Færre brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer.
- De danske priser skal gradvis bringes på niveau med sammenlignelige lande.
- Konkurrencebegrænsende regulering skal undgås.

Det er målet, at antallet af brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer skal halveres fra 64 i 2001 til 32 i 2010. I 2007 blev antallet af brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer opgjort til 36. Det er 12 færre end i 2006,¹ jf. tabel 3.1.

¹ En tredjedel af dette fald skyldes en revurdering af konkurrenceforholdene i 4 brancher.

Tabel 3.1
Antallet af brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Antal udpegede brancher	64	68	60	56	53	48	36

Anm.: Konkurrencestyrelsen udpeger brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer ud fra et sæt af indikatorer sammenholdt med styrelsens subjektive vurdering af konkurrencen i den givne branche. Datagrundlaget for opgørelsen for 2007 dækker perioden 2003-2005.
Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen 2007.

For at reducere antallet af brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer yderligere, er der igangsat et arbejde med at udarbejde en strategi for de 36 brancher.

For så vidt angår *prisspændet til udlandet* viser den seneste årlige opgørelse fra Konkurrencestyrelsen, at de danske priser i 2005 var 8 pct. højere end gennemsnittet for EU-9, når forbrugerpriserne korrigeres for moms og afgifter samt det høje danske velstandsniveau. Sammenlignet med EU-9 er det danske prisniveau uændret i forhold til sidste års opgørelse². Nettopriserne på hhv. *varer* og *tenester* er ca. 5 og 19. pct. højere i Danmark end gennemsnittet i EU-9. For de internationale tjenester, hvor der er potentiel konkurrence fra udlandet, fx finansielle tjenesteydelser og byggeydelser, er priserne ca. 13 pct. højere end i EU-9. For tjenester med national dimension, fx boligudlejning eller frisørydelser, er prisniveauet ca. 21 pct. højere, jf. *tabel 3.2*.

Tabel 3.2
Nettoprisforskelle for varer samt tjenester med hhv. national og international dimension

	Varer	Nationale tjenester	Internationale tjenester
Nettopriser, indeks, EU-9=100			
Danmark	105	121	113
Italien	104	83	103
Sverige	102	108	95
Frankrig	101	99	88
Finland	99	116	101
Storbritannien	99	91	94
Tyskland	97	97	100
Belgien	97	89	98
Holland	95	96	106

Anm.: Indeksene angiver gennemsnit for årene 2004-2005. Nettopriserne er ikke velstandskorrigerede.
Kilde: Konkurrenceevneredegørelse 2007.

² Tallene kan ikke umiddelbart sammenlignes med tallene fra reformprogrammet 2006 grundet metodeændring. Anvendes den nye metode på tallene fra reformprogrammet 2006, kan prisniveauet for 2006 opgøres til 108 og prisniveauet i Danmark er siden sidste år uændret i forhold til prisniveauet i EU-9. Nettopriserne er eksklusive moms og afgifter. Udgangspunktet for at beregne de velstandskorrigerede nettoprisindeks er Eurostats priser fra PPP-undersøgelsen. Prisoplysningerne er behæftet med en vis usikkerhed og påvirkes bl.a. af, at lande uden fast valutakurs indgår. Der er også usikkerhed knyttet til beregningen af velstandskorrekturen og korrektion for moms og afgifter.

Nettopriserne på varer og tjenester er ikke velstandskorrigerede, og prisforskellen kan derfor ikke alene tilskrives svag konkurrence. Fx vil en del af prisforskellen kunne henføres til det højere danske lønniveau i det omfang, produktiviteten i de tjenesteydende erhverv ikke er tilsvarende højere. I forhold til sidste år er de danske varepriser faldet omkring 1 pct.-point i forhold til EU-9. Priserne for internationale tjenester er steget med omkring 3 pct.-point i forhold til EU-9.

Danmark har en række *konkurrencebegrænsende regler*. Disse regler opfylder ofte forskellige samfundshensyn, men i nogle tilfælde kan de medføre uhensigtsmæssige og utilsigtede konkurrenceskadelige effekter. Målt på den generelle produktmarkedsregulering klarer Danmark sig relativt godt, jf. tabel 3.3.

Tabel 3.3		
Omfanget af produktmarkedsregulering, 1998 og 2003		
	1998	2003
OECD's reguleringsindeks (udvalgte lande)		
Storbritannien	1,1	0,9
USA	1,3	1,0
Danmark	1,5	1,1
Irland	1,5	1,1
Sverige	1,8	1,2
Finland	2,1	1,3
Belgien	2,1	1,4
Holland	1,8	1,4
Tyskland	1,9	1,4
Frankrig	2,5	1,7
Italien	2,8	1,9

Anm.: Som indikator for omfanget af konkurrencebegrænsende regulering anvendes det såkaldte reguleringsmål fra OECD. Det er et indeks med en værdi fra 0 til 6, hvor en højere værdi angiver mere regulering. Indekset opgøres af OECD ved at vægte tre underindeks (statslig kontrol, etableringsbarrierer samt barrierer for international handel og investeringer) sammen til ét samlet indeks.

Kilde: OECD Economics Department Working Paper No. 419, "Product Market Regulation in OECD Countries: 1998 to 2003".

Regeringen deler Kommissionens opfattelse af, at et fokuspunkt for Danmark fortsat er at forbedre konkurrenceforholdene i Danmark. Regeringen har i det forløbne år gennemført en række nye initiativer:

- Den *styrkede konkurrencelov*, der trådte i kraft 1. juli 2007, forbedrer mulighederne for at opklare *kartelsager*. Først og fremmest er der indført et *straflempelsesprogram*, hvor personer og virksomheder, der samarbejder med konkurrencemyndighederne i kartelsager, kan få nedsat – eller helt undgå – den bøde, de ellers ville blive påført. Herudover har konkurrencemyndigheden fået øgede beføjelser under kontrolbesøg, og i visse sager har den mulighed for at udstede administrative bødeforlæg samt føre sager ved by- og landsret.
- *Konkurrencen om offentlige opgaver* øges, bl.a. ved at indføre en annonceringspligt for offentlige kontrakter om køb af varer og tjenesteydelser, der overstiger 500.000

kr. og ikke er omfattet af krav om EU-udbud, ved at øge konkurrencemyndighedens beføjelser og ved at øge konkurrenceudsættelsen af kommunale opgaver fra de nuværende 20 pct. til 25 pct. i 2010 målt med Privatleverandørindikatoren (PLI) jf. afsnit 3.5 nedenfor.

- Konkurrencestyrelsen har herudover gennemgået alle lovforslag i lovprogram 2007-2008 med henblik på at *eliminere unødvendige konkurrencebegrænsninger i ny regulering*.

På baggrund af globaliseringsstrategiens fokusområde: *stærkere konkurrence og større åbenhed skal styrke innovationen* er der igangsat en række konkurrenceforbedrende initiativer, herunder:

- *Mere effektiv fusionskontrol*. Der er i Danmark risiko for, at der kan gennemføres fusioner med skadelige virkninger for konkurrencen, uden at disse undergår kontrol grundet høje tærskelværdier for anmeldelsespligt sammenlignet med andre EU-lande. Der nedsættes derfor et udvalg, som skal analysere, hvordan en bedre fusionskontrol kan sikres.
- *Styrket indsats mod karteller*. Konkurrencestyrelsen udarbejder en systematisk efterforskningsstrategi specifikt målrettet karteller. Strategien skal sammen med det nye straflempeprogram sikre, at flere karteller opdages og bringes til ophør.
- *En mere effektiv håndhævelse af udbudsreglerne*. Som opfølgning på aftalen om kommunernes økonomi for 2007 har en arbejdsgruppe gennemført et serviceeftersyn af klagesystemet vedrørende overtrædelse af udbudsreglerne. Der følges op på arbejdsgruppens anbefalinger inden udgangen af 2007.

3.2 Det Indre Marked

Den seneste resultattavle for implementering af det indre markeds direktiver fra juli 2007 viser, at medlemslandenes samlede implementeringsunderskud udgør 1,6 pct. af det indre markeds retsakter. Danmark indtager en delt 3. plads med et implementeringsunderskud på 0,9 pct. Det er en tilbagegang i forhold til resultattavlen for det indre marked fra februar 2007, hvor Danmark lå på en delt 1. plads med et implementeringsunderskud på 0,3 pct.

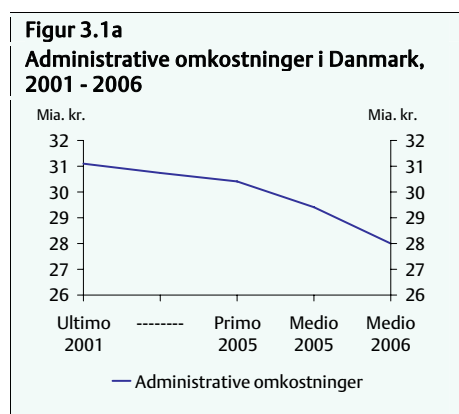
Den danske regering tillægger implementering af indre markeds retsakter stor betydning og støtter fuldt ud Det Europæiske Råds beslutning fra marts 2007 om, at implementeringsunderskuddet maksimalt må være 1 pct. i 2009. I Danmark er ansvaret for implementering af indre markeds retsakter decentraliseret til de respektive sektorministerier. For at styrke den danske indsats har økonomi- og erhvervsministeren skriftligt opfordret sine ministerkollegaer til at sikre rettidig implementering af indre markeds retsakter ligesom opfølgning på implementering, herunder resultattavlen, regelmæssigt bliver behandlet i det tværministerielle embedsudvalg (EU-udvalget), der forbereder regeringens behandling af EU-sager.

I forbindelse med den kommende implementering af servicedirektivet vil den såkaldte *task force for det indre marked* (TIM³) i løbet af 2008 opdatere sin gennemgang af lovgivningsmæssige og administrative barrierer på serviceområdet. Desuden vil der inden udgangen af 2007 blive udarbejdet en handlingsplan for implementeringen af direktivet.

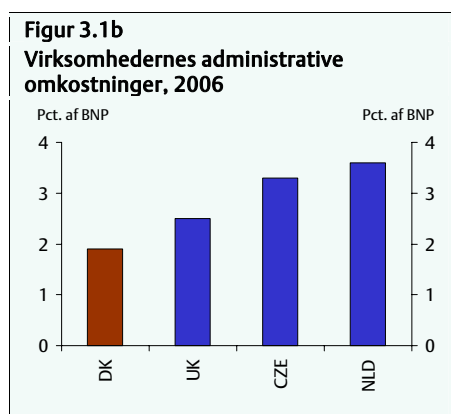
Regeringen har for 2008 afsat midler til at oprette en *kvikskranke* for udenlandske virksomheder med henblik på at reducere de administrative barrierer for udenlandske virksomheders adgang til det danske marked. Kvikskranken skal fungere som én samlet indgang, så virksomheder fra andre EU-lande kun skal henvende sig ét sted i forbindelse med salg af tjenesteydelser, både som permanente og midlertidige leverandører.

3.3 Bedre regulering

Det er regeringens mål, at reducere virksomhedernes administrative omkostninger med op til 25 pct. i 2010 i forhold til niveauet i 2001. De administrative omkostninger er i perioden 2001-2006 reduceret med godt 3 mia. kr. svarende til ca. 9,7 pct. I forhold til målingen i 2005, er der opnået et fald på ca. 4,5 pct.-point, *jf. figur 3.1a*.

Kilde: Konkurrenceanalysen 2007.

Kilde: Konkurrenceanalysen 2007.

Vedtægelser i folketingsåret 2005/06 medførte samlet set en reduktion af de administrative omkostninger på godt 1,3 mia. kr. Vedtagne regler fra national lovgivning har medført lettelse på i alt knap 1,6 mia. kr. i 2006.

I Danmark er de administrative omkostninger for virksomhederne opgjort til ca. 28 mia. kr. i 2006, eller hvad der svarer til lidt under 2 pct. af BNP. Det er den laveste

³ TIM har til formål at fjerne nationale særregler og administrative procedurer, der kan opleves som barrierer i relation til skabelsen af et velfungerende indre marked.

andel blandt de EU-lande, der har foretaget AMVAB-målinger af den erhvervsrelaterede lovgivning,⁴ jf. figur 3.1b.

De administrative omkostninger minimeres ved en målrettet indsats overfor både ny og eksisterende regulering. En række værktøjer bidrager til at mindske erhvervslivets byrder:

- Der foretages en obligatorisk vurdering af de administrative konsekvenser for erhvervslivet, inden *ny regulering* vedtages, og forslag, der vurderes at medføre administrative omkostninger på mere end 10.000 timer årligt, skal forelægges regeringen til særskilt vurdering. Regeringen har fastlagt en samlet plan for, hvordan administrative omkostninger i den *eksisterende regulering* kan minimeres.
- Danmark har intensiveret indsatsen for at reducere de administrative omkostninger i EU-reguleringen bl.a. på baggrund af, at seneste måling i 2007 viste, at ca. 40 pct. af de samlede administrative omkostninger svarende til 11,8 mia. kr. kan henføres til international regulering primært EU-regulering. Danmark har bl.a. foreslået forskellige forenklingsforslag i EU. Ny EU-regulering gennemgås for administrative konsekvenser, og ministerierne er pålagt at vurdere og så vidt muligt kvantificere de administrative omkostninger.
- Den virksomhedsrettede del af *digitaliseringsstrategien 2007 - 2010* søger at sikre, at alle myndigheder stiller deres indberetningsløsninger digitalt til rådighed for virksomhederne. For at efterkomme virksomhedernes ønske om én indgang til det offentlige gøres portalen *Virk.dk* til den fælles offentlige servicekanal overfor virksomhederne.
- Der skal ligeledes fokuseres på, hvordan det offentlige i højere grad kan *genbruge data* på tværs af ressortområderne, så virksomheder kun behøver at indberette oplysninger én gang til det offentlige. Herudover kortlægges mulighederne for at *samkøre myndighedernes kontrol* og tilsyn af virksomheder.
- Et nyt projekt om *afbureaukratisering* er igangsat, hvor der udarbejdes løsninger med inddragelse af virksomhederne. Der lægges bl.a. op til, at barriererne for SMV'ers opstart og vækst skal afdækkes ved, at en gruppe embedsmænd i en periode besøger udvalgte virksomheder. Projektet vil også indebære en øget indsats for at *reducere de såkaldte irritationsbyrder*.
- I 2006 blev en digital *lovprocesguide* lanceret. Guiden samler alt materiale, som lovskrivere har brug for i forbindelse med lovudarbejdelsen, herunder digitale værktøjer, der skal medvirke til, at ny regulering ikke indeholder unødige administrative omkostninger for virksomhederne.

På det offentlige område har regeringen i august 2007 fremlagt en *afbureaukratiseringsreform* som led i kvalitetsreformen. Sigtet med reformen er at forenkle regler, krav og

⁴ Økonomi- og Erhvervsministeriet (2007), Redegørelsen om erhvervslivet og reguleringen 05/06. De andre lande er Storbritannien, Nederlandene og Tjekkiet. I Danmark er al erhvervsrelevant regulering målt og de administrative omkostninger opgøres vha. Standard Cost Modellen (SCM), i Danmark kaldt AMVAB-metoden (opdateres årligt) AMVAB står for Aktivitetsbaseret Måling af Virksomhedernes Administrative Byrder. AMVAB er en metode, der gennem kortlægning af private, danske virksomheders tidsforbrug måler erhvervslivets administrative omkostninger ved at efterleve erhvervsrettet regulering.

procedurer, der belaster kommuner, institutioner og medarbejdere unødigt. Målet er at skabe medarbejderdrevne afbureaukratisering for at fremme nytænkning og serviceudvikling og give de ansatte mere tid til servicerede opgaver. For hvert af de vigtigste kommunerrettede ministerområder skal der senest i 2008 udarbejdes og offentliggøres *konkrete og forpligtende handlingsplaner* for forenklingssindsatsen. Herudover har kommunerne forpligtet sig til at indtænke forenklingssindsatsen i den lokalt fastsatte regulering af institutionerne.

3.4 Infrastruktur

Der er gennem de seneste årtier oparbejdet et investeringsefterslæb på såvel det danske jernbanenet som på vejnettet. Afhjælpningen af dette blev påbegyndt med politiske trafikaftaler fra 2003 og 2005, hvor der blev truffet beslutning om samlede investeringer i jernbanenet på 9,5 mia. kr. og i vejnettet på 6 mia. kr. frem til 2014. Med en ny trafikaftale fra oktober 2006 er der truffet politisk beslutning om yderligere investeringer på i alt 9 mia. kr. frem til 2014. Herved sikres en permanent løsning på problemerne på bane- og vejområdet.

En fast forbindelse over *Femern Bælt* har høj prioritet for den danske regering og er ligeledes et EU-prioritetsprojekt i relation til udbygningen af de transeuropæiske transportnet. Der er i sommeren 2007 indgået aftale mellem den danske og den tyske regering om etablering af en fast forbindelse med en kapacitet på en 4-sporet motorvej og et dobbelt jernbanespor. Målet er, at forbindelsen kan indvies i 2018.

En række elskaber har påbegyndt etablering af fibernet ud til op mod 40 pct. af alle danske husstande. Disse fibernet vil i løbet af de kommende år øge konkurrencen mellem forskellige infrastrukturer på *teleområdet*. Samtidig forventes en stigende integration mellem telefoni, internet og tv og en erstatning af de nuværende teknologier med IP-telefoni, 3G-mobiltelefoni og HD-tv mv.

Den fortsatte udvikling af et konkurrencebaseret *elmarked* og sikring af forsyningsikkerheden er højt prioriteret jf. også Kommissionens fokuspunkt for Danmark om tiltag på energiinfrastruktur- og forsyningsområdet. Et af midlerne til sikring af fortsat udvikling i konkurrencen på elmarkedet er en kobling af det nordiske og tyske marked i den daglige allokering af energi og kapacitet på de to forbindelser mellem Danmark og Tyskland. Kapaciteten på udvekslingsforbindelsen mellem Jylland og Tyskland, som indgår i EU's TEN-program, er på de eksisterende anlæg forøget 15-20 pct. og en yderligere udvidelse drøftes mellem de to systemoperatører. Der er endvidere aftalt en udvidelse af kapaciteten i kablet mellem Danmark og Norge, men der er endnu ikke taget stilling til tidshorizonten for gennemførelse. Endelig forventes en kabelforbindelse mellem Øst- og Vestdanmark at kunne tages i brug i 2010.

Naturgasmarkedet har i 2007 bl.a. været præget af ubalance på markedet for gaslagerkapacitet med højere efterspørgsel end udbud. Regeringen har i lyset heraf iværksat

en analyse af naturgaslagersituationen, med henblik på en eventuel tilpasning af reguleringen.

Regeringen har endvidere nedsat en *Infrastrukturkommission*, som skal analysere og vurdere de centrale udfordringer og udviklingsmuligheder for infrastrukturen og de statslige trafikinvesteringer frem til 2030 i lyset af de langsigtede forventninger til transportbehov og transportmønstre. Infrastrukturkommissionen afslutter efter planen sit arbejde i efteråret 2007.

3.5 Konkurrence og effektivitet i den offentlige sektor

Kvalitetsreformen indeholder en række initiativer, der skal være med til at øge konkurrenceudsættelsen gennem en lettere adgang til udbud, udlicitering og offentlig-privat samarbejde. De væsentligste initiativer er:

- Regeringen vil i efteråret 2007 *klargøre og præcisere kravene til kommunernes prisfastsættelse*, så det sikres, at priserne afspejler de reelle og samlede omkostninger.
- *Mulighed for markedsføring af private leverandører af hjemmehjælp*. Kommunerne skal fra 2008 – ud over at oplyse om godkendte leverandører – formidle leverandørernes markedsføringsmateriale til hjemmehjælpsmodtagere.
- Regeringen vil i 2008 oprette et nyt *Udbudsråd*. Rådet skal sikre debat og dialog med offentlige myndigheder og virksomheder om rammerne for konkurrence.
- Regeringen vil *nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for klager behandlet i Klagenævnet for Udbud* betragteligt.
- Regeringen vil i 2008 og 2009 oprette en midlertidig *medfinansieringspulje* til et antal kommunale og regionale *offentlig-private partnerskaber* (OPP), ligesom der vil blive udarbejdet vejledninger i OPP.
- Regeringen og de regionale vækstfora er enige om at følge udviklingen i offentlig-privat samarbejde, jf. de regionale partnerskabsaftaler om vækst og erhvervsudvikling for 2007-2009.

Initiativerne på konkurrenceområdet skal ses i relation til det flerårige samarbejde mellem regering og kommunerne. Det er aftalt, at kommunernes konkurrenceudsættelse skal hæves fra de nuværende 20 pct. til 25 pct. i 2010 målt med PLI (Privatleverandørindikatoren)⁵.

I regi af kvalitetsreformen er der endvidere sket en yderligere styrkelse af det frie valg jf. regeringens frit-valgs-program fra 2002:

- Der er indgået aftale i Folketinget om, at *psykiatriske patienter i børne- og ungdomspsykiatrien* skal have adgang til at vælge et privat tilbud, hvis der er mere end to måneders ventetid på udredning eller behandling.

⁵ "Privatleverandørindikatoren" (PLI) er et nøgletal på www.noegletal.dk, som viser andelen af kommunernes brug af private leverandører til tjenesteydelser (i forhold til den del af kommunernes samlede opgaveløsning, der må varetages af private leverandører)

- *Sundhedsloven* er blevet ændret, så patienter, der har udsigt til en ventetid på sygehusbehandling i regionen på mere end én måned, fra 1. oktober 2007 får adgang til at vælge et privat sygehus, som regionerne har indgået aftale med.
- Regeringen ønsker, at alle patienter fra foråret 2009 frit skal kunne vælge *praktiserende læge*, uanset geografisk afstand.
- Regeringen vil i 2008 fremsætte forslag om, at den enkelte kommune skal have mulighed for at give et *servicebevis* til borgere, der er visiteret til personlig eller praktisk hjemmehjælp. Borgerne kan bruge servicebeviset til at ansætte en hjælper til at udføre de visiterede opgaver.
- Regeringen vil i 2008 vurdere, hvordan man kan videreudvikle fritvalgsordningen på genoptræningsområdet på grundlag af de erfaringer, der er gjort med den nuværende ordning.
- Regeringen vil i 2008 fremsætte forslag om, at borgere, der er visiteret til et personligt hjælpemiddel eller støtte til handicapvenlig boligindretning, skal have mulighed for at vælge andre personlige hjælpemidler og en anden boligindretningsleverandør end kommunens.

Sideløbende med initiativerne på konkurrenceområdet fokuseres der i kvalitetsreformen på at udvikle de offentlige arbejdspladser, gøre dem mere attraktive gennem bedre ledelsesmuligheder, bedre teknologisk understøttelse og investeringer i bedre rammer for opgaveudførelsen i det offentlige. Kvalitetsreformen ligger således i naturlig forlængelse af kommunalreformen, som trådte i kraft 1. januar 2007.

3.6 Regional vækstpolitik

Samspillet mellem den EU-finansierede, nationale, regionale og lokale erhvervspolitiske indsats afspejler sig i rammerne for strukturfondsindsatsen 2007-2013, Danmarks strategiske referenceramme, de operationelle strukturfondsprogrammer samt de regionale erhvervsudviklingsstrategier og handlingsplaner.

*Danmarks strategiske referenceramme*⁶ for strukturfondsindsatsen 2007-2013 blev godkendt af Kommissionen den 16. april 2007. Den danske strukturfondsindsats skal medvirke til at øge den samlede europæiske vækst og realisere Lissabonmålsætningerne ved at ruste de danske virksomheder til globaliseringen og udvikle de regionale vækstvilkår ved hjælp af en målrettet indsats inden for:

- Udvikling af de menneskelige ressourcer,
- Etablering og udvikling af nye virksomheder,
- Innovation, videndeling og videnopbygning,
- Anvendelsen af ny teknologi.

Den strategiske tilgang til anvendelsen af strukturfondsmidlerne er fælles for Regionalfonden og Socialfonden. En uddybende beskrivelse findes i *Bilag 6*.

⁶ Hvert medlemsland skal ifølge forordningsgrundlaget for 2007-2013 (RFO 1083/2006, artikel 27-28) lave en strategisk ramme, som er udgangspunktet for udarbejdelsen af de operationelle programmer.

Det danske socialfondsprogram *Flere og bedre job* under målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse blev godkendt den 16. april 2007. Med programmet sættes der fokus på udvidelse og opkvalificering af arbejdsstyrken. Programmet forventes at kunne medvirke til at styrke virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft.

Det danske regionalfondsprogram *Innovation og viden* under målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse blev godkendt den 5. juli 2007. Med programmet sættes der fokus på iværksætter, innovation og anvendelsen af ny teknologi. Programmet forventes at medvirke til at styrke virksomhedernes konkurrenceevne og innovationskapacitet.

Den regionale erhvervsudviklingsindsats blev med kommunalreformen samlet i *regionale vækstfora*.⁷ Derudover blev der på nationalt niveau etableret *Danmarks Vækstråd* som bindeled mellem den nationale vækstpolitik, den EU-finansierede indsats og den regionale erhvervsudviklingsindsats.

De regionale vækstfora står bl.a. for udarbejdelse af regionale erhvervsudviklingsstrategier og handlingsplaner, som har særlig fokus på uddannelse, iværksætter, innovation og anvendelsen af ny teknologi samt udvikling af turismeerhvervet og hensynet til yderområderne. Desuden har de regionale vækstfora retten til at prioritere og indstille om anvendelsen af strukturfondsmidlerne. De første ansøgninger til strukturfondsprogrammerne er blevet behandlet i vækstforaene.

10 pct. af strukturfondsmidlerne er konkurrenceudsatte og skal bidrage til gennemførelsen af særligt perspektivrige projekter. *Danmarks Vækstråd*, der det seneste år har spillet en vigtig rolle som omdrejningspunkt for den regionale vækstpolitik, har fastlagt temaerne for den konkurrenceudsatte pulje for 2007. Temaerne er udvidelse og opkvalificering af arbejdsstyrken og udvikling af innovative netværk.

Med henblik på at styrke den samlede vækstpolitiske indsats har regeringen indgået *regionale partnerskabsaftaler om vækst og erhvervsudvikling* med hvert af de seks regionale vækstfora. De regionale partnerskabsaftaler skal udfolde globaliseringsstrategien i alle dele af landet og i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling. Partnerskabsaftalerne er indgået inden for områderne: *Uddannelse og arbejdskraftudbud, Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, Innovation, Vidensspredning, Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, Energi, Landdistrikterne og yderområder samt Det grænseoverskridende samarbejde*. Partnerskabsaftalerne gælder for perioden 2007-2009. Regeringen og de regionale vækstfora vil løbende følge implementeringen af aftalerne og årligt drøfte behovet for justeringer.

⁷ Pr. 1. april 2006 blev der i hver af Danmarks fem nye regioner samt på Bornholm nedsat et regionalt vækstforum bestående af medlemmer fra regionen, kommunerne, erhvervslivet, viden- og uddannelsesinstitutioner samt arbejdsgivere og lønmodtagere. Deres sammensætning og opgaver er fastsat i erhvervsfremmeloven (lov nr. 602 af 24. juni 2005).

Boks 3.1**Danmarks bidrag til Vækst- og Beskæftigelsesstrategien 2005-2008: Realisering af virksomhedspotentialet, særligt for små og mellemstore virksomheder**

Regeringen har siden udarbejdelsen af Det Nationale Reformprogram i 2005 taget en række initiativer med det formål at fjerne barrierer for konkurrence, sikre en bedre implementering og håndhævelse af lovgivningen om det indre marked, mindske administrative byrder for erhvervslivet og forbedre infrastrukturen.

Med udgangspunkt i de nationalt definerede hovedindsatsområder har de mest centrale initiativer over reformprogramperioden været:

- Ændringer af *konkurrence Lovgivningen* har bl.a. betydet bedre kontrol med virksomheder, der mistænkes for at misbruge en dominerende stilling, bedre *domstolsbehandling af konkurrencesager*, indførelse af mulighed for *gruppesøgsmål* og forbedrede muligheder for at opklare *kartelsager*.
- Regeringens tværministerielle embedsmandsudvalg har regelmæssigt siden 2005 behandlet *resultattavlen for det indre marked* med henblik på at sikre så lavt et implementeringsunderskud som muligt vedr. indre markedsregler.
- Regeringen har etableret en *task force vedrørende det indre marked*, som løbende har gennemgået lovgivningsmæssige og administrative barrierer med henblik på at eliminere disse.
- Regeringens *Globaliseringsstrategi* fra 2006 har bl.a. sat fokus på at øget konkurrence og større åbenhed skal styrke innovationen. Regeringen har som opfølgning herpå igangsat arbejde, der skal forbedre *fusionskontrollen* og håndhævelsen af *udbudsreglerne*.
- Globaliseringsstrategien indeholder endvidere en række initiativer som skal skabe *øget konkurrence om offentlige opgaver*, *øget annonceringspligt* og *krav om vurderinger af, hvordan kommunale byggeprojekter organiseres bedst*
- Regeringen har i 2006 lanceret en samlet *standardiseringsstrategi*
- Der er indført regler, der *forpligter alle ministerier til at screene nye regler* og vurdere om disse vil kunne have negative konsekvenser for konkurrencen
- Regeringen har i 2007 indført *annonceringspligt for offentlige kontrakter, der overstiger 500.000 kr.*
- Regeringen har gennem en målrettet indsats, *reduceret de administrative byrder for erhvervslivet* med 9,7 pct. siden 2001. Fx blev det i 2005 besluttet at forslag, der vurderes at medføre *administrative omkostninger på mere end 10.000 timer* årligt, skal forelægges regeringen til særskilt vurdering.
- Med de politiske trafikaftaler fra 2003, 2005 og 2006 har regeringen indgået aftaler med et bredt flertal i Folketinget om *investeringer i jernbane- og vejnet* på henholdsvis 18,5 mia. kr. og 6 mia. kr. frem mod 2014
- Der er i sommeren 2007 indgået aftale mellem den danske og den tyske regering om etablering af en fast forbindelse over *Femern Bælt* som forventes indviet i 2018.
- Der er i løbet af reformprogramperioden foretaget udvidelser af *elinfrastrukturen* og der er indgået aftaler om kapacitetsudvidelser af de dansk/tyske og dansk/norske kabelforbindelser, ligesom der er truffet beslutning om etableringen af en kabelforbindelse mellem Øst- og Vestdanmark.
- Regeringen har endvidere nedsat en *infrastrukturkommission* som skal analysere yderligere udfordringer og udviklingsmuligheder for infrastrukturen frem mod 2030.
- I 2007 trådte *den kommunalreformen* i kraft. Reformens formål er at øge effektiviteten i kommuner og regioner og dermed frigøre ressourcer til borgerrettede serviceopgaver.
- Regeringen har for 2008 afsat midler til at oprette en *kvikskranke* for udenlandske virksomheder, der søger adgang til det danske marked.
- Som led i kvalitetsreformens 180 initiativer har regeringen taget initiativ til en *afbureaukratiseringsreform* samt initiativer der skal øge konkurrenceudsættelsen og det frie valg i den offentlige sektor.
- Den danske strategiske referenceramme for *strukturfondsindsatsen 2007-2013 samt det danske socialfondsprogram og regionalfondsprogram*, der skal bidrage til at realisere Lissabonmålsætningerne, er i 2007 blevet EU-godkendt.

4. Bæredygtighed, miljø og energi

Danmark har på centrale områder vist, at økonomisk vækst er foreneligt med fortsat højt niveau for miljøbeskyttelse. På klimaområdet godkendte Europa-Kommissionen i august 2007 regeringens kvoteallokeringsplan. Planen viser, hvorledes Danmark vil indfri sin klimamålsætning for perioden 2008-12 via blandt andet hjemlige reduktionstiltag, indsats i kvoteomfattede virksomheder og køb af CO₂-kreditter fra andre lande. Samtidig medvirker en aktiv energipolitisk indsats til opfyldelsen af kvotemålsætningerne. I regeringens energiudspil fra januar 2007 foreslås bl.a., at andelen af vedvarende energi forøges til 30 pct. i 2025, samt at energispareindsatsen og forskningen forstærkes. Regeringen har således iværksat en række initiativer jf. Kommissionens fokuspunkt for Danmark om identificering af yderligere emissionsreducerende tiltag.

Danmark har endvidere prioriteret de internationale miljøudfordringer ved bl.a. at påtage sig værtskabet for de internationale klimaforhandlinger i 2009 og igangsat en målrettet indsats for at fremme miljøeffektiv teknologi og omkostningseffektive løsninger til det globale marked. Danmark har også igangsat en række store naturgenopretningsprojekter, hvor der bl.a. er fokus på beskyttelse af biodiversiteten, samt forstærket vand- og naturindsatsen med henblik på at skabe flere habitater, et renere vandmiljø og flere naturoplevelser for borgerne mv.

I det nationale reformprogram 2005 er følgende hovedudfordringer for de kommende år identificeret:

- Sikre at den fortsatte økonomiske vækst finder sted, samtidig med at et højt miljøbeskyttelsesniveau sikres.
- Fortsat fremme effektive løsninger på miljøproblemer, især inden for klima, luftforurening, kemikalier, beskyttelse af vandressourcerne samt styrket naturbeskyttelse.
- Sikre reduktion af CO₂-udslip med 21 pct. i 2008-2012 i forhold til 1990, jf. EU's byrdefordelingsaftale til efterlevelse af Kyotoaftalen.

4.1 Fremme af miljøeffektiv teknologi

Regeringen fremlagde i juni 2007 handlingsplanen: *Danske løsninger på globale miljøudfordringer*. Handlingsplanen sigter mod at bakke op om danske styrkepositioner, når det gælder udvikling og markedsføring af teknologiske bidrag til at løse det globale samfunds centrale miljøudfordringer. Handlingsplanen skal gennemføres i et tæt samspil med internationalt orienterede danske miljøvirksomheder, idet der også er fokus på at hjælpe nye virksomheder og iværksættere i gang. Indsatsen skal skabe synergi mellem Danmarks og EU's arbejde med miljøeffektiv teknologi.

Handlingsplanen er en opfølgning på regeringens redegørelse om miljøeffektiv teknologi fra juni 2006, *Vejen til et bedre miljø*, og handlingsplanen indgår som et element i udmøntningen af globaliseringspuljen. Handlingsplanen består af ni konkrete initiativer til at fremme udvikling og brug af miljøeffektive teknologier. Fokus er på etablering af partnerskaber for miljøinnovation, anvendelsen af offentlige og private midler til en fokuseret forskningsindsats, som understøtter miljøteknologisk innovation, eksport af miljø- og energiteknologi samt bistand til test og demonstration af nye

miljø- og energiteknologier. Handlingsplanen udgør samtidig det danske bidrag til gennemførelsen af EU's miljøteknologiske handlingsplan *ETAP*. På fødevarerområdet understøtter landdistriktsprogrammet og innovationsloven målrettede initiativer for miljøteknologi.

Hertil kommer, at regeringen i 2007 har etableret et nyt energiteknologisk udviklings- og demonstrationsprogram (EUDP) med fokus på stor-skala afprøvning af perspektivrige energiteknologier, eksempelvis brint og brændselsceller, vindkraft og biobrændstoffer. De samlede offentlige investeringer i forskning, udvikling og demonstration på energiområdet fordobles i den forbindelse til 1 mia. kr. i 2010.

4.2 Internalisering af miljøomkostninger og afkobling af vækst og miljøbelastning

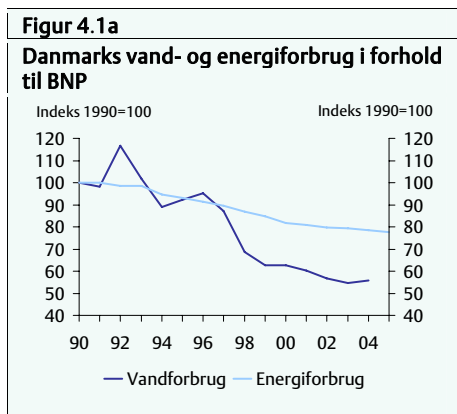
Det er en prioritet for regeringen, at omlægningen til mere miljøeffektive afgifter, som i Danmark udgør den største andel af BNP blandt EU's medlemslande, fortsætter inden for rammerne af skattestoppet. Priser på varer skal så vidt muligt afspejle de miljømæssige omkostninger ved produktion, brug og bortskaffelse.

For at understøtte de ambitiøse mål i klima- og energipolitikken, bliver energiafgifterne fra 2008 reguleret svarende til prisudviklingen, hvorved *energiafgifternes* reale værdi fastholdes, jf. beskrivelsen af 2015-planen i kapitel 1. I regeringens udspil til en energistrategi indgår en afgiftsomlægning, der vil øge omkostningseffektiviteten i det samlede energiafgiftssystem ved at skabe ensartede incitamentter til gennemførelse af CO₂ reduktioner uden for og inden for kvotesektoren. Med initiativet forøges incitamentet til at reducere CO₂-udledningen for ikke-kvotefattede områder. Omlægningen fremmer også reduktioner i NO_x-udledninger.

Regeringen har i 2007 gennemført en *miljøfremmende omlægning af den samlede bilbeskatning*. Det forventes at omlægningen vil reducere CO₂-udledningen fra vare- og personbiler med ca. 2 pct. Det er derudover regeringens målsætning, at biobrændstoffer skal udgøre 5,75 pct. af det samlede brændstofsalg til transport i 2010.

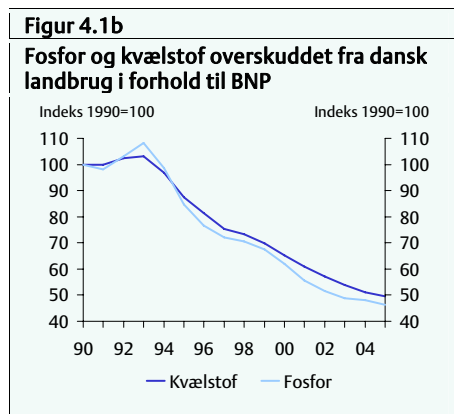
Udover en række markedsbaserede instrumenter så som miljøbegrundede afgifter, omsættelige kvoter og frivillige virkemidler som miljømærker og teknologisk innovation, der bidrager til indsatsen for at fremme afkoblingen mellem økonomisk vækst og miljøbelastning, lægger regeringen stor vægt på, at borgernes og virksomhedernes ansvarlighed er en vigtig drivkraft for miljøindsatsen. Regeringen har i den forbindelse i 2007 bl.a. lanceret klimakampagnen *Et ton mindre* med det formål at ansprende borgerne til personligt at reducere deres CO₂-udledning.

Regeringen har endvidere iværksat en række tiltag, som medfører, at eksempelvis vandforbrug og bruttoenergiforbrug fortsat er faldende som andel af BNP, jf. *figur 4.1a*. Også landbrugets forbrug af kunstgødning og sprøjtemidler falder ligesom næringsstofudvaskningen og ammoniaktabet til luften, jf. eksempler i *figur 4.1b*. Udslip af kvælstofoxider og svovl fra energiproduktionen og trafikken er ligeledes faldet.

Anm.: Endeligt energiforbrug defineres som energi leveret til slutbrugeren, dvs. private og offentlige erhverv samt husholdninger, jf. Energistatistik 2005 fra Energistyrelsen.

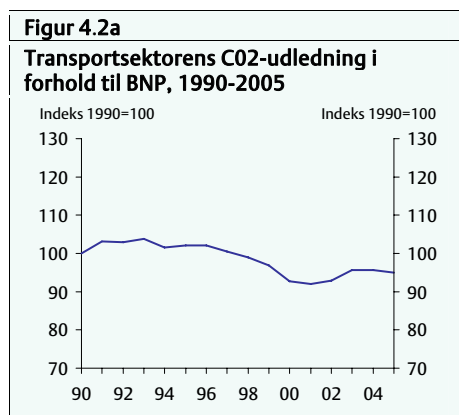
Kilde: Danmarks Statistik, Energistatistik 2005.

Kilde: Danmarks Jordbrugsforskning.

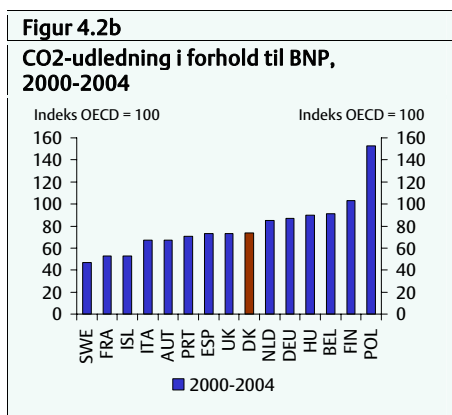
Det er forventningen, at omlægning af bilbeskatningen sammen med indsatsen vedrørende biobrændstoffer vil understøtte afkoblingen af sammenhængen mellem vækst i BNP og CO₂-udledning, der forårsages af transport jf. figur 4.2a. Jf. figur 4.2b ligger Danmark gennemsnitligt placeret vedrørende udledning af CO₂ i forhold til BNP.

Med henblik på at reducere de sundhedsskadelige effekter af luftforurening med partikler, har regeringen indført en *yderligere afgiftslempe for alle nye køretøjer, der leveres med partikelfilter*. For de tunge køretøjer er der vedtaget en ny *miljøzonestov*, som giver de fem største bykommuner mulighed for at stille krav om montering af partikelfiltre på ældre lastbiler og busser. Der arbejdes ligeledes med indførelse af krav til partikeludslippet for alle nye brændeovne og målrettet teknologiudvikling på området, ligesom der er gennemført en kampagne for korrekt fyring. Danmark står også foran en udfordring vedrørende kvælstofoxidemissioner, som også indgår i dannelsen af partikler. Regeringen har fremsat forslag om en afgift på NO_x fra stationære kilder. Herudover arbejdes der på at reducere NO_x-emissioner fra andre væsentlige kilder.

Anm.: Erhvervslivets udledning af CO₂ ekskl. emissioner forårsaget af dansk opererede skibes og flys bunkring i udlandet. Den høje CO₂-udledning i 1996 skyldes en ekstraordinær høj eksport af el til vores nabolande (Sverige og Norge), hvis produktion af el fra vandkraft blev begrænset af en lav nedbørmængde det år.

Kilde: Danmarks Statistik.

Anm.: Figuren vedrører udledning af CO₂ i forhold til købekraftskorrigeret BNP i løbende priser. Gennemsnittet for OECD er vejet. Den lokale udledning af CO₂ kan fluktuere betydeligt fra år til år blandt andet på grund af vejret, som påvirker energiforbruget. For hvert land er der beregnet et indeks for hvert af årene 2000 til 2004, hvorefter gennemsnittet er fundet. Der skal tages forbehold for, hvorvidt nedbørmønsteret i perioden 2000 – 2004 er i overensstemmelse med den generelle trend.

Kilde: OECD Factbook 2007.

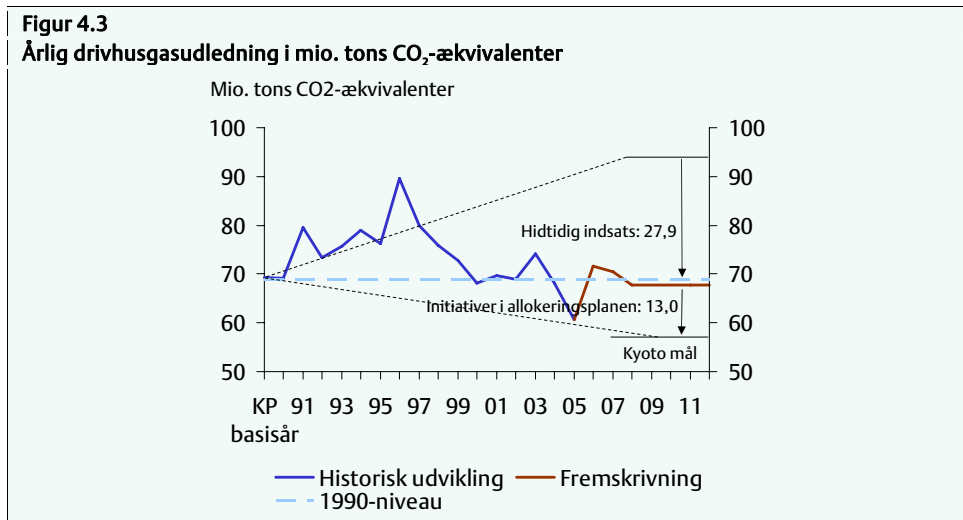
4.3 Indsats mod klimaændringer

Kommissionen godkendte i august 2007 regeringens forslag til en *national allokeringssplan* for CO₂-kvoter for perioden 2008-12. Allokeringssplanen redegør for, hvordan Danmark vil indfri klimamålsætningen i 2008-12, jf. også Kommissionens fokuspunkt om identificering af yderligere emissionsreducerende tiltag.

Ifølge allokeringssplanen skal en væsentlig del af klimamankoen¹ indfries i overensstemmelse med princippet om, at forureneren betaler. En del af reduktionen vil komme fra de kvoteomfattede virksomheder. Derudover vil CO₂-optag i skove og jorde, nye tiltag til reduktion af drivhusgasudledningen i de ikke-kvotefattede sektorer samt statslige indkøb af reelle JI/CDM klimakreditter fra klimaprojekter i Østeuropa og udviklingslande bidrage til, at Danmark opfylder sin ambitiøse klimapligttelse.

Figur 4.3 illustrerer effekten af den hidtidige indsats, samt initiativer i allokeringssplanen, der tilsammen skal sikre, at klimamålsætningen i 2008-12 indfries.

¹ Mankoen opgøres som forskellen på den forventede udledning og Kyoto-forpligtelsen. Forskellen mellem, hvad Danmark må udlede og det Miljøministeriet skønner, at Danmark ville udlede uden nye tiltag, er 13 mio. tons CO₂ årligt. Heraf stammer 5 mio. tons CO₂ fra det såkaldte basisårsproblem.

Anm.: Den blå linie illustrerer den reelle udledning frem til 2004 og fortsætter som en rød linie for den fremskrevne udledning for 2005-12.

Kilde: Miljøstyrelsen.

Det er fortsat Danmarks synspunkt, at Danmark bør kompenseres for særlig høj elimport i basisåret 1990, og en afklaring i EU på dette basisårsproblem afventes.

4.4 Stoppe tilbagegang i biodiversitet

Regeringens *handlingsplan for biologisk mangfoldighed og naturbeskyttelse i Danmark 2004-2009* samt *den samlede danske genressourcestrategi* udgør fortsat fundamentet i regeringens indsats for at standse tabet af Danmarks biodiversitet senest i 2010. Et af de vigtige virkemidler er, at hensynet til biologisk mangfoldighed integreres i de relevante sektors politikker og aktiviteter. Indsatsen mod tab af biodiversitet er særligt rettet mod naturbeskyttelse, skovbrug, landbrug og fiskeri, men også vand, energi, transport og turisme er vigtige for sikring af biodiversitet.

I løbet af 2006 blev de prioriteringer, som Danmark vil anvende for *EU's Landdistriktprogram* for den kommende periode 2007-2013, fastlagt, men i første omgang alene for årene 2007-08. Den generelle lovgivning til etablering af nationalparker er blevet vedtaget i 2007, og den første *nationalpark* forventes at blive etableret i Thy i 2008. Regeringen har endvidere for perioden fra 2007-2009 afsat 558 mio. kroner til en styrket vand- og naturindsats. Den forstærkede naturindsats skal levere et væsentligt og omkostningseffektivt bidrag til gennemførelsen af EU's vandrammedirektiv samt Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiverne.

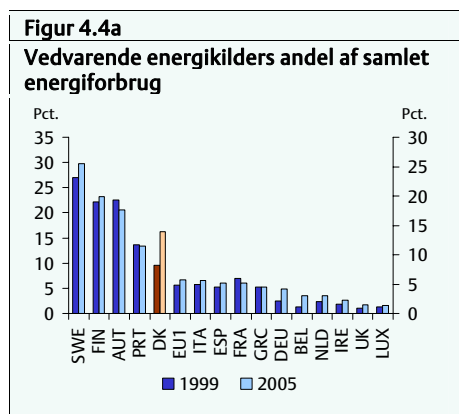
4.5 Energpolitik

EU's stats- og regeringschefer vedtog i marts 2007 en række ambitiøse mål for energipolitikken, herunder følgende bindende mål:

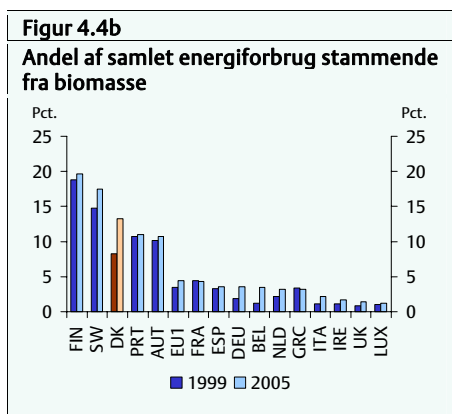
- Der skal frem til 2020 gennemføres energibesparelser svarende til 20 pct. af forbruget.
- Vedvarende energi skal dække 20 pct. af EU's energiforbrug i 2020.
- Biobrændstof skal dække mindst 10 pct. af transportsektorens forbrug i 2020.

Danmark har gennem de sidste 25 år opnået store energibesparelser og -effektiviseringer. Det er en væsentlig årsag til, at energiforbruget i dag er omtrent uændret i forhold til 1972 på trods af en betydelig økonomisk vækst. Samtidig er der sket en kraftig udbygning med vedvarende energi, som i dag udgør ca. 15 pct. af det samlede energiforbrug og ca. 28 pct. af den indenlandske elforsyning jf. figur 4.4a. De seneste initiativer på området omfatter bl.a. etableringen af to nye *havvindmølleparker*. Kontrakterne på opførelsen blev sendt i udbud i 2004 og 2005.

Der sker endvidere fortsat en øget anvendelse af biomasse til el- og varmeproduktion jf. figur 4.4b.

Kilde: Eurostat.

Anm.: Biomasse inkluderer affald.
Kilde: Eurostat.

Med henblik på at imødegå stigninger i energiforbruget indgik regeringen og et bredt flertal i Folketinget i juni 2005 en *aftale om den fremtidige energispareindsats*. I aftalen fastlægges det, at der i perioden 2006-2013 årligt skal opnås nye energibesparelser svarende til 1,15 pct. af det endelige energiforbrug eller 1,7 pct. af det endelige energiforbrug eksklusiv transport.

En væsentlig del af de nye energibesparelser skal leveres af net- og distributionselskaberne inden for el, naturgas, fjernvarme og olie. Dette vil ske som en markedsorienteret indsats med målstyring og stor grad af metodefrihed. Samtidig er der i aftalen

stor fokus på energibesparelser i såvel nye som eksisterende bygninger, hvor Danmark på en række områder er gået videre end kravene i EU's direktiv om bygningers energimæssige ydeevne. Den politiske aftale indeholder desuden bestemmelser om, at den offentlige sektor skal købe energieffektive produkter og skal gennemføre rentable besparelser.

Regeringen fremlagde i januar 2007 energiudspillet *En visionær dansk energipolitik*, der indeholder forslag til nye og mere ambitiøse mål for dansk energipolitik. Den langsigtede vision er, at Danmark skal gøres uafhængig af fossile energikilder. Dette skal ske ved løbende at øge andelen af vedvarende energi, samtidigt med at energispareindsatsen øges. Andelen af vedvarende energi skal således øges fra 15 til at udgøre mindst 30 pct. i 2025. Som en del af denne indsats skal biobrændstoffer udgøre 10 pct. af transportsektorens brændstofforbrug i 2020.

Hertil kommer, at der i regeringens udspil fra januar 2007 lægges op til, at målet for energibesparelser hæves fra 1,15 pct. til 1,25 pct. årligt samt forlænges frem til 2025, primært gennem en væsentlig forhøjelse af energiselskabernes energispareforpligtelse. Endelig vil regeringen fordoble de offentlige investeringer i forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi fra 0,5 mia. kr. årligt til 1 mia. kr. årligt i 2010. Regeringen har indledt forhandlinger med Folketingets partier om sit nye energiudspil. For at styrke forskning, udvikling og demonstration på energiområdet blev der i foråret 2007 etableret et nyt energiteknologisk udviklings og demonstrationsprogram (EUDP). Programmet skal bl.a. udmønte de 200 mio. kr., der i 2006 blev afsat til udvikling og afprøvning af 2. generations teknologi til produktion af biobrændstoffer.

På *elinfrastrukturområdet* er der sket udbygning, der skal sikre elmarkedets funktion, forsyningssikkerhed og konkurrencedygtige elpriser. Der henvises til kapitel 3.4 for nærmere beskrivelse af disse tiltag.

Boks 4.1**Danmarks bidrag til Vækst- og Beskæftigelsesstrategien 2005-2008: Energi og klimaændringer**

Regeringen har siden udarbejdelsen af Det Nationale Reformprogram i 2005 taget en række initiativer med det formål at sikre en bæredygtig anvendelse af ressourcer og synergi mellem miljøbeskyttelse og vækst. I reformprogrammet og i de årlige fremskridtsrapporter er der lagt særlig vægt på initiativer, som har til formål at: Fremme anvendelse af miljøeffektiv teknologi især inden for transport og energi; Fremme internalisering af miljøomkostninger og afkobling af sammenhæng mellem vækst og miljøbelastning; Iværksætte indsats mod klimaændringer og samtidig gennemføre Kyoto-målene på en omkostningseffektiv måde; Stoppe tilbagegang i biodiversitet.

De mest centrale initiativer over reformprogramperioden har været:

- Regeringen indgik i 2005 en bred aftale i Folketinget om *den fremtidige energispareindsats*.
- Regeringen fremlagde i 2005 en *handlingsplan for den fremtidige elinfrastruktur*, som har resulteret i projektering og udbygning af elinfrastrukturen.
- Regeringen fremlagde i 2006 en redegørelse, som i 2007 blev fulgt op af handlingsplanen: *Danske løsninger på globale miljøudfordringer* som et bidrag til ETAP. Indsatsen skal skabe synergi mellem bestræbelser i Danmark og i EU på at udvikle miljøeffektive teknologier til det globale marked
- Regeringen har i juni 2007 præsenteret et debatoplæg om *bæredygtig udvikling*.
- Kommissionen har i august 2007 godkendt den danske *allokeringsplan* for CO₂-kvoter for perioden 2008-2012. Allokeringsplanen skal sikre, at den danske klimamanko lukkes, således at Danmark når sit Kyoto-mål på 21 pct. CO₂-reduktion i perioden 2008-2012.
- Regeringen gennemførte i juni 2007 en ændring af registreringsafgiften på biler, som favoriserer mere brændstoføkonomiske person- og varebiler. Omlægningen skal bidrage til, at der sker en afkobling af sammenhængen mellem vækst og miljøbelastning i transportsektoren – en afkobling, som allerede er udpræget i andre sektorer.
- Regeringen indgik i 2007 en aftale i Folketinget om en miljøfremmende omlægning af bilbeskatning.
- Regeringen indgik i september 2007 en aftale i Folketinget om at fastholde energifgifternes reale værdi for dermed at understøtte de ambitiøse mål i klima- og energipolitikken. Energi-afgifterne vil fra og med 2008 blive reguleret svarende til den almindelige prisudvikling.
- Regeringen har sat et mål for iblanding af 5,75 pct. biobrændstof i brændstof til transport i 2010.
- Regeringen har taget initiativer til gennemførelse af *handlingsplan for biologisk mangfoldighed og naturbeskyttelse* og besluttede herunder i 2007 at oprette den første danske *nationalpark* i Thy.
- Regeringen har truffet beslutning om opførelse af to 200 MW *havvindmølleparker*
- Regeringen har taget forskellige initiativer, der skal reducere partikelforeningen, herunder *afgiftslempler for partikelfiltre* og vedtagelsen af en *miljøzonestrategi*
- Regeringen fremlagde i 2005 en *energi strategi 2025*, som i januar 2007 blev fulgt op af *En visionær dansk energipolitik 2025*. Udspillet lægger bl.a. op til at: andelen af vedvarende energi forøges til 30 pct. i 2025, energispareindsatsen øges til at udgøre 1,25 pct. årligt, biobrændstoffer i 2020 udgør 10 pct. af brændstofforbruget i transportsektoren og at de offentlige investeringer i forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi fordobles til 1. mia. kr. årligt. Udspillet forhandles stadig med Folketingets partier.

5. Beskæftigelsespolitikken

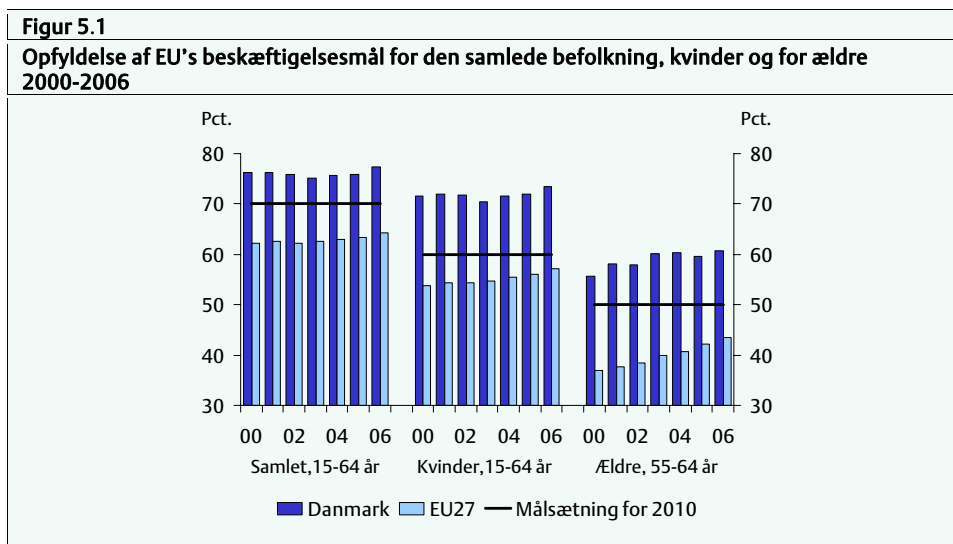
Danmark har over en længere årrække gennemført reformer, der har haft til formål at øge arbejdsudbuddet og nedbringe den strukturelle ledighed. Beskæftigelsesfrekvensen ligger fortsat over de fælles EU-mål, og den strukturelle arbejdsløshed er relativ lav. Regeringens mål er fortsat at sikre balance mellem flexicurity-modellens elementer ved at forbedre strukturerne på arbejdsmarkedet og øge beskæftigelsen jf. de i Det Nationale Reformprogram 2005 identificerede hovedudfordringer.

Central er særlig udfordringen om at øge arbejdsudbuddet, hvilket også fremhæves som det første fokuspunkt i Kommissionens evaluering af det danske reformprogram 2006. Regeringen har med 2015-planen sat som mål yderligere at øge den strukturelle beskæftigelse med 20.000 personer frem mod 2015, ligesom der er taget initiativer, der skal sikre mindst uændret gennemsnitlig arbejdstid.

5.1 Beskæftigelsesmål

Regeringen har i overensstemmelse med den europæiske beskæftigelsesstrategi igangsat reformer, som bidrager til at indfri målsætningerne om øget beskæftigelse, kvalitet i arbejdet og styrkelse af den sociale samhørighed.¹ Initiativerne finansieres først og fremmest med nationale midler, mens EU's Social- og Regionalfondsmidler bidrager i et mindre omfang, jf. bilag 5.4 og bilag 6.

Danmark opfylder EU's tre beskæftigelsesmålsætninger for henholdsvis den samlede befolkning, kvinder og ældre, jf. figur 5.1.

Kilde: Eurostat.

¹ Arbejdsmarkedets parter, Beskæftigelsesrådet og De Samvirkende Invalideorganisationers bidrag er vedlagt som bilag 7.1-7.5. Danmarks position på udvalgte fællesskabsindikatorer og på nationale data fremgår af bilag 5.2 og 5.3.

Den samlede beskæftigelsesfrekvens er steget fra 75,9 pct. i 2005 til 77,4 pct. i 2006, svarende til en stigning på 1,5 pct.-enhed. Der blev i 2006 registreret en stigning i antal præsterede arbejdstimer på 4,1 pct. i forhold til niveauet i 2005. Arbejdsproduktiviteten steg 1,3 pct. fra 2005 til 2006. Den moderate arbejdsproduktivitetsstigning, som kendetegner euro-området, gør sig således også gældende i Danmark. Stigningen fra 2005 til 2006 er dog højere end de sidste to år, hvor stigningerne har været henholdsvis 0,7 og 1,1 pct.

Regeringen har ambition om at øge beskæftigelsen yderligere jf. også Kommissionens fokuspunkt om behovet for et øget arbejdsudbud. Regeringen har i sensommeren 2007 fremlagt en ny plan for dansk økonomi frem til 2015 jf. *Mod nye mål – Danmark 2015*. I planen stilles krav om, at nye arbejdsmarkedspolitiske initiativer skal styrke den ustøttede beskæftigelse varigt med yderligere 20.000 personer frem mod 2015, samt sikre at den gennemsnitlige arbejdstid som minimum holdes uændret. Planen indeholder også initiativer som skal bidrage til en fortsat styrkelse af beskæftigelsen for indvandrere og efterkommere samt ældre, jf. Kommissionens fokuspunkt herom. Den ambitiøse målsætning skal indfries ved bl.a. at fokusere på følgende temaer:

- *Større tilgang af arbejdskraft* fra andre lande til både den private og offentlige sektor.
- *Målbretning af de offentlige ordninger* for personer med nedsat arbejdsevne og videreudvikling af den forebyggende indsats.
- *Styrkelse af arbejdsmarkedspolitikken* blandt andet med fokus på at sikre motivation til at søge arbejde og opkvalificering for dem, der har behov. Der skal sikres hurtigst muligt match mellem ledige og ledige job.
- Fortsat indsats for at *styrke beskæftigelsen for indvandrere og efterkommere*.
- Fortsat arbejde med at sikre en *god overgang fra uddannelse til arbejde*, og at unge gennemfører en uddannelse tidligere end i dag.
- Fortsat *styrkelse af beskæftigelsen blandt ældre*.

Regeringen vil desuden nedsætte en *arbejdsmarkedskommission* med uafhængige eksperter. Inden udgangen af 2008 skal kommissionen præsentere sine anbefalinger, som skal hjælpe med at opfylde regeringens vision for beskæftigelse og arbejdstid.

5.2 Arbejdsudbuddet mv.

Det danske arbejdsmarked oplever for tiden rekrutteringsproblemer både på det private område og i dele af den offentlige sektor. Således måtte danske virksomheder i foråret 2007 opgive at besætte ca. 58.000 stillinger, svarende til 2,1 procent af den samlede beskæftigelse i Danmark. I foråret 2006 var det tilsvarende antal ca. 47.000 stillinger. Regeringen har på den baggrund iværksat en række initiativer jf. *boks 5.1*, herunder skatteaftalen, som er omtalt i kapitel 1, samt senest regeringens plan for at skaffe mere arbejdskraft jf. nedenfor.

Regeringen vil i efteråret 2007 fremlægge en plan, som indeholder en række konkrete initiativer for at skaffe mere arbejdskraft i Danmark. De centrale elementer i planen er:

- *Dagpengemodtagere, kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister.* Udbygget indsats for at få de resterende ledige på dagpenge og kontanthjælp i arbejde samt øget adgang til arbejdsmarkedet for førtidspensionister uden de dermed mister retten til senere at gå tilbage på førtidspension.
- *Ældre og folkepensionister.* Bedre mulighed for folkepensionister for at arbejde uden at blive trukket i folkepensionen samt indførelse af et nedslag i skatten på maksimalt 100.000 kr. for skatteydere, der er 64 år. For at få fradraget skal man have været fuldtidsbeskæftiget fra 60 års alderen.
- *Offentligt ansatte.* Nedbringelse af sygefravær og forbedring af offentlige ansattes mulighed for at gå fra deltid til fuldtid.
- *Rekruttering af udenlandske medarbejdere.* Udvidelse af green card ordningen, jobkortordningen og forskerskatteordningen, bedre vilkår for virksomheder der søger udenlandsk arbejdskraft, målrettet rekruttering af udenlandske medarbejdere til dele af den offentlige sektor samt forstærket indsats for at fastholde og integrere de mennesker, der kommer til Danmark.
- *Studerende.* Bedre mulighed for at arbejde uden at blive trukket i Statens Uddannelsesstøtte (SU)

Med Velfærdsaftalen, som beskrevet i Fremskridtsrapporten 2006, er der taget markante skridt for at sikre et tilstrækkeligt arbejdsudbud og forebygge, at mangelsituationer opstår. Det gælder især med hensyn til tilskyndelse til senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og flere indvandrere og efterkommere i arbejde.

I august 2006 blev der nedsat en task force, der fik til opgave at analysere mangelsituationer på arbejdsmarkedet og komme med forslag til, hvordan konkrete rekrutteringsproblemer kan imødegås. Task forcen drøfter mulige initiativer ud fra tre overordnede tilgange:

- *Rådighedsvinklen* (rådighedsadministration og rådighedsregler).
- *Virksomhedsvinklen* (virksomhedernes rekrutteringspraksis).
- *Myndighedsvinklen* (effektiv hjælp til virksomheder med rekrutteringsproblemer).

Boks 5.1 Arbejdsudbuddet på kort sigt og længere sigt

De nyeste tiltag for at øge arbejdsudbuddet på kort sigt er:

- Implementering af reformpakken *En ny chance til alle* med start i 2. halvår af 2006 med en øget indsats for svage ledige (kontanthjælps- og starthjælpmødtagere).
- Udmøntning af dele af *Velfærdsaftalen* for særlige målgrupper: Ældre: fx udvidet løntilskudsordning, Unge: fx fremrykket aktivering, og for indvandrere og efterkommere: fx bedre løntilskudsordninger og jobpakker. *Velfærdsaftalens* betydning generelt for den aktive arbejdsmarkedspolitik fremgår af boks 5.2.
- Etablering af task force til analyse af mangelsituationer på arbejdsmarkedet.
- Opstramning af regler og procedurer, der skal sikre, at ledige rent faktisk står til rådighed for arbejdsmarkedet.
- Udvidelse af jobkortordningen for at sikre tilførsel af højt kvalificeret arbejdskraft inden for fagområder, hvor der er mangel på arbejdskraft.
- 13 punktsplan med nye initiativer, der gør det lettere at få udenlandsk arbejdskraft til Danmark.
- Revision af Østaftalen, der bl.a. betyder, at overenskomstdækkede virksomheder fremover vil kunne ansætte arbejdskraft fra de nye EU-lande uden krav om arbejdstilladelse.
- Skatteaftalen fra august 2007 forventes at løfte arbejdsudbuddet gennem en positiv effekt på den gennemsnitlige arbejdstid.
- Regeringens plan for at skaffe mere arbejdskraft i Danmark. Planens konkrete hovedelementer blev fremlagt i oktober 2007. Planen vil blive yderligere konkretiseret i løbet af efteråret 2007.

Hertil kommer tiltag for at forøge arbejdsudbuddet på længere sigt:

- Udmøntning af dele af *Velfærdsaftalen* fx ændret regelsæt for tilbagetrækning, herunder efterløn m.v.
- Oprettelse af en forebyggelsesfond til forebyggelse af nedslidning og arbejdsskader, samt styrket genoptræningsindsats for syge og personer med handicap.

Jobkortordningen er i marts 2007 via udmøntningen af aftalen om fremtidig indvandring udvidet til også at omfatte bl.a. jordemødre, tandlæger, arkitekter, landinspektører, jurister, økonomer, maskinmestre og bygningskonstruktører. Ordningen er desuden udvidet, så der kan meddeles opholdstilladelse til alle udlændinge, som kan fremvise et konkret jobtilbud med en årløn på mindst 450.000 kr. og med sædvanlige løn- og ansættelsesvilkår, uanset om der er mangel på arbejdskraft på området. Regeringen overvejer endvidere at sænke denne årlønsgrænse.

Aftalen om fremtidig indvandring indebærer, at der indføres en *green card-ordning*, hvor særligt velkvalificerede udlændinge efter et pointsystem får mulighed for at få opholdstilladelse i op til seks måneder med henblik på at søge arbejde. Regeringen overvejer at justere ordningen i forbindelse med arbejdet vedrørende fremme af mulighederne for rekruttering af udenlandsk arbejdskraft, som er omtalt ovenfor.

Regeringen har igangsat 13 nye initiativer, der skal lette virksomhedernes adgang til rekruttering gennem øget viden og værktøjer, og markedsføre Danmark som arbejdsland i Sverige, Polen og Tyskland. Blandt de centrale initiativer har været etablering af en hotline for virksomheder og en ny hjemmeside www.workimport.dk, der rummer al nødvendig viden for virksomhederne og tilbyder mulighed for direkte jobsøgning fra udlandet. Der er desuden igangsat jobmesser, mediekampanjer og samarbejde med myndigheder i de tre nævnte lande.

Senest er der gennemført en justering af overgangsordningen for EU-udvidelsen med ikrafttrædelse primo 2008. Justeringen indebærer bl.a., at overenskomstdækkede

virksomheder vil kunne ansætte *arbejdskraft fra de nye EU-lande* uden krav om arbejdstilladelse. Allerede i juni 2006 trådte den første lempelse af den såkaldte Østaf-tale i kraft, hvorefter overenskomstdækkede virksomheder via en forhåndsgodkendelse har kunnet ansætte arbejdskraft fra de nye EU-lande uden, at der først skal udstedes arbejds- og opholdstilladelse. Der har siden juni 2006 været en markant stigning i antallet af udstedte arbejds- og opholdstilladelser.

5.3 Indsatsen for særlige målgrupper

Regeringen har igangsat flere initiativer for særlige målgrupper med henblik på at øge arbejdsudbuddet og beskæftigelsen. Tiltagene skal bl.a. ses i lyset af anbefalingerne fra Det Europæiske Råd i 2006 og 2007.

Beskæftigelsesfrekvensen for 55-64-årige ligger over EU's gennemsnit og lever op til EU's samlede 50 pct.-målsætning, jf. tabel 5.1. Set over perioden 1996-2006 er der observeret en positiv udvikling i beskæftigelsesfrekvensen for *seniorer*. Specielt for aldersgruppen over 60 år er der tale om en kraftig vækst.

Tabel 5.1 Udvikling i beskæftigelsesfrekvenser for ældre arbejdstagere, 1996-2006

	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2006
55-64 år	48,4	49,8	53,0	56,7	57,7	57,8	58,0	58,4
55-59 år	73,8	66	70,4	73,2	73,7	74	74,6	75,8
60-64 år	30,3	30,3	30,6	33,9	35,8	36,4	37,7	38,9

Kilde: Danmarks Statistik. Der er anvendt en national definition af beskæftigelsesfrekvenser, som giver en smule lavere beskæftigelsesfrekvenser sammenlignet med de tal EU-Kommissionen bruger, jf. bilag 5.2.

Velfærdsreformen vil fra 2019 indebære en gradvis *justering af efterlønsordningen og forhøjelse af folkepensionsalderen*. Tilbageføringsreglerne tilpasses således den demografiske udvikling, hvilket bidrager til en forøgelse af arbejdsudbuddet på længere sigt, jf. *Fremskridtsrapporten 2006*. På længere sigt vil senere tilbageføring give et største bidrag til fremgang i beskæftigelsen.

På det korte sigt styrkes de ældres beskæftigelsesmuligheder, jf. *Fremskridtsrapporten 2006*, ved indførelsen af den midlertidige løntilskudsordning ved ansættelse i private virksomheder for personer, der er over 55 år, og som har været ledige i 12 sammenhængende måneder. De tidligere særregler for ældre i arbejdsmarkedspolitikken ophæves, idet dagpengeperioden harmoniseres til 4 år for alle aldersgrupper, og de 58-59-årige får samme ret og pligt til aktivering som andre. Fra 1. januar 2008 introduceres en ordning, hvor personer over 55 år, der mister dagpengere retten, kan få et *seniorjob* i deres kommune på almindelige løn- og ansættelsesvilkår, og personen er som udgangspunkt sikret ansættelse frem til efterlønsalderen.

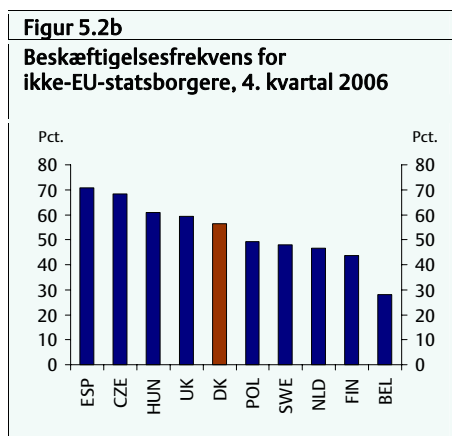
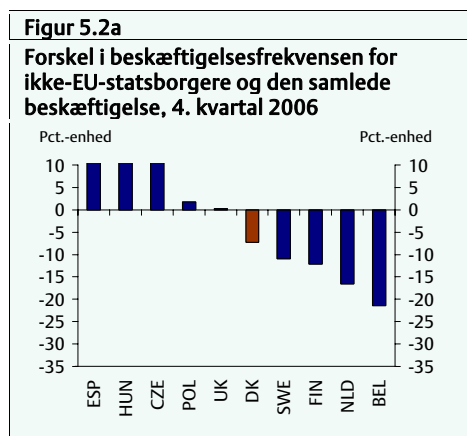
Reformen vedrørende *opsat pension og reformen af førtidspensionsystemet* har endvidere gjort det mere attraktivt for virksomhederne at ansætte personer med varig, reduceret

arbejdsevne gennem de såkaldte fleksjob. Der skete i juli 2006 en justering af ordningen for at sikre en bedre visitering til fleksjob, hvilket har betydet flere personer i fleksjob samt færre personer, der venter på fleksjob. Der var med udgangen af 2006 ca. 42.500 personer i fleksjob og ca. 12.000 personer, der venter på et fleksjob. Regeringen og partierne bag *Aftale om førtidspensionsreform og det rummelige arbejdsmarked* har indledt drøftelser om en videreudvikling af området. Inden for staten er der bl.a. ved aftale- og overenskomstforhandlingerne i 2005 aftalt en særlig indsats for at fastholde erfarne medarbejdere, *jf. bilag 7*.

Siden Fremskridtsrapporten 2006 har regeringen desuden igangsat følgende nye seniorpolitiske initiativer:

- Regeringen har som opfølgning på kampagnen: *Et par år ekstra gør en forskel*, der sluttede i februar 2006, lanceret en *seniorpraksis pris*, som uddeles årligt.
- Der er oprettet en hjemmeside, som er en videnbank om god seniorpraksis (www.seniorpraksis.dk).
- I juni 2007 blev der indgået en *trepartsaftale* mellem arbejdsmarkedets parter på det offentlige område². Trepartsaftalen indebærer bl.a., at der afsættes en pulje på 600 mio. kr. til forsøg med seniorpolitiske initiativer, der skal fremme fastholdelsen af ældre medarbejdere på arbejdsmarkedet. Puljen udmøntes ved overenskomstforhandlingerne i 2008.

På området *indvandrere og efterkommere* har regeringen styrket den *særlige indsats for at øge beskæftigelsen blandt indvandrere*. Indvandrere fra ikke-EU-lande har en markant lavere beskæftigelsesfrekvens, *jf. figur 5.2a*. Dog ligger beskæftigelsesfrekvensen for ikke-EU-statsborgere i Danmark højere end i en række andre EU-lande.

Kilde: Eurostat.

² Regeringen har sammen med KL, Danske Regioner, LO, FTF og AC afholdt trepartsdrøftelser om udvikling af medarbejdernes kompetencer, attraktive arbejdspladser og rekruttering af medarbejdere til den offentlige sektor. Trepartsdrøftelserne er en selvstændig del af regeringens *Kvalitetsreform*, der søger nye veje til høj kvalitet i den offentlige service.

Ser man på gruppen af *indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande* er beskæftigelsesfrekvensen for de 16-64-årige steget fra 44 pct. i 2000 til 50 pct. i 2006. Som nævnt i Fremskridttrappen 2006 har regeringen gennemført bl.a. reformpakken *En ny chance til alle*, der indebærer, at udlændinge under integrationslovens personkreds skal omfattes af en integrationskontrakt i de første syv år efter ankomsten til Danmark, eller indtil den enkelte udlænding opnår tidsubegrænset opholdstilladelse. Kontrakten indebærer en forpligtelse til at lære dansk og gøre en indsats for at komme i arbejde.

En anden del af indsatsen under reformpakken for kontant- og starthjælpsmodtagere startede i juni 2006. Her er målene at få 25 pct. af gruppen af kontant- og starthjælpsmodtagere i beskæftigelse eller ordinær uddannelse, at gruppen opnår en selvforsørgelsesgrad på 15 pct. og at der opnås en aktiveringsgrad for gruppen på 40 pct. Resultaterne frem til 1. kvartal 2007 viser, at der er fremgang for alle de tre mål.

Endvidere er der som opfølgning på Velfærdsaftalen iværksat en række nye tiltag for at nedbringe overledigheden blandt etniske minoriteter:

- Ledige får lettere adgang til virksomhederne gennem partnerskabsaftaler, der også styrker deres jobmuligheder.
- Ansættelse af 300 jobkonsulenter i områder med flest ledige indvandrere.
- Beskæftigelsesrettede tilbud til ledige selv-forsørgede, dvs. ledige, som ikke opfylder betingelserne for at få forsørgelses-ydelser.
- Langvarigt ledige kontant- og starthjælpsmodtagere får mulighed for at blive ansat i private virksomheder med et større løntilskud.
- Ret og pligt til gentagen aktivering for alle kontant- og starthjælpsmodtagere over 30 år.

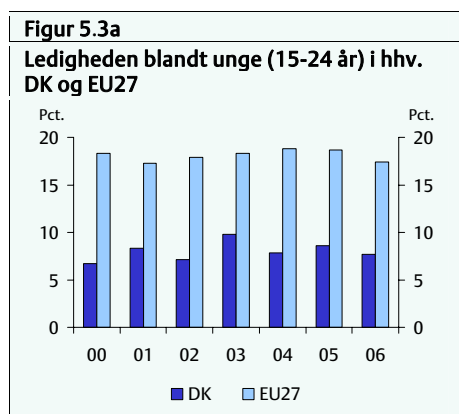
Som yderligere opfølgning på Velfærdsaftalen indgik regeringen i december 2006 en aftale med arbejdsmarkedets parter, KL og Danske Regioner med følgende punkter (se bilag 7 for uddybning):

- 12 jobpakker inden for brancher med gode beskæftigelsesmuligheder. Det drejer sig om samlede målrettede forløb, der opkvalificerer svagere ledige fx indvandrede med sprogproblemer til et bestemt job.
- Udbygning af brugen af mentorordninger
- Afprøvning og understøtning af brugen af kompetenceafklaring af etniske minoriteters medbragte kvalifikationer fra udlandet.

Regeringen lancerede endvidere i februar 2007 Mangfoldighedsprogrammet *Arbejdsplads til nydanskere*, hvor formålet er, at flere virksomheder skal blive bedre til at udnytte de muligheder, der ligger i at ansætte personer med indvandrerbaggrund og lede mangfoldige medarbejdergrupper. Der er afsat 23 mio. kr. til formålet, og en række konkrete projekter som eksempelvis en række jobbørser i hele landet, hvor ledige og arbejdsgivere kan møde hinanden på en uformel måde, er gennemført med stor succes.

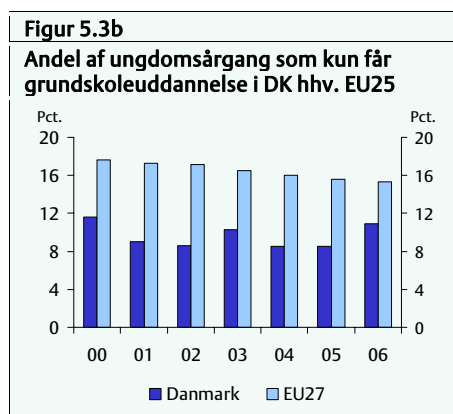
Ledigheden for unge (16-24 år) er blandt de laveste i EU og lavere end gennemsnitsledigheden i Danmark. I maj 2007 var ledigheden for unge 2,3 pct. målt i forhold til arbejdsstyrken, hvilket er et fald på 0,6 pct.point i forhold til samme måned i 2006. Ifølge *EU Labour Force Survey* ligger den danske ungdomsledighed markant under det gennemsnitlige niveau for EU-27 *jf. figur 5.3a*. Der er stadig rum for forbedringer for så vidt angår andelen af unge, der kun får grundskoleuddannelse *jf. figur 5.3b*. Se også *kapitel 2*.

For gruppen af unge dagpengemodtagere mellem 25 og 30 år uden uddannelse indførtes med virkning fra den 1. juni 2007 regler, hvorefter disse unge - i stedet for at tage imod et løntilskudsjob tidligt i ledighedsperioden - tilskyndes til at gå i gang med ordinær uddannelse. Kommunerne får i den forbindelse mulighed for at benytte en række nye instrumenter, herunder bl.a. *mentorordninger*, særlig indsats for at skaffe *praktikpladser*, udvikling af *erhvervsrettet andetsprogsdansk* samt en *task force*, der skal styrke erhvervsskolernes målrettede indsats.

Anm: EU Labour Force Survey definerer ledigheden som antal ledige i aldersgruppen 15-24 år i forhold til den samlede befolkning i samme aldersgruppe.

Kilde: EU Labour Force Survey 2007.

Kilde: Eurostat.

Regeringens strategi for fremme af arbejdsudbuddet og øge beskæftigelsen omfatter også en *modernisering af den sociale beskyttelse og indsatsen over for personer med handicap*:

- I maj 2007 blev der vedtaget ændringer i reglerne om kompensation til handicappede i erhverv, hvorved personer med fysisk og psykisk funktionsnedsættelse blev ligestillede i forhold til mulighederne for personlig assistance. Der har i 2006 og 2007 været udmeldt ansøgningsrunder for at fremme beskæftigelsesindsatsen overfor personer med handicap. Formålet er iværksættelse af nyskabende aktiviteter, der er med til at integrere personer med handicap på det ordinære arbejdsmarked og fastholde eksisterende arbejdspladser for de handicappede. Interessen for puljen har været stor, og der blev i 2006 igangsat 12 projekter.

- Den *Aktive socialpolitik* skal sætte ind over for de sociale problemer, som ligger ud over ledigheden. Der er redegjort særskilt herfor i handlingsplanen for social beskyttelse og social inklusion (NAP).
- Regeringen lancerede i august 2006 sit 2. handlingsprogram for samfundets svageste grupper *Det fælles Ansvar II*, der har fokus på at hjælpe disse grupper ud af isolation og øge mulighederne for, at flest mulige på sigt opnår tilknytning til arbejdsmarkedet. Der er afsat ca. 662 mio. kr. over en fireårig periode til at udmønte initiativerne, der bl.a. omfatter etablering af virksomhedscentre for mennesker på kanten af arbejdsmarkedet og en indsats i forhold til at ruste medarbejdere til at arbejde sammen med socialt udsatte kollegaer.
- På handicapområdet er der som en del af regeringens initiativpakke *Nye veje til arbejde* etableret et landsdækkende netværk, der har til formål at indsamle viden om handicap og job (jf. bilag 7). I forbindelse med *Kommunalreformen* overtog kommunerne ansvaret for at tilbyde beskyttet beskæftigelse til personer med handicap, der ikke kan benytte tilbud efter anden lovgivning fx jobtilbud. Endvidere blev den statslige specialfunktion *Job & handicap* oprettet den 1. januar 2007. Funktionen er oprettet for at sikre en fortsat understøtning af beskæftigelsesindsatsen for personer med handicap.

5.4 Ligestilling og kvinders beskæftigelse

Beskæftigelsesgraden for kvinder er høj i Danmark jf. figur 5.1. Danmark lægger fortsat stor vægt på implementering af de mål og initiativer, der er anført i *EU's ligestillingspakt*. En række delvis nye initiativer kan nævnes:

- Regeringen har udarbejdet en redegørelse om kvinders og mænds uddannelser og job, der bidrager til indsatsen for opblødning af det *kønsopdelte arbejdsmarked*.
- Virksomheder på det private arbejdsmarked med over 35 ansatte, og som opfylder nogle kvalificerende kriterier, er ved lov pålagt at udarbejde *kønsopdelt lønstatistik*. Der er i den forbindelse oprettet en hjemmeside om ligeløn, som samler den tilgængelige viden på området.
- Som led i den almindelige arbejdsmarkedsovervågning *kønsmainstreames alle lovforslag* på området. Der skal bl.a. gives en samlet vurdering af lovforslagets ligestillingsmæssige konsekvenser.
- En række nye initiativer vil blive iværksat i 2007 for at fremme andelen af *kvinder i ledelse*, heriblandt etablering af en mentorordning på tværs af den offentlige og private sektor, og udarbejdelse af et charter for flere kvinder i ledelse med deltagelse af offentlige og private organisationer. Der er i 2007 foretaget en ny undersøgelse af forventningerne til andelen af kvinder i ledelse i både den private og den offentlige sektor.
- Alle børn har ret til et tilbud om børnepasning uanset forældrenes arbejdsmarkedstilknytning. Siden juli 2006 har alle kommuner skullet tilbyde *pasningsgaranti*, når barnet er 6 måneder. Ca. 90 pct. af alle børn i alderen 1-2 år og ca. 97 pct. af alle børn i alderen 3-5 år benytter i dag et tilbud om børnepasning. Regeringen har senest reduceret den maksimale forældrebetaling for børnepasning fra 33 pct.

til 25 pct. af udgifterne, og fra og med 1. januar 2008 forhøjes børnechecken for børn under 3 år.

- *Familie- og Arbejdslivskommission* fremlagde i maj 2007 sin rapport med 31 konkrete anbefalinger til, hvordan samfundet kan indrettes mere fleksibelt, så den enkelte familie kan skabe en god balance mellem arbejdsliv og familieliv. På nuværende tidspunkt ser regeringen nærmere på Kommissionens anbefalinger.

5.5 Omstillingsevne

Det danske arbejdsmarked er karakteriseret ved fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler, et veludviklet dagpengesystem og en aktiv arbejdsmarkedspolitik - den såkaldte *flexicurity-model*. Regeringen er meget opmærksom på nødvendigheden af at udvikle modellen ved at justere incitamenterne og sørge for, at alle, der kan arbejde, også kommer i arbejde.

Arbejdstagernes og virksomhedernes omstillingsevne bør fortsat forbedres i et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter, som med de kollektive overenskomster bidrager til fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler. Med de seneste overenskomstforhandlinger på det private arbejdsmarked, *jf. den decentrale lønforhandlingsmodel*, som er behandlet nærmere i Det Nationale Reformprogram 2005, er der eksempelvis taget nye initiativer omkring fleksibel arbejdstidstilrettelæggelse og fleksibel løn³ samt en række tiltag, der bl.a. understøtter indsatsen for kompetenceudvikling, familie- og arbejdslivsbalancen og seniorer, *jf. bilag 7*.

Danmark støtter aktivt arbejdet på EU-plan, herunder udvikling af fælles retningslinier for flexicurity. Regeringen og parterne på arbejdsmarkedet har i fællesskab udarbejdet et papir om flexicurity, som er fremsendt til Europa-Kommissionen.

Implementeringen af Velfærdsaftalen medvirker til at fastholde balancen i *flexicurity-modellen*. Justeringerne bygger videre på mange års justeringer af arbejdsmarkedspolitikken, herunder aktiv jobsøgning, styrket rådighedsvurdering, effektiv formidling, øget vægt på aktivering samt harmonisering og regelforenkling og er i god overensstemmelse med Det Europæiske Råds opfordring til medlemslandene om at styrke deres *aktive arbejdsmarkedspolitik*. Implementeringen af Velfærdsaftalens reformer af den aktive arbejdsmarkedspolitik fremgår af boks 5.2.

³ De fleksible arbejdstidsregler i overenskomsterne er udvidet, så den daglige arbejdstid, der aftales, nu kan ligge mellem kl. 6.00 og kl. 18.00. Der oprettes en særlig opsparing eller "Fritvalgs Lønkonto" for hver enkelt medarbejder varierende fra område til område. Der er et obligatorisk bidrag på 1 pct. af lønnen, og frem til 2010 vil bidraget for mange områder stige til 7,5 pct. Der er forskellige ordninger for ubetaling, hvor medarbejderne fx kan få indestående overført som pensionsbidrag eller få det udbetalt i forbindelse med fritid og ferie *jf. bilag 7*.

Boks 5.2 Velfærdsaftalens betydning for den aktive arbejdsmarkedspolitik

I foråret 2007 er udmøntet bl.a. følgende initiativer:

- Med regeringsgrundlaget *Nye måli* 2005 satte regeringen ambitiøse nye mål for forøget beskæftigelse for indvandrere, lavere alder ved afslutning af uddannelse, mindre sygefravær, flere ældre på arbejdsmarkedet og forbedringer af strukturerne på arbejdsmarkedet.
- Ledige bliver indkaldt til én type samtale: *jobsamtalen*, hvor fokus er på job og jobsøgning.
- A-kassernes rolle styrkes. De skal holde samtaler om CV med ledige medlemmer ved ledighedsmelding, formidle job, og gennemføre systematiske rådighedsvurderinger af ledige medlemmer hver 3. måned.
- Der indføres en styrkes indsats over for unge ledige mellem 25 og 30 år for at sikre, at de får job eller uddannelse. Aktiveringsindsatsen for de unge fremrykkes. De unge kan i stedet vælge at søge ind på ordinær uddannelse og får 8 uger til at finde den uddannelse, pågældende vil søge ind på.
- Forebyggelsesfonden til forebyggelse af nedslidning og arbejdsskader (3 mia. kr. frem til 2017 med årlig udbetaling ca. 350 mio. kr.) samt andre arbejdsmiljøtiltag.

I efteråret 2007 udmøntes bl.a. følgende:

- Der indføres en ny model for ordinær formidling, hvor ledige, som bliver formidlet til et job uden at få det, omfattes af et efterfølgende systematisk formidlingsforløb. Hvis personen ikke er i job efter 3 måneder, iværksættes aktiveringstilbud, der skal hjælpe den ledige i arbejde,
- Der indføres krav om, at ledige skal "gå på Jobnet.dk" mindst én gang ugentligt for at bekræfte, at de fortsat er jobsøgende.
- Der sker en fremrykning af aktiveringsindsatsen, så tidspunktet for ret og pligt til første aktiveringstilbud for ledige over 30 år fremrykkes til senest efter 9 måneder.
- Alle forsikrede ledige omfattes af en intensiv aktiveringsindsats efter 2½ år på dagpenge, hvor de skal aktiveres kontinuerligt i resten af dagpengeperioden.
- Der indføres minimumskrav til varigheden af aktive tilbud.
- Endelig fastlægges den statslige refusion af kommunernes aktiveringsudgifter på en måde, hvor refusionen skaber øget økonomisk incitament til en aktiv indsats.

Boks 5.3**Danmarks bidrag til Vækst- og Beskæftigelsesstrategien 2005-2008: Beskæftigelse gennem flexicurity**

Regeringen har siden udarbejdelsen af Det Nationale Reformprogram i 2005 taget en række initiativer med det formål at sikre balance mellem flexicurity-modellens elementer for herigennem at øge beskæftigelsen og arbejdsudbuddet.

De mest centrale initiativer over reformprogramperioden har været:

- Med regeringsgrundlaget *Nye måli* 2005 satte regeringen ambitiøse nye mål for forøget beskæftigelse for indvandrere, lavere alder ved afslutning af uddannelse, mindre sygefravær, flere ældre på arbejdsmarkedet og forbedringer af strukturerne på arbejdsmarkedet.
- Reformpakken *En ny chance til alle* fra 2005 øgede incitamentet til at arbejde, indførte uddannelsesgaranti og pligt for kontanthjælpsmodtager mellem 18 og 25 år, der ikke i forvejen har en kompetencegivende uddannelse og indførte en integrationskontrakt, der forpligter udlændinge i Danmark til at lære dansk og gøre en indsats for at komme i beskæftigelse.
- Regeringen iværksatte i 2005 en *handlingsplan for brug af private aktører i jobformidlingen* for herigennem at skabe bedre matchningen på arbejdsmarkedet.
- Reformen vedrørende *opsat pension og reform af førtidspensionssystemet* har øget incitamentet for personer med varig nedsat arbejdsevne til beskæftigelse gennem fleksjob.
- *Velfærdsaftalen*, som blev indgået mellem regeringen og et bredt flertal i Folketinget i 2006, indeholder initiativer på beskæftigelsesområdet, særligt vedrørende senere tilbagetrækningsalder, såvel som på arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet, der samlet skønnes at øge beskæftigelsen med 250.000 personer frem mod 2040.
- Regeringen vedtog med aftaleparterne i 2006 og i 2007 *revisioner af Østaftalen* med det formål at sikre enklere og hurtigere ansættelse af personer fra de nye medlemslande.
- I august 2006 nedsattes en *task force*, der har til opgave at analysere mangelsituationer på arbejdsmarkedet og komme med forslag til, hvordan konkrete rekrutteringsproblemer kan undgås.
- Med *Kommunalreformen* som trådte i kraft i 2007 styrkes beskæftigelsesindsatsen, idet denne nu samles i én fælles indgang for ledige og virksomheder.
- Regeringen *2015-plan* fra 2007 indeholder initiativer, der skal øge beskæftigelsen varigt med yderligere 20.000 personer frem mod 2015. Planen ligger således i forlængelse af regeringens 2010-plan, som har til formål at øge beskæftigelsen varigt med 50.000 personer frem mod 2010.
- Der er iværksat en række initiativer med det formål at forbedre mulighederne for at rekruttere udenlandsk arbejdskraft, herunder bl.a. indførsel af en *jobkortordning*, indførsel af opholdstilladelse til udlændinge med et *konkret jobtilbud med en årlig lønning på 450.000 kr.*, samt en *greencard-ordning*.
- Regeringen har taget en række ligestillingspolitiske tiltag, herunder indførelse af: *kønsoptelt lønstatistik*, påbud om *pasningsgaranti*, når barnet er seks måneder, lov om *barselsudligning* samt indførsel af *kønsmainstreaming* af al lovgivning. Regeringens *Familie- og arbejdslivskommission* har endvidere afsluttet sit arbejde.
- Regeringen har taget en række seniorpolitiske tiltag, herunder kampagnen *Et par år til gør en forskel*, oprettelsen af en *seniorpraksispris samt en videnbank om god seniorpraksis*, afsættelse af en pulje på 600 mio. kr. som led i *treparsaftalen* til forsøg med seniorpolitiske tiltag.
- Regeringen har taget en række politiske tiltag, der skal øge indvandrere og efterkommeres beskæftigelsesfrekvens, herunder *integrationskontrakten*, en række initiativer i *velfærdsaftalen* samt mangfoldighedsprogrammet *Arbejdsplads til nydanskere*.
- Regeringen har taget en række initiativer for at forbedre socialt udsatte gruppers og handicappedes adgang til arbejdsmarkedet, herunder en *gældslempelsesordning*, en *vikarordning*, en *mentorordning*, beskæftigelsesstrategien *Nye veje til arbejde* og handlingsprogrammet *Det fælles Ansvar II*.
- Regeringen har taget initiativ til at reducere den maksimale *forældrebetaling for børnepasning* fra 33 pct. til 25 pct.
- Det har gennem hele reformprogramperioden været målsætningen løbende at justere flexicurity-modellen, hvilket udover regeringens initiativer vedrørende den aktive arbejdsmarkedspolitik er sket i kraft af arbejdsmarkedets parters initiativer i forbindelse med overenskomstforhandlingerne.

Danmarks nationale reformprogram

Bilag

Oktober 2007

Danmarks nationale reformprogram,
bidrag til EU's vækst- og beskæftigelsesstrategi (Lissabon-strategien), bilag
Oktober 2007

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Henvendelse om publikationen
kan i øvrigt ske til:
Finansministeriet
7. kontor
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Elektronisk publikation:
Produktion: Schultz
ISBN: 87-7856-852-8

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside:
www.fm.dk

Indholdsfortegnelse

Bilag 2.	Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik	5
2.1	Initiativer inden for offentlig forskning	5
2.2	Forskning, innovation og vidensspredning i den private sektor	6
2.3	Udvidet anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi (IKT)	9
2.4	Uddannelse (universiteter).....	11
2.5	Uddannelse (grundskole, ungdomsuddannelser, korte- og mellemlange videregående uddannelser, voksenuddannelse mv.)	14
2.6	Udvalgte fællesskabsindikatorer på uddannelsesområdet.....	16
Bilag 4.	Bæredygtighed, miljø og energi	17
4.1	Hovedelementer i En visionær dansk energipolitik	17
Bilag 5.	Den danske beskæftigelsespolitik	19
5.1	Udvalgte fællesskabsindikatorer på beskæftigelsesområdet	19
5.2	Nationale indikatorer, jf. Beskæftigelseskomiteens (EMCO's) beslutning	21
5.3	Aktiv arbejdsmarkedspolitik – udgifter på beskæftigelsesområdet samt tal for arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelser	34
Bilag 6.	Anvendelse af strukturfonde	35
Bilag 7.	Bidrag fra arbejdsmarkedets parter og interessenter	45
7.1	Bidrag fra arbejdsmarkedets parter på det statslige område.....	45
7.2	Bidrag fra de kommunale og de regionale arbejdsmarkedsparter	47
7.3	Bidrag fra parterne på det private arbejdsmarked	57
7.4	Bidrag fra Beskæftigelsesrådet	62
7.5	Bidrag fra De Samvirkende Invalideorganisationer	63

Bilag 2. Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik

Nedenfor uddybes de initiativer, som regeringen er i færd med at implementere eller planlægger iværksat som anført i kapitel 2. Nederst i bilaget findes en oversigt over udvalgte fællesskabsindikatorer på området.

2.1 Initiativer inden for offentlig forskning

Flere midler til offentlig forskning

De offentligt finansierede udgifter til forskning og udvikling skal i 2010 nå op på 1 pct. af bruttonationalproduktet via en gradvis indfasning.

Flere midler til den strategiske forskning

Regeringen har afsat flere midler til strategisk forskning inden for bl.a. fødevarer, sundhed, IKT og energi. Det er områder, som kan være drivkraft i den fortsatte velstandsudvikling eller løse væsentlige samfundsproblemer. En stor del af de strategiske forskningsprojekter udføres i et samarbejde mellem private virksomheder og offentlige forskningsinstitutioner.

Nyt initiativ til finansiering af universitetsforskningen

Der er afsat samlet 480 mio. kr. i 2008 og 2009 til et nyt initiativ til finansiering af universitetsforskning. "Universitetsforskningens InvesteringsKapital (UNIK) skal støtte større forskningssatsninger på universiteterne. De enkelte universiteters ledelse skal første gang til april 2008 byde ind med forslag til langsigtede forskningssatsninger, som skal vurderes af et internationalt ekspertpanel. Videnskabsministeren træffer endelig afgørelse om uddeling af bevillinger.

Flere store og langsigtede bevillinger

Det Strategiske Forskningsråd uddeler et stigende antal bevillinger til store og langsigtede projekter. Ligeledes har Det Frie Forskningsråd besluttet at øge andelen af store forskningsbevillinger.

Pulje til forskningsinfrastruktur

Der er afsat 600 mio. kr. til en infrastrukturpulje til finansiering af investeringer i større tværgående infrastrukturer, som f.eks. avanceret udstyr, databaser, laboratoriefaciliteter, forsøgsanlæg mv., i Danmark og udlandet. Første ansøgningsrunde med en pulje på 200 mio. kr. blev udbudt i foråret 2007, og tilsagn om fordeling af midlerne forventes i efteråret 2007. Der arbejdes desuden på en langsigtet dansk strategi for investeringer og prioriteringer af større forskningsinfrastrukturer.

Bedre grundlag for at prioritere

Grundlaget for den politiske prioritering af strategisk forskning skal styrkes. Derfor skal der løbende gennemføres en bred kortlægning af de forskningsbehov, som samfunds- og erhvervsudviklingen skaber, og af danske forskningsinstitutioners forud-

sætninger for at løse dem. Hvert fjerde år, første gang i sommeren 2008, skal der laves et katalog over temaer for den strategiske forskning.

Kvalitetsbarometer og evaluering af større programmer

Dansk forskningskvalitet skal måles og evalueres systematisk. I forbindelse med regeringens konkurrenceevneredegørelse er der etableret et ”kvalitetsbarometer”, som årligt skal give et billede af udviklingen i kvaliteten af dansk forskning. Desuden har Forsknings- og Innovationsstyrelsen igangsat et arbejde med at udvikle en dansk bibliometrisk forskningsindikator, der skal identificere og måle danske forskningspublicering på tværs af institutioner. I den forbindelse udvikles én central database, hvori der sker en registrering af forskningspubliceringsaktiviteter. Indikatoren skal bl.a. anvendes i kvalitetsfinansieringsmodellen til fordeling af basismidler til forskning i forbindelse med udmøntning af finansloven 2010.

Styrket dansk deltagelse i internationalt forskningssamarbejde

EU udvider i disse år det strategiske samarbejde om forskning betydeligt. Men dansk deltagelse i EU's rammeprogrammer har været faldende. I 2006 blev lov om forskningsrådgivning mv. derfor ændret med henblik på at sikre hjemmelsgrundlaget for Det Frie Forskningsråd og Det Strategiske Forskningsråds muligheder for overførsel af bevillings- og beslutningskompetence til internationale fora. Det skal sikre, at det danske forskningsrådssystem i et passende omfang kan deltage i forskningssamarbejder i Norden og i EU og eventuelt andre sammenhænge.

Forskningsinstitutioner skal finansiere afprøvning af om det kan betale sig at tage patent på en opfindelse – Proof of Concept

En del af de midler, der afsættes til kommercialisering af forskningsresultater, skal anvendes til at afprøve de kommercielle muligheder i en ide. Tildeling af midler til forskningsinstitutionerne skal ske i konkurrence. I foråret 2006 igangsattes en forsøgsordning med Proof of Concept-midler til de offentlige forskningsinstitutioner. I efteråret blev der afsat yderligere knap 40 mio. kr., som er fordelt til institutionerne over en periode på tre år med start juli 2007.

2.2 Forskning, innovation og videnspredning i den private sektor

Fireårig handlingsplan for innovationspolitikken: InnovationDanmark 2007-2010

Rådet for Teknologi og Innovation (udpeget af videnskabsministeren) har i 2007 lavet en samlet fireårig handlingsplan for implementeringen af globaliseringsstrategien på væsentlige områder for videnspredning og innovation, kaldet InnovationDanmark 2007–2010. Handlingsplanen indeholder mere end 70 konkrete initiativer, som sigter mod at fremme innovation i erhvervslivet – især igennem styrket samspil og videnspredning mellem videninstitutioner og virksomheder.

Nye muligheder for samarbejde mellem virksomheder og forskningsinstitutioner

Midlerne til innovationssamarbejde mellem virksomheder og forskningsinstitutioner er fra 2007 samlet i én pulje. Der er givet mulighed for at støtte en bredere vifte af projekter og netværk - bl.a. med udbud af ”åbne midler” til nye samarbejdsformer, pilotprojekter mv., som skal forbedre samspillet mellem forskning og erhverv, og som ikke kan omfattes af eksisterende virkemidler. Det første udbud af åbne midler gennemføres i efteråret 2007. SMV’ers muligheder for at deltage i samarbejdsprojekter forbedres. I 2008 introduceres en ”rabatkupon-ordning” for SMV’er, mindre virksomheders bidrag til samfinansierede forskningsprojekter doubles op, og matchmakere skal styrke samarbejdet mellem virksomheder og forskningsinstitutioner.

To nye Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter

Der er oprettet 2 nye godkendte teknologiske serviceinstitutter, der skal yde rådgivning, forskning og udvikling i ny teknologi til danske virksomheder. Den teknologiske service er gjort mere fleksibel, så den kan tilpasses markedets behov for ny viden og teknologi. Endvidere skal institutternes resultater evalueres internationalt.

Det ene er Institut for Jordbrug- og FødevarerInnovation – AgroTech, og det andet er Alexandra Institutet. Oprettelsen af Agrotech som GTS-institut sker i erkendelse af, at den højteknologiske udvikling og forskning er afgørende for udviklingen af jordbrugs- og fødevarerhvervene, hvor der er et stort behov for teknologisk service. Alexandra Institutet skal videreudvikle deres kompetencer primært inden for pervasive computing og stille dem til rådighed for det danske erhvervsliv. Pervasive computing retter sig mod en stor del af erhvervslivet inden for næsten alle brancher.

Der vil i 2007 blive etableret et „Innovationscenter for E-business“ inden for rammerne af GTS-systemet. Innovationscentret for E-business skal iværksætte strategiske initiativer, som kan nedbryde nogle af de barrierer, der blokerer for de små og mellemstore virksomheders IKT-anvendelse.

Lettere vej til aftaler om IPR

Aftaler om immaterielle rettigheder spiller en central rolle, når offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder samarbejder om forskning og udvikling. Det er vigtigt, at der på forhånd er indgået klare aftaler om ejerskab og udnyttelse af opfindelser, så alle parter kender deres rettigheder og pligter. Som led i globaliseringsstrategien har Forsknings- og Innovationsstyrelsen sammen med erhvervslivet og forskningsinstitutionernes derfor nedsat et udvalg, der skal gøre det lettere at indgå aftaler om IPR. Det skal blandt andet ske ved at udarbejde en række vejledende modelaftaler, som parterne kan bruge, når de indleder et forskningssamarbejde eller en kontraktforhandling. Det forventes, at udvalgets resultater foreligger primo 2008.

Innovationsagenter

De Regionale innovationsagenter er et treårigt pilotprojekt, som gennemføres af Rådet for Teknologi og Innovation i samarbejde med regionale myndigheder. Innovationsagenterne - der er erfarne virksomhedsrådgivere fra de Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter - har til opgave at skabe innovation i små og mellemstore virksomheder, der ønsker at forny sig, men som traditionelt ikke bruger videninstitutioner. Målet er, at innovationsagenterne skal kontakte mindst 750 virksomheder over de næste tre år og skabe innovation i mindst 300 af virksomhederne. Der er i alt afsat 30 mio. kr. til initiativet, der blev igangsat i foråret 2007.

Private virksomheder skal nemmere kunne deltage i offentligt finansieret forskning

Danske forskningstunge virksomheder skal i større grad deltage i konkurrencen om forskningsmidlerne på samme betingelser som de offentlige forskningsinstitutioner. Opslag og information om udbud af forskningsmidler skal tilrettelægges, så virksomhedernes deltagelse fremmes.

Program for brugerdreven innovation

Der er i 2007 igangsat et program for brugerdreven innovation, der skal styrke rammevilkårene for virksomheders og offentlige institutioners arbejde med brugerdreven innovation. Der skal etableres et samlet forskningsmiljø inden for brugerdreven innovation. Forskningsmiljøet skal være tværfagligt. Der igangsættes erhvervs-ph.d.-forløb i forbindelse med forskningsmiljøet. Samtidig igangsættes konkrete forsøg med brugerdreven innovation i virksomheder og offentlige institutioner. Der skal derudover skabes rammer, der giver mulighed for etablering af netværk mellem fx virksomheder og videninstitutioner, udvikles efteruddannelses tilbud mv.

Strategi for dansk deltagelse i EU's teknologiinitiativer

Rådet for Teknologi og Innovation har udarbejdet en strategi for dansk deltagelse i de store, strategiske teknologiinitiativer, som EU planlægger som led i det 7. ramme-program for forskning. Strategien har fokus på, hvordan rådet kan understøtte en øget deltagelse af danske virksomheder og teknologiske serviceinstitutter i det 7. rammeprogram. Rådet vil blandt andet aktivt støtte dansk deltagelse i en række af de nye instrumenter i det 7. rammeprogram (bl.a. de såkaldte artikel 169 initiativer).

Brohoveder for kontakt til internationale forsknings-, innovations- og erhvervmiljøer

I tilknytning til udvalgte ambassader og handelskontorer i udlandet etableres brugerfinansierede brohovedfunktioner for kontakt til førende forsknings-, innovations- og erhvervmiljøer i blandt andet USA, Kina og Tyskland.

2.3 Udvidet anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi (IKT)

Borgerportal

I januar 2007 blev den fællesoffentlige borgerportal (<http://www.borger.dk/>) lanceret. I 2008 udvides borger.dk til også at omfatte ”min side”, hvor man som borger kan få et samlet overblik over alle sine mellemværender med det offentlige samt direkte adgang til alle digitale selvbetjeningsløsninger.

Det skal være nemmere for virksomhederne at afsende forretningsmeddelelser

Virksomheder skal kunne kommunikere digitalt med andre virksomheder og med den offentlige sektor. En åben, internetbaseret infrastruktur vil i 2007 gøre det muligt for virksomhederne at afsende forretningsmeddelelser på en simpel, billig, fleksibel og sikker måde, for eksempel elektroniske fakturaer via internettet. Åbne, internationale standarder er grundlaget for systemet, der bliver etableret i samarbejde med private IKT-leverandører.

Netsikker nu!

En central forudsætning for at styrke IKT-sikkerheden i Danmark er, at borgernes kendskab til IKT-sikkerhed styrkes. Under netsikker nu! 2006 blev der afholdt 333 aktiviteter, der geografisk dækkede hele landet.

Sikker kommunikation med digital signatur

Regeringens initiativ om at give alle borgere en digital signatur fremmer udbredelsen af sikker kommunikation i forbindelse med bl.a. digital forvaltning og e-handel. For at fremtidssikre signaturen har regeringen i 2006 sammen med regionerne og kommunerne iværksat et arbejde, der skal resultere i en videreførelse og udvikling af en ny, forbedret digital signatur efter 2008.

Frekvenser til trådløst bredbånd

Arbejdet hen imod at sikre de sidste husstande og virksomheder adgang til bredbånd fortsætter i 2007, hvor regeringen har gennemført en auktion over ledige frekvenser i 3410-3800 MHz frekvensbåndet (FWA-frekvenser). Udbyderen kan anvende disse frekvenser til at udbyde trådløst bredbånd. I forbindelse med tilladelsen er der krav om inden udgangen af 2010 at sikre bredbåndsdækning i de områder, hvor bredbåndsdækningen er begrænset.

Overgang fra analogt til digitalt tv-signal

I juni 2007 blev der indgået en bred politisk aftale om fremtidens digitale tv. Aftalen indebærer, at der fra udgangen af oktober 2009 kan anvendes i alt fem landsdækkende sendenet (MUX) til tv-formål. Herudover er der afsat et MUX til forsknings- og forsøgsformål. Det kan ske i perioden ultimo oktober 2009 til ultimo oktober 2010. Herefter overgår den til anvendelse til tv-formål - blandt andet broadcast af mobil-tv. Derudover er der fortsat to MUX, som mangler at blive fordelt politisk. De to MUX er indtil videre hensat til en innovationsreserve.

Udmøntning af globaliseringspuljen og forskningsreserven

Aftalen om globaliseringspuljen indebærer blandt andet en styrkelse af den strategiske forskning. Der er i perioden 2007 til 2010 afsat 65 millioner kroner til en styrket forskning inden for nano-, bio- og IKT-teknologier. Endvidere er der indgået aftale om, at der i 2007 og 2008 afsættes 70 millioner kroner fra forskningsreserven til en styrkelse af forskning inden for IKT. Midlerne udmøntes af Det Strategiske Forskningsråd.

Offentliggørelse af det strategiske eftersyn

Med udgangspunkt i regeringens globaliseringsstrategi har Videnskabsministeriet i 2006-2007 gennemført et strategisk eftersyn af telereguleringen. Eftersynet omfatter en analyse af, om de overordnede rammebetingelser på teleområdet er optimale i forhold til at understøtte innovation og investeringer. Den færdige rapport for det strategiske eftersyn er offentliggjort juni 2007. Rapporten konkluderer, at rammerne for telemarkedet er gode og udviklingen generelt positiv. Konklusioner og anbefalinger er sendt i bred høring i sommeren 2007 og følges op af politiske drøftelser i efteråret 2007.

Fremtidens forsyningspligt

Enhver borger har krav på at få leveret en række basale teleydelser. Det er den såkaldte forsyningspligt. Forsyningspligten omfatter i dag basale teleydelser såsom fastnettelefoni, ISDN, visse faste kredsløb, særlige handicaptjenester, nummeroplysningstjenester og maritime nød- og sikkerhedstjenester. Den nuværende forsyningspligt løber frem til udgangen af 2007. Som led i den fremtidige udpegning er der i 2007 vedtaget en lov om tilpasning af forsyningspligtreglerne.

Mere konkurrence og frit valg

Plan for implementering af åbne standarder i det offentlige. Regeringen lægger vægt på etablering af fælles åbne standarder. Der er lagt en køreplan for implementering af åbne standarder i det offentlige. Køreplanen er en opfølgning på beslutningsforslag B103 om anvendelse af åbne standarder for software i det offentlige, som blev vedtaget i Folketinget den 2. juni 2006.

Åbne standarder for e-handel – Nemhandel

Der har været en stigende efterspørgsel efter standarder til understøttelse af hele e-handelsprocessen – lige fra fremsendelse af elektroniske varekataloger over ordre til faktura. Med udgivelsen af den gratis offentlige standard for de mest brugte handelsdokumenter OIOUBL er denne efterspørgsel imødekommet i 2006 ved udgivelse af en ny åben standard.

Liberalisering af frekvensadministrationen

Den 20. juni 2007 indgik teleforligskredsen en tillægsaftale om de nye overordnede principper for frekvens-administrationen i Danmark. Det fremgår af denne aftale, at metoderne for tildeling af frekvenstilladelser skal revideres, og at adgangen til handel med frekvenstilladelserne skal udvides. Herudover skal der ske en øget libe-

ralisering af anvendelsen af frekvenser. Dette vil kræve en ændring af frekvensloven, og et lovforslag forventes fremsat i 2008 med henblik på at kunne træde i kraft fra 1. januar 2009.

Styrkelse af dialogen mellem virksomheder og forskningsinstitutioner

Indsatsen for at styrke dialogen mellem virksomheder og forskningsinstitutioner på IKT-området fortsætter også i 2007. Blandt andet er kontrakterne forlænget med tre højteknologiske netværk om kommunikation-i-alling („Pervasive Communication“), mobile systemer („Mobile Systems“) og sundheds-it („SundhedsITnet“).

Yderligere bacheloruddannelser på IT-Universitet

For at øge uddannelsessøgendes muligheder inden for IKT er der afsat midler til oprettelse af yderligere bacheloruddannelser på IT-Universitetet. Der er afsat i alt 40 millioner kroner i perioden 2007 til 2009 via globaliseringspuljens forskningsmidler.

Danskernes IKT-færdigheder skal fremmes

Danskerne bør have de basale IKT-færdigheder til at begå sig i vidensamfundet. Derfor har Videnskabsministeriet i 2006 udarbejdet et it-færdighedsbarometer for befolkningens IKT-færdigheder. Den første måling viser, at 62 procent af borgerne har middelhøje eller gode IKT-færdigheder, 18 procent har svage IKT-færdigheder, mens de resterende 20 procent aldrig har brugt en computer.

National strategi for e-læring

Det er Videnskabsministeriets ambition, at Danmark bliver blandt de førende lande i verden inden for e-læring. E-læring skal bidrage til at højne kompetenceudviklingen i hele samfundet. Regeringen afsætter mere end 135 mio. kroner over tre år til at skabe en endnu større anvendelse og en højere kvalitet af e-læring. I juni 2007 offentliggjorde Videnskabsministeren en national strategi for e-læring, der rummer en række initiativer til at fremme anvendelsen af e-læring i Danmark.

2.4 Uddannelse (universiteter)

Universiteternes basismidler skal fordeles efter kvalitet

Universiteterne skal tildeles basismidler efter en samlet bedømmelse af de faktiske resultater og mål for kvaliteten af forskning, uddannelse og videnspredning. Introduktionen af den nye fordeling af universiteternes basismidler efter kvalitetsmål træder i kraft i år 2009.

Sektorforskningen skal integreres i universiteterne

Hidtil har sektorforskningen ikke uddannet bachelorer og kandidater. Sektorforskningen er pr. 1. januar 2007 integreret på fem universiteter, så også denne del af forskningen understøtter uddannelserne. Myndighedsopgaver og samarbejde med erhvervslivet skal fortsat prioriteres. Det ansvarlige ministerium indgår en flerårig kontrakt med relevante universiteter om løsningen af myndighedsopgaver.

Alle universitetsuddannelser skal leve op til internationale standarder

Alle universitetsuddannelser – eksisterende som nye – skal vurderes af et akkrediteringsråd, som bliver et fagligt uafhængigt organ inden for den statslige forvaltning. Akkrediteringsrådet skal leve op til internationale anerkendte standarder og involvere udenlandske eksperter i vurderingen af uddannelserne. Kriterierne for akkreditering skal sikre, at uddannelserne lever op til høje internationale standarder. Kun uddannelser, der akkrediteres, kan få statsligt tilskud. Rådets arbejdsfelt omfatter de videregående uddannelser under undervisningsministeren, kulturministeren og videnskabsministeren. Loven trådte i kraft den 1. april 2007 på Videnskabsministeriets område, mens den først skal træde i kraft for de øvrige ministerområder den 1. januar 2008.

Bacheloruddannelser skal give bedre jobmuligheder

Bacheloruddannelserne skal være afrundede forløb, der også sigter mod beskæftigelse. Universiteterne skal samtidig udvikle nye kandidatuddannelser, så bachelorer kan vælge mellem flere overbygninger, som retter sig mod forskellige dele af arbejdsmarkedet.

Systematisk dialog med aftagere

Universiteterne skal etablere aftagerpaneler, der skal sikre systematisk dialog med aftagere om uddannelsernes kvalitet og relevans for samfundet med henblik på f.eks. udvikling af nye og eksisterende uddannelser og udvikling af nye uddannelsesformer.

Antallet af ph.d.-stipendier og erhvervs-ph.d.er skal fordobles

I 2006 blev der optaget ca. 1.500 ph.d.-studerende. Det årlige ph.d.-optag er øget med ca. 400 siden 2002. Videnskabsministeriet har indgået aftale med universiteterne om en yderligere forøgelse i optaget, således at der i 2010 og frem vil blive optaget godt 2.400 ph.d.-studerende årligt. Forøgelsen af ph.d.er vil især ske inden for naturvidenskab, teknisk videnskab, IT og sundhedsvidenskab, hvor den samfundsmæssige efterspørgsel er stor.

Eliteuddannelser skal udfordre de dygtigste studerende

Universiteterne skal etablere elitekandidatuddannelser, dvs. 2-årige uddannelser med særlig høj undervisningsstandard og høje adgangskrav, så de dygtigste studerende kan komme på niveau med de bedste i udlandet. Universiteterne skal også etablere erhvervsorienterede eliteforløb.

Fokus på god undervisning

God undervisning er afgørende for både det faglige niveau, motivationen og fastholdelsen af de studerende. Ph.d.er skal gennemføre et kursus med eksamen i pædagogik og undervisningsteknik. Den pædagogiske opkvalificering af adjunkter skal styrkes. Alle lektorer og professorer skal undervise, og god undervisning skal belønnes ligesom god forskning.

Universiteterne skal tiltrække flere højt kvalificerede udenlandske undervisere og studerende

Der skal være flere stipendier til dygtige udenlandske studerende. Samtidig skal mange flere danske studerende have mulighed for at uddanne sig i udlandet. En ny udlændsstipendieordning vil fra juli 2008 give danske unge økonomisk mulighed for at tage en hel kandidatuddannelse eller et studieophold på et udenlandsk universitet.

Universiteterne skal have større frihed til at tiltrække dygtige forskere

Universiteterne skal have mulighed for at tiltrække særligt dygtige forskere ved at anvende lønnen fleksibelt. Desuden skal de kunne ansætte superprofessorer med selvstændigt ledelsesansvar.

Optagelsessystemet skal tilskynde til hurtigere start

Danske unge starter sent på at uddanne sig og er lang tid om det. De er omtrent 4 år ældre, når de afslutter deres videregående uddannelse, end hvis de havde fulgt den lige vej gennem uddannelserne. Derfor iværksættes initiativer, der skal tilskynde de studerende og universiteterne til at få bragt gennemsnitsalderen ned. Optagelsessystemet på de videregående uddannelser bliver justeret for at tilskynde de unge til at starte tidligere. Derfor sker der fra og med optaget i 2009 en præmiering af de ansøgere, der begynder på en videregående uddannelse senest to år efter afslutningen af den adgangsgivende eksamen. Præmieringen sker ved at de pågældende ansøgere får ganget det adgangsgivende eksamensgennemsnit med 1,08.

Hurtigere gennem universitetsuddannelserne

For at tilskynde universiteterne til, at de studerende bliver færdige på normeret tid, vil universiteterne alene modtage den del af uddannelsesbevillingen (taxametertilskuddet), der stammer fra studerende, hvis eksaminer på bachelor- og kandidatuddannelsen tilsammen er bestået inden for normeret tid plus ét år.

Initiativer på området er følgende:

- Der stilles bindende tidsfrister for de studerendes specialeskrivning, svarende til normeret tid på typisk ½ år. Hvis specialet ikke er færdigt, har den studerende brugt et eksamensforsøg
- Universiteterne skal i studieordningerne sikre, at uddannelserne tilrettelægges sådan, at indhold og fagmål kan nås på normeret tid
- Det skal fremgå tydeligt af eksamensbeviset, om studiet er bestået på normeret tid.
- Universiteterne skal automatisk tilmelde de studerende til eksamen. Ingen studerende skal kunne tilmelde sig et fag eller kursus uden automatisk at blive tilmeldt eksamen.
- Universiteterne skal give de studerende, der dumper, mulighed for hurtig reeksamination

Universiteternes viden skal nyttiggøres i samfundet

Universiteterne skal opstille konkrete mål for udnyttelse af forskningens resultater og for samarbejde med erhvervslivet. Resultaterne skal have betydning for, hvor mange penge det enkelte universitet får tildelt. Forskere skal kunne få hjælp til at afprøve og dokumentere, om en opfindelse har kommercielle muligheder.

2.5 Uddannelse (grundskole, ungdomsuddannelser, korte- og mellemlange videregående uddannelser, voksenuddannelse mv.)

Førskoletilbud

Der indføres sprogvurdering af alle børn i 3 års alderen og igen i 6 års alderen ved start i børnehaveklasse, så pædagogikken og undervisningen kan tage udgangspunkt i den enkeltes sproglige forudsætninger. Ligeledes udarbejdes der pædagogiske læreplaner i alle dagtilbud, og der indføres fagopdelt undervisning i dansk, især læsning i børnehaveklassen.

Grundskolen

Undervisningspligten udvides fra 9 til 10 års skolegang ved, at børnehaveklassen gøres til en obligatorisk del af folkeskolen. Evalueringskulturen styrkes gennem indførelse af ti nationale test i løbet af et skoleforløb, og der indføres en elevplan for hver elev. Folkeskolens afgangsprøver gøres obligatoriske, og antallet af prøvfag udvides. Der opstilles handlingsplaner for grundlæggende fagområder: læsning, matematik, naturfag og engelsk, samt iværksættes en ny læreruddannelse, der sikrer bedre kvalitet i uddannelsen og en målrettet efteruddannelsesindsats af lærere og ledere i folkeskolen.

Overgang mellem grundskole og ungdomsuddannelse

Etablering af Ungdommens Uddannelsesvejledning (Vejledningsreform) og øget forældreinddragelse i vejledningen. En ny 10. klasse etableres. Der gennemføres tidlig og differentieret vejledning i grundskolen, en mentorordning for de særligt udsatte unge oprettes og der gennemføres en systematisk opsøgende indsats efter grundskolen

Ungdomsuddannelserne

Kommunerne får ansvar for at bidrage til at sikre, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, bl.a. gennem bedre vejledning og forbedrede uddannelses tilbud til unge med utilstrækkelige forudsætninger, herunder uddannelse til unge udviklingshæmmede.

De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes gennem bl.a. efteruddannelse af lærere og bedre skolemiljø. Indsatsen for flere praktikpladser i erhvervsuddannelser øges i både private og offentlige virksomheder gennem bl.a. en national kampagne i samarbejde med erhvervsliv og organisationer. Der indføres mere fleksible veje og uddannelses tilbud i erhvervsuddannelserne, som skal tilgodese alle elever, både de stærke og de mere svage. Der indføres desuden trinopdeling af erhvervsuddannelser-

ne, som modsvarer arbejdsmarkedets behov, så alle unge kan få en uddannelse, der passer til deres forudsætninger, og som giver forbedrede muligheder for adgang til videregående uddannelse.

Korte- og mellemlange videregående uddannelser

Der udvikles nye professions- og praksisorienterede uddannelser. De mellemlange videregående uddannelser samles i færre flerfaglige professionshøjskoler med fagligt stærke og moderne uddannelsesmiljøer. De korte videregående uddannelser gøres mere attraktive og fleksible; de målrettes arbejdsmarkedets behov, og adgangsveje fra erhvervsuddannelse forbedres. Der udvikles nye attraktive uddannelser inden for natur, teknik og sundhed.

Voksen- og efteruddannelse

Vejledning og rådgivning styrkes over for beskæftigede og virksomhederne. Der sikres bedre og lettere adgang til anerkendelse af realkompetence inden for alle offentligt finansierede voksen- og efteruddannelser fra forbedrende voksenundervisning til diplom-niveau (laveste efteruddannelsesniveau på videregående niveau)

Der gennemføres en markant indsats for at øge deltagerantallet på læse-, skrive- og regnekurser for voksne. Tilbuddene gøres mere fleksible, og muligheder for at kombinere læse-, skrive- og regnekurser med arbejdsmarkedsuddannelser skal udnyttes bedre.

Inden for danskuddannelserne for voksne udlændinge og inden for øvrige almene og erhvervsrettede voksenuddannelser udvikles bedre tilbud til tosprogede, der har problemer med det danske sprog, med henblik på, at de kan klare sig på arbejdsmarkedet og som medborgere.

Voksen- og efteruddannelsestilbuddene i bl.a. arbejdsmarkedsuddannelserne gøres mere attraktive, målrettede og fleksible i forhold til den enkeltes og virksomhedernes behov. Der skal udvikles bedre og bredere udbud af kompetencegivende voksenuddannelser i det særlige videreuddannelsessystem for voksne (diplom-niveau til mæsterniveau). Antallet af voksenlærlinge, der kan opnå en erhvervsuddannelseskompetence, øges gennem øgede offentlige tilskud.

Sikring af institutionernes rammevilkår, mere fleksibel deltagerbetaling samt ny model for finansiering af godtgørelse i de erhvervsrettede voksen- og efteruddannelser skal drøftes med arbejdsmarkedets parter og aftalepartierne bag velfærdsaftalen. Systematisk kompetenceudvikling i små og mellemstore virksomheder fremmes i både offentlige og private virksomheder gennem bl.a. udvikling af metoder og redskaber. Øgede offentlige og private investeringer i voksen- og efteruddannelse fremmes.

Udviklingen i voksen- og efteruddannelsesindsatsen overvåges gennem udvikling af et indikatorsystem for indsatsen.

2.6 Udvalgte fællesskabsindikatorer på uddannelsesområdet

Tabel 2.1						
Fællesskabsindikatorer						
	DK 2000	DK 2004	DK 2005	DK 2006	EU-15 (2006)	EU-27 (2006)
Indikator						
Retningslinie 23						
Andel 18-24-årige med højst 9. kl., total (1)	11,6	8,5	8,5	10,9	17,0	15,3
Andel 18-24-årige med højst 9. kl., mænd	13,4	10,4	9,4	12,8	19,4	17,5
Andel 18-24-årige med højst 9. kl., kvinder	9,9	6,7	7,5	9,1	14,5	13,2
Udd.niveau for 22-årige, total (2)	72,0	76,2b	77,1	77,4	74,8	77,8
Udd.niveau for 22-årige, mænd	67,5	74,3b	73,8	73,4	71,5	74,8
Udd.niveau for 22-årige, kvinder	76,5	78,1b	80,5	81,5	78,2	80,7
Efterudd. 25-64-årige, total (3)	19,4	25,6	27,4	29,2	11,1	9,6
Efterudd. 25-64-årige, mænd	17,1	22,1	23,6	24,6	10,2	8,8
Efterudd. 25-64-årige, kvinder	21,8	29,1	31,2	33,8	12,1	10,4
Efterudd. 25-34-årige, total	27,1	36,5	38,8	39,2	17,7	15,5
Efterudd. 25-34-årige, mænd	25,2	34,6	37,0	37,6	16,9	14,8
Efterudd. 25-34-årige, kvinder	29,8	38,4	40,6	40,9	18,5	16,3
Efterudd. 55-64-årige, total	10,3	16,6	18,9	21,8	5,6	4,6
Efterudd. 55-64-årige, mænd	8,7	12,9	14,5	15,9	4,8	4,0
Efterudd. 55-64-årige, kvinder	11,9	20,2	23,2	27,5	6,4	5,1
Retningslinie 24						
Udgifter til udd. som andel af BNP (4)	8,3	8,3**	-	-	5,2e**	5,2e**
*) Nyeste tal er fra 2005.						
**) Nyeste tal er fra 2003.						
Anm.: a= ændret opgørelsesmetode, e= estimat, f= foreløbig, b= databrud.						
1) Andel af de 18-24-årige der højst har færdiggjort 9. klasse og ikke deltager i anden uddannelse.						
2) Andel af 22-årige der mindst har gennemført en ungdomsuddannelse. Aldersgruppen 20-24 år bruges som proxy.						
3) Andel af populationen i alderen 25-64 år der deltager i efteruddannelse og træning.						
4) Samlede udgifter til uddannelse som andel af BNP.						
Kilde: Indicators for monitoring the Employment Guidelines 2007 compendium (May 2006).						

Bilag 4. Bæredygtighed, miljø og energi

4.1 Hovedelementer i En visionær dansk energipolitik

Det er regeringens vision, at Danmark på langt sigt helt skal frigøre sig fra fossile brændsler – kul, olie og naturgas. I stedet skal vi anvende vedvarende energi.

Forbruget af olie og naturgas giver en uønsket afhængighed af få producentlande og usikre transportveje til søs og over land. Tilmed er brugen af fossile brændsler en af hovedårsagerne til forøgelsen af drivhuseffekten.

Det er afgørende, at energipolitikken er omkostningseffektiv og understøtter fortsat vækst, høj beskæftigelse og konkurrenceevne. Et vigtigt element i energipolitikken er at sikre et tæt internationalt samarbejde, ikke mindst i EU-regi.

Regeringen ønsker derfor en langsigtet energiplan, der skal sikre Danmark en robust og miljørigtig energiforsyning. Der skal opstilles klare mål og løbende anvendes midler til, hvordan de nås. Regeringen vil frem mod 2025:

- Reducere anvendelsen af *fossile brændsler* med mindst 15 pct. i forhold til i dag.
- Effektivt modvirke stigninger i *det samlede energiforbrug*, der skal holdes i ro.

Den langsigtede vision og de konkrete delmål skal realiseres gennem en styrket indsats på følgende centrale områder:

- *Effektiv produktion og forbrug af energi.* Energispareindsatsen forøges til 1,25 pct. årligt, med henblik på at holde det samlede energiforbrug i ro frem til 2025,
- *Vedvarende energi.* Andelen af vedvarende energi forøges til mindst 30 pct. af energiforbruget i 2025,
- *Nye mere effektive teknologier.* Regeringen ønsker frem mod 2010 at fordoble den offentligt finansierede indsats for forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi således at den udgør 1 mia. kr. årligt.

Mål og midler vurderes hvert fjerde år. I 2015 foretages en samlet midtvejsstatus for indfrielsen af målsætningerne og en vurdering af effektiviteten i initiativer og virkemidler.

Regeringens indsats vil fokusere på følgende 5 områder:

Energibesparelser

Det samlede energiforbrug må ikke stige. Regeringen foreslår:

- *Et marked for energibesparelser.* Fra 2010 skal husholdninger og virksomheder kunne opnå tilskud til at gennemføre energibesparelser ved at sælge energisparebeviser til energiselskaberne.
- *Et højere energisparekrav til energiselskaberne.*

- Energibesparelser i de ikke CO2-kvotebelagte sektorer.
- Kampagner til fremme af energibesparelser i bygninger.

Vedvarende energi

Vi skal gradvis erstatte vores nuværende forbrug af kul, olie og naturgas med vedvarende energi. Regeringen foreslår:

- En reform og effektivisering af støttesystemet til fremme af vedvarende energi.
- Mere biogas.
- Mere vindenergi gennem strategisk planlægning af vindmølleudbygningen.
- Bedre energiudnyttelse af affald.
- Rationalisering af afgiftssystemet.
- Flere varmepumper i husholdningerne.
- Fortsat liberalisering af regler for anvendelse af brændsler i el- og varmeproduktion

Nye mere effektive energiteknologier

Der er behov for nye energiteknologier for at indfri de ambitiøse målsætninger. Regeringen foreslår:

- *Energiteknologi Udviklings- og Demonstrationsprogram.* Oprettelse af et nyt statsligt finansieret program for udvikling og demonstration af energiteknologi.
- *Videreudvikling af de danske styrkepositioner indenfor:* 2. generations biobrændstoffer til transport, fremtidens store og højeffektive vindmøller, effektive lavenergibygninger, brint og brændselsceller.

Transport

Transportsektorens energiforbrug skal effektiviseres og på længere sigt omstilles. Regeringen foreslår:

- *Biobrændstoffer til transport.* Regeringen er parat til at fremme biobrændstoffer. Andelen af biobrændstof til transport forøges til 10 pct. i 2020. Regeringen er parat til at fastsætte et delmål tidligere end 2020, forudsat at der er udviklet tilstrækkeligt samfundsøkonomisk konkurrencedygtige og miljømæssigt bæredygtige teknologier.
- *Afgiftsfritagelse for brintbiler.*

Infrastruktur

En høj forsyningsikkerhed afhænger også af velfungerende markeder og af et velfungerende forsyningsnet for el og gas. Endvidere vil der fortsat være fokus på en effektiv indvinding af olie og gas.

Bilag 5. Den danske beskæftigelsespolitik

5.1 Udvalgte fællesskabsindikatorer på beskæftigelsesområdet

Fællesskabsindikatorer						
Indikator	DK 2000	DK 2004	DK 2005	DK 2006	EU-15 (2006)	EU-27 (2006)
Retningslinie 17						
Beskæftigelsesfrek., 15-64-årige (1)	76,4	76,0	75,9	77,4	66,0	64,3
Beskæftigelsesfrek., 15-64-årige, mænd	80,7	79,9	79,8	79,3	73,5	71,6
Beskæftigelsesfrek., 15-64-årige, kvinder	72,1	72,0	71,9	73,4	58,1	57,1
Beskæftigelsesfrek., 55-64-årige	54,6	51,8	59,5	60,7	45,3	43,5
Beskæftigelsesfrek., 55-64-årige, mænd	61,9	69,3	65,6	67,1	54,1	52,6
Beskæftigelsesfrek., 55-64-årige, kvinder	46,2	54,2	53,5	54,3	36,8	34,8
Ledighed, total (2)	4,5	5,2	4,8	3,9	7,8	8,2
Ledighed, mænd	4,0	5,0	4,4	3,3	7,1	7,6
Ledighed, kvinder	5,0	5,4	5,3	4,5	8,6	9,0
Retningslinie 18						
Ungdomsledighed 15 to 24-year-olds, total (3)	6,7	7,8	8,6	7,7	16,1	17,4
Ungdomsledighed 15 to 24-year-olds, mænd	6,5	8,5	8,6	7,9	15,7	17,1
Ungdomsledighed 15 to 24-year-olds, kvinder	7,0	7,1	8,6	7,5	16,4	17,9
Kønsforskelle, ledighed (kvinder-mænd) (4)	0,9	0,9	0,9	1,2	1,9	1,6
Kønsforskelle, beskæftigelsesfrek. (mænd-kvinder) (5)	9,2	8,1	7,9	7,8	15,1	14,5
Ændring i arbejdsudbud, total (6)	-0,5	1,2	-0,2	1,0	1,3	1,1
Ændring i arbejdsudbud, mænd	-0,8	0,5	-0,4	0,8	0,9	0,8
Ændring i arbejdsudbud, kvinder	-0,3	1,9	0,0	1,4	1,8	1,5
Tilbagetrækningsalder i gnst., total (7)	-	62,1	60,9	-	61,1e*	60,9e*
Tilbagetrækningsalder i gnst., mænd	-	62,6	61,2	-	61,4e*	61,4e*
Tilbagetrækningsalder i gnst., kvinder	-	61,6	60,7	-	60,8e*	60,4e*
Retningslinie 19						
Forskel i ledighed ml. EU borgere og ikke EU borgere (8)	9,2	13,8	8,7	-	9,4*	8,1*
Arbejdsløshedsfælden (9)	-	91,0	90,0	-	75,7*	75,5*
Langtidsledige, total (10)	0,9	1,2	1,1	0,8	3,1f	3,6f
Langtidsledige, mænd	0,8	1,1	1,1	0,7	2,8f	3,3f
Langtidsledige, kvinder	1,1	1,3	1,2	0,9	3,5f	4,0f
Retningslinie 22						
Beskatning af lavindkomster (11)	41,2	39,3	39,3	-	39,4*	39,4*
Kønsforskelle, løn (12)	15,0	17,0	18,0	-	15,0e*	15,0e*

Tabel 5.1

(Fortsat) Fællesskabsindikatorer

*) Nyeste tal er fra 2005.

**) Nyeste tal er fra 2003.

Anm.: a= ændret opgørelsesmetode, e= estimat, f= foreløbig, b= databrud.

- 1) Andel af populationen i alderen 15-64 år der er i beskæftigelse.
 - 2) Andel af arbejdsstyrken der er uden arbejde.
 - 3) Andel af populationen i alderen 15-24 år der er uden arbejde.
 - 4) Forskel i ledighed mellem kvinder og mænd i procentpoints. Beregnet som kvinder-mænd.
 - 5) Forskel i beskæftigelsesfrekvens mellem mænd og kvinder i procentpoints. Beregnet som mænd-kvinder.
 - 6) Årlig ændring i arbejdsudbuddet, inklusiv arbejdsløse og personer i arbejde i alderen 15-64 år.
 - 7) Gennemsnitsalder ved tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Baseret på en sandsynlighedsmodel der tager højde for den relative ændring i aktivitetsniveau fra et år til et andet i en bestemt alder.
 - 8) Forskel i ledighed mellem EU borgere og ikke EU borgere, i procentpoints.
 - 9) Den marginale effektive skat på arbejdsindkomst når der tages højde for den kombinerede effekt af øget skat på arbejde og fjernelse af sociale ydelser, når man tager et job. Beregnet som forholdet mellem ændring i personlig nettoindkomst divideret med ændring i bruttoindkomst for en person, der går fra arbejdsløshed til job med en løn på 67% af gennemsnittet.
 - 10) Andel er arbejdsstyrken der er langtidsledige (12 måneder eller mere).
 - 11) Forholdet mellem indkomstskat plus sociale bidrag divideret med lønomkostninger for en arbejdstager, der tjener 67 pct. af gennemsnitslønnen.
 - 12) Forskel mellem mænd og kvinders gennemsnitlige bruttotimeløn som en andel af mænds gennemsnitlige bruttotimeløn.
- Kilde: Indicators for monitoring the Employment Guidelines 2007 compendium (May 2006).

5.2 Nationale indikatorer, jf. Beskæftigelseskomiteens (EMCO's) beslutning

Tabel 5.2				
Unge skal påbegynde en handlingsplan inden 6 måneders ledighed – input og output indikatorer				
	År	I alt	Mænd	Kvinder
(A) Antal unge nyledige				
	2003	38.229	21.121	17.108
	2004	46.232	24.420	21.812
	2005	39.022	19.021	20.001
	2006	31.688	15.353	16.335
(B) Antal nyledige (A), der stadig var ledige efter 6 måneder				
	2003	1.299	747	552
	2004	3.036	1.424	1.612
	2005	2.411	1.215	1.196
	2006	1.802	830	972
Andel (B)/(A) output-indikator				
	2003	0,03	0,04	0,03
	2004	0,07	0,06	0,07
	2005	0,06	0,06	0,06
	2006	0,06	0,05	0,06
(C) Antal nyledige (A), som har fået en handlingsplan inden for 6 måneder				
	2003	466	244	222
	2004	1.629	872	757
	2005	891	460	431
	2006	1.716	784	932
Andel (C)/(A)				
	2003	0,01	0,01	0,01
	2004	0,04	0,04	0,03
	2005	0,02	0,02	0,02
	2006	0,05	0,05	0,06
(D) Antal nyledige, der stadig var ledige efter 6 måneder (B), og som ikke har fået en handlingsplan (1)				
	2003	587	352	235
	2004	443	248	195
	2005	213	128	85
	2006	0	0	0
Andel (D)/(B)				
	2003	0,45	0,47	0,43
	2004	0,15	0,17	0,12
	2005	0,09	0,11	0,07
	2006	0,00	0,00	0,00

Tabel 5.2 (fortsat)**Unge skal påbegynde en handlingsplan inden 6 måneders ledighed – input og output indikatorer**

Bemærkninger til opgørelserne:

Vedr. opgørelsesperioden: Opgørelsesperioden tager udgangspunkt i tidspunktet for den lediges modtagelse af en jobplan, kontaktsamtaler og aktiveringstilbud. Det betyder eksempelvis, at hvis opgørelsesperioden er året 2006, så vil Antal nyledige under 30 år omfatte ledige der i året 2006 modtog en jobplan, en kontaktsamtale eller et aktiveringstilbud. Disse personer havde således første ledighedsdag 6 måneder tidligere dvs. i 2. halvår 2005 og 1. halvår 2006.

Vedr. måling A: Nyledige. Opgørelsesgrundlaget er ændret i forhold til NAP 2004, så tælling af antal nyledige tager udgangspunkt i a-kassernes indberetning af den lediges 1. ledighedsdag. I tidligere opgørelser NAP 2004) var grundlaget for tælling af nyledige - i mangel af bedre - 1. gang personen er ledig og ikke har modtaget dagpenge i de forudgående 52 uger.

Vedr. måling B: Antal unge ledige med 26 ugers ubrudt fuld ledighed/aktivering. Målingen omfatter antal nyledige, som er registreret med uafbrudt fuldtidsledighed/aktivering i 26 uger fra tidspunktet for første ledighedsdag.

Vedr. fordeling på unge og ældre: Pr. 1. juli 2003 udvidedes ungegruppen til at omfatte til og med de 29-årige, som herefter har krav på en jobplan senest inden 6 måneders ledighed. Som overgangsordning gjaldt, at 25 til 29-årige med 1. ledighedsdag i 1. halvår 2003 havde krav på en jobplan senest inden 12 måneders ledighed, dog inden den 31.12.03.

Vedr. IHP og Jobplaner: Med arbejdsmarkedsreformen i 2003 indførtes pr. 1. juli 2003 Jobplaner i stedet for individuelle handlingsplaner (IHP). Måling C og D omfatter i 2003 og 2004 jobplaner i stedet for IHP.

Anm.: Fra 2004 indeholder denne kategori personer, hvor der hverken har fået en kontaktsamtale, en jobplan, eller er påbegyndt i et aktiveringstilbud 26 uger efter nyledighed.

Kilde: AMS (AMANDA).

Tabel 5.3
Unge skal påbegynde en handlingsplan inden 6 måneders ledighed – data til måling af indsatsens omfang

	År	I alt	Mænd	Kvinder
Antal unge nyledige				
	2003	38.229	21.121	17.108
	2004	46.232	24.420	21.812
	2005	39.022	19.021	20.001
	2006	31.688	15.353	16.335
Opkvalificering				
	2003	371	200	171
	2004	757	378	379
	2005	725	340	385
	2006	637	274	363
Offentlige løntilskudsjob				
	2003	37	7	30
	2004	59	16	43
	2005	66	19	47
	2006	78	19	59
Private løntilskudsjob				
	2003	25	18	7
	2004	107	70	37
	2005	106	57	49
	2006	72	42	30
Andet				
	2003	30	11	19
	2004	90	41	49
	2005	69	33	36
	2006	81	26	55

Anm: Fordelingen på aktivitetstyper tager udgangspunkt i den angivne første aktivitet i jobplanen, eller det tilbud personen har deltaget i. Fordelingen viser således fordelingen på aktivitetstype for forsikrede unge ledige, der inden 6 måneders ledighed enten har en jobplan eller har deltaget i tilbud. Med arbejdsmarkedsreformen i 2003 erstattedes tidligere vejledning og uddannelse med redskabet "Opkvalificering", og Jobtræning erstattedes med "Løntilskudsjob", hvorfor aktivitetsnavnene i tabellerne er ændret tilsvarende.

Kilde: Danmarks Statistik, AMANDA og DREAM.

Tabel 5.4				
Voksne skal påbegynde en handlingsplan inden 12 måneders ledighed – input og output indikatorer				
	År	I alt	Mænd	Kvinder
(A) Antal voksne nyledige				
	2003	141.113	70.129	70.984
	2004	115.269	58.515	56.754
	2005	106.533	52.464	54.069
	2006	84.055	39.362	44.693
(B) Antal nyledige (A), der stadig var ledige efter 12 måneder				
	2003	4.473	2.520	1.953
	2004	2.996	1.653	1.343
	2005	2.470	1.328	1.142
	2006	1.537	816	721
Andel (B)/(A) output-indikator				
	2003	0,03	0,04	0,03
	2004	0,03	0,03	0,02
	2005	0,02	0,03	0,02
	2006	0,02	0,02	0,02
(C) Antal nyledige (A), som har fået en handlingsplan inden for 12 måneder				
	2003	2.208	1.277	931
	2004	1.540	889	651
	2005	874	502	372
	2006	1.471	776	695
Andel (C)/(A)				
	2003	0,02	0,02	0,01
	2004	0,01	0,02	0,01
	2005	0,01	0,01	0,01
	2006	0,02	0,02	0,02
(D) Antal nyledige, der stadig var ledige efter 12 måneder (B), og som ikke har fået en handlingsplan (1)				
	2003	791	489	302
	2004	176	105	71
	2005	134	90	44
	2006	41	20	21
Andel (D)/(B)				
	2003	0,18	0,19	0,15
	2004	0,06	0,06	0,05
	2005	0,05	0,07	0,04
	2006	0,03	0,02	0,03

Tabel 5.4 (fortsat)**Voksne skal påbegynde en handlingsplan inden 12 måneders ledighed – input og output indikatorer**

Anm.: Vedr. opgørelsesperioden: I de tidligere opgørelser (NAP 2004) gjaldt opgørelsesperioden tidspunktet for nyledighed. Opgørelserne er nu ændret således, at opgørelsesperioden tager udgangspunkt i tidspunktet for den lediges modtagelse af en jobplan, kontaktsamtaler og aktiveringstilbud. Det betyder eksempelvis, at hvis opgørelsesperioden er året 2006, så vil Antal nyledige over 29 år omfatte ledige med 1. ledighedsdag 12 måneder før den valgte opgørelsesperiode, altså i året 2005.

Vedr. måling A: Nyledige. Opgørelsesgrundlaget er ændret i forhold til NAP 2004, så tælling af antal nyledige tager udgangspunkt i a-kassernes indberetning af den lediges 1. ledighedsdag. I tidligere opgørelser (NAP 2004) var grundlaget for tælling af nyledige - i mangel af bedre - 1. gang personen er ledig og ikke har modtaget dagpenge i de forudgående 52 uger.

Vedr. måling B: Antal voksne ledige med 52 ugers ubrudt fuld ledighed/aktivering. Målingen omfatter antal nyledige, som er registreret med uafbrudt fuldtidsledighed/aktivering i 52 uger fra tidspunktet for første ledighedsdag.

Vedr. fordeling på unge og ældre: Pr. 1. juli 2003 udvidedes ungegruppen til at omfatte til og med de 29-årige, som herefter har krav på en jobplan senest inden 6 måneders ledighed. Som overgangsordning gjaldt, at 25 til 29-årige med 1. ledighedsdag i 1. halvår 2003 havde krav på en jobplan senest inden 12 måneders ledighed, dog inden den 31.12.03. De voksne (30 til 59-årige) har krav på en jobplan senest inden 52 ugers ledighed.

Vedr. IHP og Jobplaner: Med arbejdsmarkedsreformen i 2003 indførtes pr. 1. juli 2003 Jobplaner i stedet for individuelle handlingsplaner (IHP). Måling C og D omfatter i 2003 og 2004 jobplaner i stedet for IHP.

1) Fra 2004 indeholder denne kategori personer, der hverken har fået en kontaktsamtale, en jobplan, eller er påbegyndt i et aktiveringstilbud 52 uger efter nyledighed.

Kilde: AMS (AMANDA).

Tabel 5.5
Voksne skal påbegynde en handlingsplan inden 12 måneders ledighed – data til måling af indsatsens omfang

	År	I alt	Mænd	Kvinder
Antal voksne nyledige				
	2003	141.113	70.129	70.984
	2004	115.269	58.515	56.754
	2005	106.533	52.464	54.069
	2006	84.055	39.362	44.693
Opkvalificering				
	2003	1.081	548	533
	2004	808	382	426
	2005	940	446	494
	2006	574	284	290
Offentlige løntilskudsjob				
	2003	115	31	84
	2004	76	34	42
	2005	83	25	58
	2006	78	33	45
Private løntilskudsjob				
	2003	47	30	17
	2004	67	42	25
	2005	58	42	16
	2006	49	28	21
Andet				
	2003	33	16	17
	2004	93	45	48
	2005	94	56	38
	2006	84	45	39

Anm: Fordelingen på aktivitetstyper tager udgangspunkt i den angivne første aktivitet i jobplanen, eller det tilbud personen har deltaget i. Fordelingen viser således fordelingen på aktivitetstype for forsikrede voksne ledige, der inden 12 måneders ledighed enten har en jobplan eller har deltaget i tilbud. Med arbejdsmarkedsreformen i 2003 erstattedes tidligere vejledning og uddannelse med redskabet "Opkvalificering" og Jobtræning erstattedes med "Løntilskudsjob", hvorfor aktivitetsnavnene i tabellerne er ændret tilsvarende.

Kilde: Danmarks Statistik, AMANDA og DREAM.

Tabel 5.6
Gennemsnitligt antal deltagere i aktivering, 2002–2005 (2006) - Mindst 25 pct. af de langtidsledige skal senest 2010 deltage i aktiv foranstaltning

	År	I alt	Mænd	Kvinder
(F) Gennemsnitligt antal forsikrede ledige				
	2002	123.251	57.188	66.062
	2003	146.331	70.158	76.173
	2004	149.252	70.367	78.885
	2005	132.849	60.256	72.593
	2006	104.706	45.150	59.556
Gennemsnitligt antal deltagere i aktive foranstaltninger (E), som påbegyndte som ledige. Aktiveringstype				
Ansættelse med løntilskud (1)				
	2002	14.472	5.807	8.365
	2003	12.950	5.572	7.379
	2004	16.717	7.390	9.328
	2005	14.431	6.675	7.756
	2006	15.485	5.015	10.470
Vejledning og opkvalificering (2)				
	2002	26.477	9.060	17.417
	2003	21.046	7.248	13.798
	2004	18.320	6.520	11.800
	2005	17.073	5.912	11.161
	2006	15.485	5.015	10.470
(E) I alt				
	2002	40.949	14.867	25.782
	2003	33.996	12.820	21.177
	2004	35.037	13.910	21.128
	2005	31.504	12.587	18.917
	2006	26.552	9.454	17.098
Andelen (E)/(E+F) - inputindikator (3)				
	2002	0,25	0,21	0,28
	2003	0,19	0,15	0,22
	2004	0,19	0,17	0,21
	2005	0,19	0,17	0,21
	2006	0,20	0,17	0,22
(G) Antal afsluttede aktiveringsforløb				
	2002	168.147	72.951	95.196
	2003	150.420	66.741	83.679
	2004	177.474	80.242	97.232
	2005	197.380	87.159	110.221
	2006	153.087	64.410	88.677
(H) Antal afsluttede aktiveringsforløb, hvor personerne stadig er ledige hhv. 3 og 6 måneder efter afslutningen af aktiveringsforløbet				
Efter 3 måneder				
	2002	56.276	25.634	30.642
	2003	68.096	31.001	37.095
	2004	76.284	35.321	40.963
	2005	85.260	38.366	46.894

Tabel 5.6 (fortsat)
Gennemsnitligt antal deltagere i aktivering, 2002–2005 (2006) - Mindst 25 pct. af de langtidsledige skal senest 2010 deltage i aktiv foranstaltning

Efter 6 måneder				
	2002	54.585	24.964	29.621
	2003	59.051	26.894	32.157
	2004	61.284	28.628	32.656
	2005	62.111	28.079	34.032
Andel (H)/(G) – outputindikator				
Efter 3 måneder				
	2002	0,33	0,35	0,32
	2003	0,45	0,46	0,44
	2004	0,43	0,44	0,42
	2005	0,43	0,44	0,43
Efter 6 måneder				
	2002	0,32	0,34	0,31
	2003	0,39	0,40	0,38
	2004	0,35	0,36	0,34
	2005	0,31	0,32	0,31

Anm.: Det bemærkes, at Danmarks Statistik er anvendt som kilde vedr. (F), mens AMANDA er benyttet for (E), hvilket afviger fra NAP 2002. E og F indeholder kun data for forsikrede ledige. Dette er sket dels for at sikre, at de samme kilder anvendes til at angive udviklinger for det samme gennem hele NAP 2003. Dels er det sket, da AMS har ikke tidligere leveret data til denne tabel. I forsøget på at genskabe tabellen fra sidste år, har AMS benyttet AMFORA statistikken på Danmark Statistiks hjemmeside. Denne øvelse ledte til konklusionen, at kontanthjælpsmodtagere har været talt med under uddannelse og jobtræning (E)(tælleren), mens der kun har været forsikrede ledige i (F) (nævneren). Dette giver teknisk ikke nogen mening. Det skal bemærkes, at jobtræning er inkl. Individuel jobtræning. Data for uddannelse og jobtræning er derfor lavere end i NAP 2002. Dette medfører derfor, at (E)/(E+F) samt (E)/(F) er lavere end tidligere år.

Bemærkninger til afsluttede aktiveringsforløb:

Med hensyn til afsluttede aktiveringsforløb skal det bemærkes, at antallet af aktiveringsforløb afviger fra tidligere kørsler. Det er dog ikke umiddelbart muligt at forklare forskellen, da AMS ikke er i besiddelse af tidligere kørte programmer for netop denne bilagstabel. Da tallene ikke er identiske for NAP 2002 og NAP 2003, er der forskel på (H)/(G). Det bemærkes, at (H)/(G) efter 3 måneder er højere end NAP2002. Det bemærkes dertil, at H/G efter 6 måneder er lavere end H/G efter 3 måneder, hvilket svarer til den gængse opfattelse. Dermed afviger H/G mønsteret fra NAP 2002.

- 1) Kategorien "Jobtræning" blev i 2003 ændret til "Ansættelse med løntilskud"
- 2) Kategorien "Uddannelse" blev i 2003 ændret til "Vejledning og opkvalificering"
- 3) Ny definition af aktiveringsgraden

Kilde: Danmarks Statistik, AMANDA og DREAM.

Tabel 5.7
Andelen af befolkningen over 75 år i specialiserede institutioner og andelen af over 80-årige hjemmehjælpsmodtagere i befolkningen. 2004-2006

	År	I alt
Personer i alderen 75+		
Specialiserede institutioner		
	2004	22.446
	2005	17.102
	2006	14.597
Befolkningen		
	2004	378.926
	2005	379.443
	2006	380.633
Pct. der bor i specialiserede institutioner		
	2004	5,92
	2005	4,51
	2006	3,83
Personer i alderen 80+		
Hjemmehjælp		
	2006	111.422
Befolkningen		
	2006	222.829
Pct. der modtager hjemmehjælp		
	2006	50,00

Kilde: Danmarks Statistik.

Tabel 5.8
Beskæftigelses- og arbejdsløshedsfrekvenser for personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande og indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, fordelt efter lavt, mellem og højt kvalifikationsniveau. Aldersgruppe 16-66 år. Årene 2001-2006

	År	I alt	Mænd	Kvinder
Lavt kvalifikationsniveau – beskæftigelsesfrekvens				
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande				
	2001	61,8	68,5	55,6
	2002	61,7	68,1	55,8
	2003	60,6	66,5	55,0
	2004	58,6	64,2	53,3
	2005	58,2	63,8	52,7
	2006	59,2	65,2	53,3
Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande				
	2001	44,1	51,9	36,5
	2002	43,4	51,0	36,2
	2003	44,0	51,6	37,5
	2004	42,5	49,4	35,9
	2005	43,1	50,1	36,3
	2006	46,6	53,0	40,1

Tabel 5.8 (fortsat)
Beskæftigelses- og arbejdsløshedsfrekvenser for personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande og indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, fordelt efter lavt, mellem og højt kvalifikationsniveau. Aldersgruppe 16-66 år. Årene 2001-2006

År	I alt	Mænd	Kvinder
Lavt kvalifikationsniveau – arbejdsløshedsfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			
2001	5,8	4,9	6,8
2002	5,5	4,8	6,2
2003	5,7	5,1	6,4
2004	7,0	6,3	7,8
2005	6,6	5,8	7,4
2006	5,2	4,4	6,2
Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande			
2001	15,7	14,4	17,4
2002	12,7	11,6	14,0
2003	13,1	12,0	14,4
2004	17,1	15,5	19,3
2005	17,1	15,3	19,4
2006	13,0	11,5	15,0
Mellem kvalifikationsniveau – beskæftigelsesfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			
2001	81,8	84,0	79,3
2002	81,9	84,0	79,5
2003	81,3	83,2	79,1
2004	79,8	82,0	77,3
2005	79,8	82,2	77,2
2006	80,8	83,2	78,1
Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande			
2001	52,3	57,8	46,0
2002	51,5	56,9	45,5
2003	53,4	58,2	48,1
2004	52,1	56,2	47,3
2005	53,4	57,8	48,8
2006	57,8	61,7	53,9
Mellem kvalifikationsniveau – arbejdsløshedsfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			
2001	3,5	3,1	4,0
2002	3,3	3,7	3,0
2003	3,6	3,5	3,8
2004	4,6	4,3	4,9
2005	4,0	3,7	4,5
2006	3,1	2,7	3,5
Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande			
2001	13,6	13,7	13,5
2002	11,2	10,8	11,5
2003	11,6	11,9	11,2
2004	14,6	14,7	14,4
2005	14,1	13,7	14,4
2006	11,0	10,7	11,4

Tabel 5.8 (fortsat)

Beskæftigelses- og arbejdsløshedsfrekvenser for personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande og indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, fordelt efter lavt, mellem og højt kvalifikationsniveau. Aldersgruppe 16-66 år. Årene 2001-2006

År	I alt	Mænd	Kvinder
Højt kvalifikationsniveau – beskæftigelsesfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			
2001	88,5	89,7	87,4
2002	88,4	89,6	87,4
2003	87,5	88,4	86,7
2004	86,1	87,2	85,1
2005	86,2	87,4	85,1
2006	86,7	88,0	85,7
Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande			
2001	56,5	59,3	52,2
2002	55,2	57,6	51,8
2003	56,2	57,9	53,8
2004	55,3	56,8	53,3
2005	56,8	57,7	55,6
2006	60,9	61,3	60,3
Højt kvalifikationsniveau – arbejdsløshedsfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			
2001	2,4	2,3	2,5
2002	2,3	2,2	2,4
2003	2,8	2,9	2,7
2004	3,6	3,7	3,5
2005	3,2	3,2	3,2
2006	2,6	2,6	2,7
Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande			
2001	11,8	12,2	11,3
2002	9,5	8,4	10,2
2003	10,7	11,5	9,5
2004	14,0	14,7	12,9
2005	13,8	14,6	12,8
2006	10,9	11,4	10,3

Kilde: Danmarks Statistik.

Tabel 5.9
Den relative størrelse af ugunstigt stillet gruppe i befolkningen, 2001

	16-64-årige
Gruppen af personer, der har et handicap eller en længerevarende sygdom (opvægtede tal)	
(A) Antal personer, der har et handicap eller en længerevarende sygdom	678.114
(B) Antal personer, der ikke har et handicap eller en længerevarende sygdom	2.764.858
(C) I alt	3.442.972
(A)/(C) pct.	20

Kilde: Socialforskningsinstituttet 2004.

Tabel 5.10
Personer der har handicap eller længerevarende sygdom, november 2001

	Har en selvvurderet nedsat arbejdsevne	Har IKKE en selvvurderet nedsat arbejdsevne	Hele gruppen af personer der har et handicap eller en længere- varende sygdom	Har ikke et handicap eller en længerevarende sygdom
Primær stillingsstatus, pct., alle 16-64-årige				
Beskæftiget	47	81	58	85
Ledig	7	3	5	4
Uden for arbejdsstyrken	44	12	34	6
Under uddannelse	2	3	3	5
I alt	100	99	100	100
Primær stillingsstatus, opvægtede tal, alle 16-64-årige				
Beskæftiget	214.325	181.049	395.374	2.367.116
Ledig	29.819	6.588	36.407	100.500
Uden for arbejdsstyrken	202.060	26.458	228.518	169.546
Under uddannelse	10.497	7.319	17.815	25.359
I alt	456.701	221.414	678.114	2.662.521
Primær stillingsstatus, pct., alle 16-64-årige kvinder				
Beskæftiget	43	77	53	81
Ledig	6	3	5	4
Uden for arbejdsstyrken	48	14	38	8
Under uddannelse	3	5	3	5
I alt	100	99	99	98
Primær stillingsstatus, opvægtede tal, alle 16-64-årige kvinder				
Beskæftiget	112.593	77.301	189.894	1.107.003
Ledig	15.591	3.358	18.949	58.986
Uden for arbejdsstyrken	123.398	14.073	137.470	101.137
Under uddannelse	7.099	4.795	11.894	70.145
I alt	258.681	99.528	358.208	1.337.271
Primær stillingsstatus, pct., alle 16-64-årige mænd				
Beskæftiget	51	85	64	88
Ledig	7	3	5	3
Uden for arbejdsstyrken	40	10	28	5
Under uddannelse	2	2	2	4
I alt	100	100	99	100
Primær stillingsstatus, opvægtede tal, alle 16-64-årige mænd				
Beskæftiget	101.732	103.748	205.480	1.260.114
Ledig	14.228	3.229	17.458	41.513
Uden for arbejdsstyrken	78.662	12.385	91.048	68.409
Under uddannelse	3.398	2.524	5.922	57.551
I alt	198.020	121.887	319.907	1.427.588
1) Tallene vedrørende personer med handicap eller længerevarende sygdomme er ikke opdateret siden NAP 2004. Tallene stammer fra et såkaldt ad hoc modul, som EU-landene havde tilknyttet deres LFS (Labour Force Survey) i 2002. Dette ad hoc modul er ikke siden blevet gentaget.				
2) Personer på orlov fra beskæftigelse eller ledighed indgår som henholdsvis beskæftigede og ledige.				
Kilde: Danmarks Statistik og SFI (beregninger på registerdata og LSF).				

5.3 Aktiv arbejdsmarkedspolitik – udgifter på beskæftigelsesområdet samt tal for arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelser

Tabel 5.11				
Udgifter på beskæftigelsesområdet				
	2004	2005	2006	2007
	(regnskab)	(regnskab)	(regnskab)	(finanslov)
Mio. kroner I løbende priser				
Forsikrede ledige forsørgelse	28.239	25.273	19.927	19.281
- heraf aktiveringsydelse	2.708	2.815	2.258	2.340
- heraf løntilskud til private arbejdsgivere	485	460	345	284
- heraf løntilskud til offentlige arbejdsgivere	2.153	1.487	1.246	1.637
- heraf tilskud til voksenlærlinge	99	106	123	120
- heraf dagpenge	22.793	20.405	15.955	14.900
Forsikrede ledige – aktiveringsdriftsudgifter	2.324	2.481	2.118	1.524
Kontanthjælpsmodtagere – forsørgelsesudgifter aktiverede	13.868	13.683	12.496	12.119
Kontanthjælpsmodtagere – aktivering driftsudgifter	1.816	1.825	2.300	3.235
Sygedagpenge	11.117	11.241	11.801	11.504
Revalidering mv., forsørgelse	3.891	3.528	3.362	3.360
Revalideringsinstitutioner mv., driftsudgifter	699	671	722	633
Fleksjob, løntilskud	3.864	4.821	5.873	6.672
Skånejob, løntilskud	167	164	137	142
Ledighedsydelse	1.260	1.655	1.784	1.961
I alt	67.245	65.342	60.521	60.431
Anm.: Udgifter til efterløn, overgangsydelse mv., barseldagpenge og børnepasningsorlov er ikke medtaget. AP's udgifter til personale og øvrig drift udgjorde 835,8 mio. kr. i 2006. Kommunernes udgifter til personale og øvrig drift på beskæftigelsesområdet kan ikke opgøres særskilt. For driftsudgifter til revalideringsinstitutioner mv. er opgørelsen for 2006 kommunernes budgetterede udgifter for 2006.				
Kilde: Danmarks Statistiks kontanthjælpsstatistik, finanslov for finansåret 2006 og 2007, statsregnskabet for 2004- 2006, de kommunale regnskaber 2004-2006, kommunale budgetter for 2007 og opgørelse af de kommunale refusionsanmodninger samt eget skøn.				

Bilag 6. Anvendelse af strukturfonde

Den 1. januar 2007 trådte en ny EU-strukturfondsperiode for 2007-2013 i kraft. Det betyder på den ene side, at strukturfondsprogrammerne for perioden 2000-2006 er under afvikling, mens strukturfondsprogrammerne for perioden 2007-2013 er i en indledende fase. Danmark var blandt de første lande, der fik godkendt den strategiske referenceramme og de nye operationelle programmer under målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse. Udarbejdelsen af programmerne under målet om territorialt samarbejde skrider planmæssigt frem.

Strukturfondsperioden 2000-2006

EU's indsats gennem strukturfondene 2000-2006 har bidraget til virkeliggørelsen af tre mål: Fremme af udviklingen og strukturtilpasningen i regioner med udviklingsfetersløb (mål 1), støtte til økonomisk og social omstilling i områder med strukturproblemer (mål 2) og støtte til tilpasning og modernisering af uddannelses-, erhvervsuddannelses- og beskæftigelsespolitikker og -systemer (mål 3).

I Danmark er gennemført et mål 2-program (Regionalfonden og Socialfonden) og et mål 3-program (Socialfonden) samt de såkaldte fællesskabsinitiativer Interreg III (Regionalfonden), Urban (Regionalfonden) og Equal (Socialfonden).

Regionalfonden

Mål 2-programmets regionalfondsdel (1,012 mia. kr.) blev anvendt i særligt udpegede yderområder i Bornholms Regionskommune, Fyns Amt, Nordjyllands Amt, Ringkøbing Amt, Storstrøms Amt, Sønderjyllands Amt, Viborg Amt og Århus Amt. Programmet blev finansieret med en blanding af statslige og regionale midler.

Regionalfondsdel af mål 2-programmet var opdelt i indsatsområderne rammebetingelser (udvikling af regionen) og virksomhedsudvikling jf. tabel 6.1.

- Under *rammebetingelser* blev der ydet tilskud til offentlige projekter med en positiv effekt på de generelle vilkår for udviklingen i området, fx ved forbedring af områdets attraktivitet som erhvervsområde, bosætningssted eller turistmål. Der er også ydet tilskud til rådgivnings- og udviklingsprojekter, fx foranalyser og forbedret adgang til erhvervsservice. Støttemodtagerne var amter, kommuner, offentlige institutioner og offentligt lignende organisationer eller foreninger.
- Under *virksomhedsstøtte* gik støtten til udvikling af eksisterende virksomheder og til etablering af nye. Eksempler er investeringsstøtte i form af tilskud til anlægsudgifter eller tilskud til produktudvikling, rådgivning, forundersøgelser, miljøstyring og markedsundersøgelser. Modtagerne af støtte var private fremstillings- og servicevirksomheder, fortrinsvis små og mellemstore virksomheder.

Med udgangen af 2006 var ca. 86 pct. af regionalfondsmidlerne disponeret, og 68 pct. af tilsagnsrammen var udbetalt til projekter. Programmet vurderes at have skabt ca. 3.000 jobs og bevaret ca. 3.000 jobs ved udgangen af 2006 i de områder, der var omfattet af programmet. Vurderingen af jobskabelsen er baseret på ansøgers effektvurderinger efter gennemførelsen af projekterne. Projekterne og udbetalingerne skal være afsluttet med udgangen af 2008.

Fællesskabsinitiativet Urban (37,6 mio. kr.) var rettet mod byområdet Gellerup-Hasle-Herredsvang i den vestlige del af Århus. Målet var at få skabt et bæredygtigt og vel-fungerende byområde ved at styrke de sociale, kulturelle og beskæftigelsesmæssige kontakter mellem borgere og virksomheder. Der blev givet tilskud til offentlige projekter gennemført af myndigheder, institutioner, organisationer og foreninger under indsatsområderne 'kompetencer og jobs', 'oprustning af sociale og organisatoriske ressourcer' og 'integration gennem kultur og fritid'. Programmet blev fortrinsvis finansieret med kommunale midler.

Stort set alle programmets fastsatte mål er opfyldt, og på adskillige områder er mål-opfyldelsen betydeligt over det forventede. Midlerne under programmet er disponeret, og godt 68 pct. af tilsagnsrammen var med udgangen af 2006 udbetalt til projekter. Størstedelen af projekterne forventes afsluttet med udgangen af 2007, og udbetalingerne skal være afsluttet med udgangen af 2008.

	Til rådighed 2000-2006	Til Rådighed 2006	Forbrug 2006 (2006-priser)	Til rådighed 2007
(Mio. kr. løbende priser)				
Mål 2, 2000-2006				
Udvikling af regionen	707,5	176,1	62,6	113,6
Virksomhedsudvikling	304,8	54,7	40,0	14,6
Total	1012,3	230,8	102,6	128,2
Urban, 2000-2006				
Kompetencer og job	10,8	0,9	0,4	0,5
Oprustning af sociale og organisatoriske ressourcer	7,2	0,1	0,0	0,1
Integration gennem kultur og fritid	19,6	7,0	5,1	1,8
Total	37,6	8,0	5,5	2,4
Anm.: Ekskl. teknisk assistance. På grund af afrundinger kan der være afvigelser i sumtal. Kolonne A "Til rådighed 2000-2006" er Kommissionens samlede finansramme rettet mod Danmark. Kolonne B "Til rådighed 2006" er kolonne A fratrukket programmets samlede forbrug for 2000-2005. Kolonne C "Forbrug 2006" er programmets samlede forbrug for 2000-2006 minus kolonne B. Kolonnen "Til rådighed 2007" er kolonne B minus kolonne C.				

Fællesskabsinitiativet Interreg III har haft til formål at stimulere samarbejdet over EU's indre og ydre grænser. Initiativet har støttet en bred vifte af samarbejdsprojekter internt i EU og mellem EU og tredjelande, der grænser op til EU's grænser.

Projekter inden for områder som SMV-udvikling, uddannelse, miljøbeskyttelse og infrastruktur gennemføres typisk af offentlige myndigheder, offentligt lignende myndigheder eller socioøkonomiske aktører.

Danmark deltager i en række programmer under initiativet, herunder tre dansk-tyske programmer samt Øresundsprogrammet mellem Sverige og Danmark, samt to programmer for landene omkring Nordsøen og Østersøen. Midlerne under programmerne er disponeret og mellem 60 pct. og 75 pct. er med udgangen af 2006 udbetalt til projekter. Projekterne og udbetalingerne skal være afsluttet med udgangen af 2008.

Socialfonden

Den Europæiske Socialfond har i strukturfundsperioden 2000-2006 støttet foranstaltninger til forebyggelse og bekæmpelse af arbejdsløshed og til udvikling af de menneskelige ressourcer og af social integrering på arbejdsmarkedet. Fonden har især bidraget til aktioner, der gennemføres i henhold til den europæiske beskæftigelsesstrategi og retningslinjerne for beskæftigelse.

Mål 3-programmet har omfattet hele landet og været det største af socialfundsprogrammerne i Danmark (ca. 2,9 mia. kr. fra 2000-2006). Der har kunnet søges støtte til projekter, der mindsker ledigheden, fremmer integrationen af udsatte grupper på arbejdsmarkedet, efteruddannelse og udvikling af kompetencer hos ansatte, samt til projekter, der afdækker de fremtidige behov for kvalifikationer og kompetencer på arbejdsmarkedet, *jf. tabel 6.2.*

Ca. 80 pct. af bevillingerne under mål 3 gives til projekter under individrettede foranstaltninger, de resterende 20 pct. gives til projekter under foranstaltninger for udvikling af systemer og strukturer.

Den samlede vurdering af de individrettede foranstaltninger ud fra de ved programstart opsatte mål har været, at indsatsen har opfyldt målet om innovation, dvs. tilført det givne politikområde noget nyt. Projekterne har generelt været innovative og projekternes resultater har været som forventet eller bedre. Den effekt som de individrettede projekter har genereret, har først og fremmest drejet sig om kompetenceudvikling og opkvalificering af projektdeltagerne, og dermed forbedrede forudsætninger for at komme i beskæftigelse eller fastholde tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Den systemrettede indsats har også opfyldt målet om innovation fx med inddragelse af eksterne samarbejdspartnere samt intern rollefordeling blandt ledere og medarbejdere, hvilket har stemt godt overens med forskellen i hhv. individ- og systemrettede foranstaltningers formål.

Tabel 6.2
Oversigt over midler allokeret via Socialfondens mål 3 og mål 2

	Til rådighed 2000-2006	Til rådighed 2006	Forbrug 2006 (2006-priser)	Til rådighed 2007
(Mio. kr. løbende priser)				
Mål 3, 2000-2006				
Aktiv arbejdsmarkedspolitik	517,1	225,8	78,5	147,3
Adgang til arbejdsmarkedet	945,0	430,8	151,4	279,4
- Nye typer længere forløb og tilknytning	898,1	387,9	128,8	259,1
- Særlig integrationsindsats	46,9	42,9	22,6	20,30
Kompetenceudvikling	1.085,4	564,0	209,9	354,1
Iværksætter- og innovationskultur	301,5	181,3	43,8	137,5
Total	2.849,0	1.401,9	483,6	918,30
Mål 2, 2000-2006				
Kompetenceudvikling	392,1	180,4	43,8	136,6
Total	392,1	180,4	43,8	136,6
Anm.: Eksklusiv teknisk assistance. Betegnelsen "Kompetenceudvikling" under Mål 2 dækker over programmets indsatsområde 3, hvor de oprindelige prioriteter "Kompetenceudvikling" og "Udvikling af strategiske infrastrukturer" er blevet slået sammen i én ny prioritet kaldet "Kompetenceudvikling", og hvor forbruget på "Kvalitetsoptimering" har været marginalt. Se i øvrigt anmærkning til tabel 6.1.				

Ca. 95 pct. af programmets midler var ved udgangen af 2006 disponeret og ca. 64 pct. udbetalt. Den største del af midlerne til rådighed for 2007 var således allerede disponeret.

Socialfondens mål 2-program (ca. 400 mio. kr.) har omfattet de egne af Danmark, som er mindre gunstigt stillet med hensyn til jobs, erhverv, virksomheder og infrastruktur. Programmet har skullet styrke betingelserne for den udvikling og omstilling, der sikrer velstand, beskæftigelse og ligestilling samt et bæredygtigt miljø.

Socialfonden har ydet støtte under programmets indsatsområde 3, der har været opdelt i følgende tre aktivitetstyper:

- Kompetenceudvikling
- Udvikling af strategiske infrastrukturer og
- Kvalitetsoptimering

Projekter under mål 2-programmet, som har fokuseret på kompetenceudvikling, har involveret et forholdsvis stort antal personer, og dermed har programmet mere end nået sit mål på dette område. Også med hensyn til antallet af virksomheder, der har deltaget i kompetenceudviklingsprojekter, har programmet mere end nået sit mål. Det er desuden evaluators¹ vurdering, at de gennemførte projekter under mål 2 programmets indsatsområde 'Kompetenceudvikling' har bidraget til, at der er skabt nye

¹ Teknologisk Institut har midtvejsevalueret programmet i 2003 og ajourført evalueringen i 2005. Evalueringerne findes på http://www.ebst.dk/regionale_forhold/0/7/0.

uddannelsesstilbud i regionerne, og at samarbejdet mellem uddannelsesinstitutioner i regionerne er blevet styrket.

Ca. 99 pct. af programmets midler var ved udgangen af 2006 disponeret og ca. 62 pct. udbetalt. Den største del af midlerne til rådighed for 2007 var således allerede disponeret.

Fællesskabsinitiativet Equal (ca. 225 mio. kr.) har været et tværnationalt samarbejde til fremme af en ny praksis i bekæmpelsen af forskelsbehandling og uligheder af enhver art i forbindelse med arbejdsmarkedet. I Equal-programmet har der både kunnet gives støtte til projekter, der vedrører ledige og ansatte.

Programmet indeholdt fire temaer:

- Forbedring af indvandrere, efterkommere og flygtninges integration og muligheder på arbejdsmarkedet.
- Nedbrydning af det kønsopdelte arbejdsmarked.
- Forbedring af socialt marginaliseredes, herunder handicappedes, integration og muligheder på arbejdsmarkedet.
- Forbedring af asylansøgere integration og muligheder på arbejdsmarkedet.

Samlet set er det evaluators vurdering, at programmet har resulteret i en række anvendelige kvantitative og ikke mindst kvalitative resultater omfattende holdningsændringer og metodeafprøvninger, som det er lykkedes at mainstreames især til andre praktikere. Der har kunnet konstateres kvantitative effekter for nogle målgrupper inden for udvalgte temaer, men den statistiske usikkerhed herved er ikke ubetydelig.

Strukturfondsperioden 2007-2013

EU's indsats gennem strukturfondene 2007-2013 skal ligeledes bidrage til virkeliggørelsen af tre mål:

- Konvergensmålet, som skal forbedre vækstbetingelserne i de mindst udviklede medlemslande og regioner. Danmark får ikke midler under mål 1.
- Målet om konkurrenceevne og beskæftigelse, der uden for de mindst udviklede regioner skal styrke konkurrenceevne, tiltrækningskraft og beskæftigelse. Hele Danmark er omfattet af dette mål.
- Målet om territorielt (mål 3), der skal styrke samarbejdet på tværs af grænserne i Europa. Danmark er omfattet af flere programmer, herunder i samarbejde med Sverige, Tyskland, landene omkring Nordsøen og landene omkring Østersøen.

Danmark har et regionalfondsprogram og et socialfondsprogram under målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse og indgår desuden i et række programmer under målet om territorielt samarbejde.

Strukturfondsindsatsen skal i perioden 2007-2013 anvendes til at understøtte Lissabon-målsætningerne om vækst og beskæftigelse. I den forbindelse er det besluttet at 60 pct. af midlerne til konvergensmålet (mål 1) og 75 pct. af midlerne til målet om

konkurrenceevne og beskæftigelse (mål 2) øremærkes til en række prioriteter inden for dette område.

Danmarks strategi for anvendelsen af strukturfondsmidlerne i perioden 2007-2013 er beskrevet i den strategiske referenceramme, som blev godkendt af Kommissionen den 16. april 2007. Med udgangspunkt i Lissabon-strategien, det nationale reformprogram og regeringens globaliseringsstrategi er det fra dansk side besluttet at fokusere strukturfondsindsatsen mod udviklingen af de erhvervspolitiske rammevilkår for de danske virksomheder med henblik på at styrke konkurrenceevne og beskæftigelsen og dermed dansk og europæisk vækst.

Omdrejningspunktet for den danske strukturfondsindsats er således de fire vækstkloder: 1. Udvikling af menneskelige ressourcer, 2. Etablering og udvikling af nye virksomheder, 3. Innovation, videndeling og videnopbygning samt 4. Anvendelsen af ny teknologi. Strukturfondsindsatsen skal ske under hensyntagen til de fire tværgående temaer: Ligestilling, miljø, beskæftigelsespolitik samt byer, landdistrikter og yderområder.

Under *målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse* rettes socialfondsindsatsen mod ”Flere og bedre jobs”, herunder særligt opkvalificering og udvidelse af arbejdsstyrken med det formål at bidrage til at sikre de danske virksomheder tilstrækkelig og velkvalificeret arbejdskraft via udviklingen af de menneskelige ressourcer. Regionalfondsindsatsen rettes mod ”Innovation og viden” med henblik på at bidrage til at sikre de danske virksomheder gode rammebetingelser med henblik på iværksætter, innovation og anvendelsen af ny teknologi.

Danmark får ca. 0,5 mia. kr. årligt i 2007-13 under målet om regional konkurrenceevne og vækst. Midlerne er fordelt med halvdelen fra Socialfonden og halvdelen fra Regionalfonden. Socialfondsmidlerne er fordelt på to prioriteter, mens der kun er én prioritet under Regionalfonden (ekskl. teknisk assistance), jf. tabel 6.3.

Tabel 6.3
Oversigt over midler allokereet via målet om "regional konkurrenceevne og beskæftigelse"

	Til rådighed 2007-2013	Til rådighed pr. år
(Mio. kr., 2007-priser)		
Regionalfonden		
Innovation og viden	1722	246
Total	1722	246
Socialfonden		
En kvalificeret arbejdsstyrke (bedre job)	1260	180
Udvidelse af arbejdsstyrken (flere job)	462	66
Total	1722	246

Anm.: Ekskl. teknisk assistance.

I modsætning til perioden 2000-06 kan samtlige danske strukturfondsmidler under målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse anvendes i *hele* landet. Hovedparten af midlerne – 443 mio. kr. årligt – er tentativt fordelt mellem de seks regionale vækstfora på baggrund af objektive kriterier, heriblandt regionens indbyggertal, antal ledige, antal lavt-uddannede og befolkning i svagt stillede områder (yderområder), jf. tabel 6.4.

De resterende 49 mio. kr. årligt fordeles efter konkurrence via de regionale vækstfora inden for temaer, som fastlægges af Danmarks Vækstråd. For 2007 har Danmarks Vækstråd valgt temaerne "Opkvalificering og udvidelse af arbejdsstyrken" og "Udvikling af innovative netværk".

Det er besluttet, at mindst 35 pct. af strukturfondsmidlerne skal anvendes til gavn for yderområderne. Investeringsstøtte til enkeltvirksomheder kan – efter indstilling fra vækstfora - gives i de socioøkonomisk svageste yderområder. Strukturfondsmidlerne skal medfinansieres med mindst 50 pct. nationale midler fra stat, regioner, kommuner eller private aktører.

Regionerne har afsat ca. 400 mio. kr. til erhvervsudvikling i 2007, jf. tabel 6.4. Disse midler kan – i lighed med strukturfondsmidlerne – kun udmøntes efter indstilling fra de regionale vækstfora.

Tabel 6.4
Midler til regional erhvervsudvikling som vækstfora kan indstille om i 2007 (mio. kr.)

	Strukturfonds- midler	Regionale midler til erhvervsudvikling	I alt
Region			
Nordjylland	112	55	167
Midtjylland	72	115	187
Syddanmark	102	80	182
Sjælland	72	65	137
Hovedstad	70	69	139
Bornholm	15	11	26
Konkurrenceudsatte midler	49	-	49
I alt	492	395	887

Anm.: Alle beløb i tabellen er afrundet til hele mio. og er ekskl. budgetterede midler til løn og administration. Medregnes udgifter til teknisk assistance (administration, revision, IT-omkostninger mv.) modtager Danmark årligt ca. 511 mio. kr. fra EU til strukturfondsindsatsen. Regionernes samlede budget til erhvervsudvikling i 2007 udgør ca. 488 mio. kr. inkl. budgetterede udgifter til løn og administration.

Det tidsmæssige sammenfald mellem den danske kommunalreform og den nye strukturfondsperiode har givet mulighed for at skabe en bedre sammenhæng mellem den EU-finansierede, nationale, regionale og lokale erhvervspolitiske indsats, både indholdsmæssigt og geografisk/administrativt. Rammerne for en styrkelse af samspillet mellem den EU-finansierede, nationale, regionale og lokale erhvervspolitiske indsats er nu på plads.

De regionale vækstfora har udarbejdet regionale erhvervsudviklingsstrategier og handlingsplaner, som danner rammen om de regionale vækstforas prioriteringer af strukturfondsmidlerne. De regionale vækstfora har behandlet de første ansøgninger til strukturfondsmidlerne.

Danmarks Vækstråd spiller en vigtig rolle i vækstpolitikken bl.a. ved at bidrage til at styrke sammenhængende mellem den nationale og regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling. En af de væsentligste opgaver har været at bidrage til udarbejdelsen af de regionale vækstforas erhvervsudviklingsstrategier.

Derudover har Rådet rådgivet økonomi- og erhvervsministeren på en række forskellige områder, der alle har betydning for den regionale vækst. Det gælder fx strukturfondsprogrammerne for perioden 2007-2013, regionale væksthuse, professionshøjskoler og landdistriktsprogrammet. Rådet har desuden på eget initiativ indledt drøftelser af større temaer – fx globalisering og energi som grundlag for rådets rådgivning af økonomi- og erhvervsministeren om vækstpolitikken.

Med henblik på at styrke den samlede vækstpolitiske indsats har regeringen indgået *regionale partnerskabsaftaler om erhvervsudvikling* med alle vækstfora. De regionale partnerskabsaftaler skal særligt medvirke til at udfolde regeringens globaliseringsstrategi til alle dele af landet og skal derfor også gennemføres i tæt sammenhæng med den ind-

sats, som de regionale vækstfora planlægger at gennemføre på grundlag af de regionale erhvervsudviklingsstrategier.

Partnerskabsaftalerne er indgået inden for følgende områder: 1. Uddannelse og arbejdskraftudbud, 2. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, 3. Innovation, 4. Videnspredning, 5. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, 6. Energi, 7. Landdistrikterne og yderområder, 8. Det grænseoverskridende samarbejde. Partnerskabsaftalerne gælder for perioden 2007-2009, men kan justeres årligt. Regeringen, Danmarks Vækstråd og de regionale vækstfora vil løbende følge implementeringen af aftalerne.

Territorialt samarbejde

Det grænseoverskridende samarbejde er i strukturfondsperioden 2007-2013 opprioriteret til et selvstændigt mål for europæisk territorialt samarbejde. Danmark modtager mere end 700 mio. kr. fra Regionalfonden til deltagelse i samarbejdsprogrammer. Det er en væsentlig stigning i forhold til perioden 2000-2006. Det grænseoverskridende samarbejde bidrager bl.a. til at skabe et fælles regionalt arbejdsmarked på tværs af grænser til gavn for regionernes virksomheder og til at styrke samarbejdet på uddannelses-, miljø-, kultur- og erhvervsområdet.

Antallet af grænseoverskridende samarbejdsprogrammer er fastlagt sammen med vores nabolande. Danmark deltager i et dansk-svensk-norsk program, der involverer Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Midtjylland og Region Nordjylland, to dansk-tyske programmer, der omfatter Region Sjælland og Region Syddanmark samt et sydbaltisk program, der omfatter Bornholm og Region Sjælland. Desuden deltager Danmark i to transnationale programmer, ét for landene omkring Nordsøen, og ét for landene omkring Østersøen. Midlerne prioriteres og administreres af tværnationale udvalg.

Forvaltningsmyndigheden for de to dansk-tyske programmer er placeret i Vejle og Sorø hos henholdsvis Region Syddanmark og Region Sjælland, ligesom fællessekretariatet for det transnationale program for landene omkring Nordsøen er placeret hos Region Midtjylland i Viborg.

Bilag 7. Bidrag fra arbejdsmarkedets parter og interessenter

7.1 bidrag fra arbejdsmarkedets parter på det statslige område

Det rummelige arbejdsmarked (retningslinje 19)

Parterne på det statslige arbejdsmarked aftalte ved overenskomst- og aftalefornyelsen 2005 (OK05) en forbedret indsats for integration af personer med anden etnisk baggrund end dansk på det statslige arbejdsmarked. En nærmere beskrivelse af det aftalte, herunder de særlige integrations- og oplæringsstillinger samt forøgelse af antallet af elever, fremgår af 2005- samt 2006-bidraget.

Jobbørs for etniske minoriteter

Parterne på det statslige arbejdsmarked arrangerede i marts 2007 i samarbejde med Integrationsministeriet, KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finansforbundet, Jobindex og Foreningen Nydansker en jobbørs for etniske minoriteter. Formålet med Jobbørsen var at skabe kontakt mellem job- og uddannelsessøgende etniske minoriteter og virksomheder fra staten, kommunerne og finanssektoren, med henblik på at få ansat flere medarbejdere med anden etnisk baggrund på arbejdsmarkedet. På jobbørsen, som var meget velbesøgt, fik de unge, gennem kontakt med de ca. 30 udstillere, bl.a. lejlighed til at stille spørgsmål om konkrete stillinger og få aftale om en jobsamtale. Der var desuden lejlighed til gennemgang af CV'er og mulighed for rådgivning herom.

Skabe større fleksibilitet kombineret med sikkerhed i beskæftigelsen og begrænse segmenteringen af arbejdsmarkedet (retningslinje 21)

Ved OK05 aftalte parterne bl.a. forenkling af overenskomststrukturen, forenkling af arbejdstidsreglerne, modernisering af samarbejdsaftalen, øget indsats for et bedre arbejdsmiljø, styrket indsats i forhold til erfarne medarbejdere samt opblødning af aftalerne om lavere pligtig afgangsalder for tjenestemænd. En nærmere beskrivelse af det aftalte fremgår af 2005- samt 2006-bidraget.

Arbejdstidsaftalen

Som beskrevet i 2006-bidraget indgik parterne den 24. marts 2006 en ny arbejdstidsaftale. Aftalen gælder for tjenestemænd samt på en række overenskomstområder. Aftalen er en rammeaftale og lægger i højere grad end tidligere op til indgåelse af lokale aftaler. Derudover er aftalen gjort lettere tilgængelig ved en indholdsmæssig såvel som sproglig forenkling af de enkelte bestemmelser. Parterne foretager i løbet af 2007 evaluering af aftalen, bl.a. med henblik på vurdering af eventuelt behov for revision af aftalen i forbindelse med OK08.

Arbejds miljø – fælles indsats mod arbejdsrelateret stress

Som led i den øgede indsats for et bedre arbejdsmiljø, har parterne implementeret EU-aftalen om arbejdsrelateret stress i samarbejdsaftalen. Parterne har i forlængelse heraf afholdt en række informationsmøder for medlemmer af samarbejdsudvalgene om denne nye opgave. Endvidere er der udarbejdet en fælles vejledning til samarbejdsudvalgene, som beskriver, hvordan de kan arbejde med formulering af retningslinier for arbejdspladsens samlede indsats for at identificere, forebygge og håndtere arbejdsrelateret stress. Vejledningen blev offentliggjort i juni 2006. Derudover forbereder parterne testning af ”Stressbarometeret”, som er designet til at måle omfanget af arbejdsrelateret stress. Det er intentionen at afdække værktøjets anvendelighed på de statslige arbejdspladser.

Ordninger og aftaler for seniorer og erfarne medarbejdere i staten

Der har allerede igennem flere år været muligheder for lokalt at aftale særlige ordninger for seniorer på statens arbejdspladser – især vedrørende arbejdstid, fratrædelse og pension. Derudover aftalte parterne ved OK05 en række forskellige ordninger for seniorer.

Som et særligt initiativ har parterne blandt andet udviklet et tilbud om særlige karriereafklaringsforløb for erfarne medarbejdere over 50 år. Karriereafklaringen gennemføres som et individuelt eller en kombination af individuelt og gruppebaseret rådgivningsforløb med en ekstern rådgiver. Sigtet er dels at skabe bedre forudsætninger for, at de erfarne medarbejdere kan blive længere tid på arbejdsmarkedet, dels at sætte fokus på kompetencer og et udviklende arbejdsliv. Der er tale om en fleksibel afvikling af forløbene, under hensyntagen til de involverede institutioner og de enkelte ansatte. De over 100 deltagere, der p.t. har gennemført forløbene, er meget positive i evalueringen af dem. Næsten alle deltagere oplever, at de har fået en god forståelse for egne jobværdier og jobinteresser, og at de har fået afklaring af kompetencer og talenter.

Der er desuden gennemført kurser for erfarne medarbejdere, hvor de får udviklet deres kompetencer vedrørende coaching. Formålet er, at medarbejderne efterfølgende kan støtte op om og fungere som sparringspartnere for andre medarbejdere på arbejdspladsen. De gennemførte kursusforløb har været succesfulde og arbejdspladserne arbejder løbende på afdækning af hensigtsmæssige måder at bruge de nye coachkompetencer på.

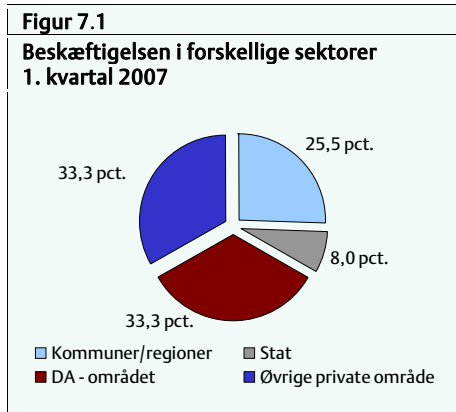
I foråret 2007 blev der desuden afholdt et idegenereringsseminar for seniorer. Dette har resulteret i en række ideer til inspiration for parterne i det videre arbejde på området.

7.2 Bidrag fra de kommunale og de regionale arbejdsmarkedsparter

Generel beskæftigelsespolitik (retningslinie 17)

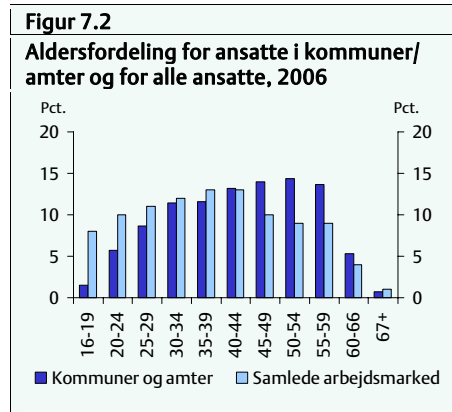
Parterne på det kommunale og regionale arbejdsmarked har valgt at lade deres bidrag fremstå som en opdatering af deres bidrag fra 2006, og af hensyn til muligheden for at følge udviklingen er angivelserne af retningslinienenumrene fra 2005 fastholdt.

Som nedenstående figur 7.1 illustrerer, udgør det kommunale og regionale arbejdsmarked en betydelig del af det samlede arbejdsmarked i Danmark, og parterne er sig det hermed forbundne ansvar for et velfungerende arbejdsmarked bevidst.

Anm.: Opdelingen af privat sektor og offentlig sektor er skønnet på grundlag af oplysninger fra hhv. DA og FLD.

Kilde: Danmarks Statistik, DA og FLD.

Anm.: Figuren er baseret på de nyeste tal fra 2006, dvs. tal fra før opgave- og strukturreformens ikrafttræden. Opdelingen af privat sektor og offentlig sektor er skønnet på grundlag af oplysninger fra hhv. DA og FLD.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken.

Udfordringer

Velfærdskommissionen afgav i efteråret 2006 en analyserapport, hvor der fokuseres på 5 indsatsområder. Den første udfordring er, at middellevetiden stiger. Det betyder flere ældre og færre i den erhvervsaktive alder. Flere i beskæftigelse er – af mange grunde – den bedste vej til at sikre balancen i fremtidens velfærdssamfund. Der ligger derfor en betydelig opgave i at sikre øget beskæftigelse i de kommende år. Der er behov for, at en større andel af folk i den erhvervsaktive alder deltager på arbejdsmarkedet, når demografien trækker i retning af en mindre arbejdsstyrke.

Øget beskæftigelse fordrer, at mulighederne for og tilskyndelsen til aktiv deltagelse på arbejdsmarkedet er til stede for alle. Dette stiller krav til den enkelte, men også til samfundet. Højere beskæftigelse skal skabes på to måder: 1) Den enkelte skal arbejde i flere år set over livsforløbet og 2) Flere af de, der står uden for arbejdsmarkedet skal have bedre mulighed for at arbejde. Samtidig skal de have kvalifikationer og motivation til at arbejde. Det gælder ikke mindst for indvandrere og efterkommere, som

vil udgøre en større og større andel af befolkningen i fremtiden. Som eksempel på forskelligheden i de udfordringer, som er på forskellige dele af arbejdsmarkedet, kan nævnes forskelle i alderssammensætning. Som det fremgår af figur 7.2 er aldersfordelingen for ansatte i kommuner og amter (regioner i 2007) karakteriseret ved, at der er forholdsmæssigt flere ældre medarbejdere i denne sektor sammenlignet med aldersfordelingen for det samlede arbejdsmarked i Danmark. KL og Danske Regioner har den 17. juni sammen med regeringen og visse lønmodtagerparter (LO og AC) indgået en trepartsaftale, og den 1. juli er indgået en aftale mellem KL, Danske Regioner, regeringen og FTF, hvori det bl.a. anbefales, at FTF tilslutter sig trepartsaftalen.

I det følgende omtales en række af de initiativer – dvs. både initiativer i medfør af ovennævnte aftaler og øvrige initiativer – som parterne har taget under hensyntagen til de konkrete udfordringer på det kommunale og regionale arbejdsmarked.

Fremme af arbejde gennem hele livet (retningslinie 18)

Øget kvindelig deltagelse på arbejdsmarkedet

Danmark har Europas højeste beskæftigelsesrate. Den er primært skabt, fordi beskæftigelsesraten for kvinder er så meget højere i Danmark end i de øvrige EU-lande. En af forudsætningerne for den høje kvindebeskæftigelse er kommunernes pasning af børn i førskolealderen. Før kommunalreformen havde 249 kommuner oplyst, at de havde pasningsgaranti. 22 kommuner havde oplyst, at de ikke havde pasningsgaranti¹. Efter kommunalreformen må det forventes en vis harmonisering, således at kommunerne nu tilbyder flere børnefamilier en pasningsgaranti.

Længere tid på arbejdsmarkedet

Den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder er pr. 2004 opgjort til 62,3 år i Danmark, jævnfør Socialforskningsinstituttets rapport ”Et længere arbejdsliv, København 2005”. Danmark har dermed EU's næsthøjeste tilbagetrækningsalder, kun overgået af Sverige. Der er mellem KL, Danske Regioner og KTO indgået en rammeaftale om seniorpolitik, der gør det muligt lokalt at indgå senioraftaler, med henblik på fastholdelse af seniorer på særlige vilkår. Fastholdelsen af ældre medarbejdere kan bidrage til at løse rekrutteringsudfordringen. I forhold til andre lande forbliver mange ældre medarbejdere på arbejdsmarkedet, og undersøgelser viser, at offentligt ansatte seniorer generelt er meget motiverede og tilfredse, men også, at offentligt ansatte seniorer gennemsnitligt trækker sig lidt tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet end privatansatte seniorer. Det er væsentligt, at der på de enkelte arbejdspladser fortløbende bliver fokuseret på initiativer, der bidrager til at fastholde seniorerne.

Moderne social beskyttelse blandt andet arbejdsmarkedspension

Arbejdsmarkedspensioner har eksisteret i en årrække på det kommunale og regionale område og er løbende blevet udbygget i forbindelse med overenskomstfornyelserne. Nedenstående tabel 1 viser det gennemsnitlige pensionsbidrag i forhold til den sam-

¹ Kilde: Danmarks Statistik: Pasningsgaranti for børn i alderen ½-5 år.

lede gennemsnitlige løn (ekskl. overarbejde) for overenskomstansatte i alt, for mænd og for kvinder. Som det fremgår, er der også fra år 2005 til år 2007 sket en udbygning af pensionsbidraget, således at dette i 2007 udgør 11,4 pct. af den samlede løn.

Ved OK2005 aftalte parterne en udbygning af minipensionsordningen (som omfatter ansatte, der ikke opfylder karensbetingelserne knyttet til den udbyggede pensionsordning). Aftalen betyder, at pensionsprocenten for minipensionsordningen med virkning fra 1. april 2006 hæves til den enkelte overenskomstgruppes fuldt udbyggede pensionsprocent. Herved hæves pensionsbidraget for ca. 21.400 fuldtidsbeskæftigede eller 4,5 pct. af alle ansatte fra 7,69 pct. til mindst 12,5 pct. (af den pensionsgivende løn).

Tabel 7.1
Samlet løn og pensionsbidrag for overenskomstansatte, kvinder og mænd

	Februar	Gennemsnitsløn	Gnst. pensionsbidrag	Pens. i pct. af gnst. løn
Månedsløn				
2007	Alle	28.267	3.228	11,4
	Kvinder	27.541	3.118	11,3
	Mænd	30.957	3.638	11,8
2005	Alle	26.542	2.973	11,2
	Kvinder	25.812	2.871	11,1
	Mænd	29.171	3.340	11,4
2000	Alle	21.444	2.090	9,7
	Kvinder	20.830	2.023	9,7
	Mænd	23.654	2.330	9,9

Kilde: Det Fælleskommunale Løndatakontor, LOPAKS.

Som det fremgår, er den gennemsnitlige månedsløn højere for mænd end kvinder, og tilsvarende er pensionsbidraget også højere, hvilket især skyldes, at der er forskel mellem forskellige overenskomstgruppers lønninger. Ud over, at forhøjelsen af minipension omfatter flere kvinder end mænd, har parterne særligt i forhold til ligestilling på pensionsområdet aftalt, at der skal ydes fortsat pensionsbidrag under den ulønnede del af barselsperioden.

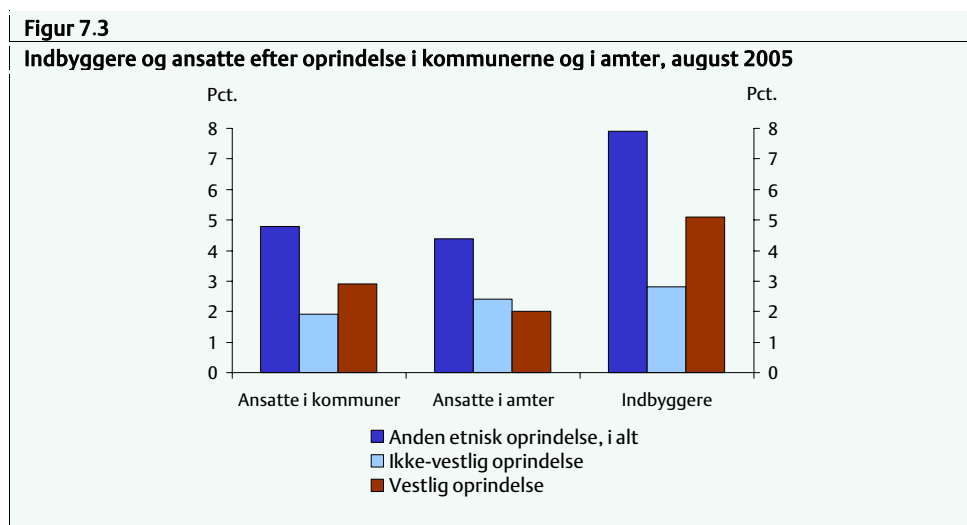
Det rummelige arbejdsmarked (retningslinie 19)

Den danske Flexicurity-model

Det er og har i en lang årrække været et mål for Danmark at nedbringe arbejdsløsheden – og det er lykkedes gennem en effektiv aktiv arbejdsmarkedspolitik. Det er dog vigtigt at understrege, at en vigtig forudsætning for en stor og aktiv arbejdsmarkedsindsats er finansiering via skatterne. Den danske flexicurity-model med liberale afskedigelsesregler og indkomst- og arbejdskompensation, hviler på en skattefinansieret velfærdsstat.

Integration

Målet er, at ikke-vestlige indvandreres og efterkommeres andel af den enkelte kommunes og regions ansatte i videst muligt omfang kommer til at afspejle den regionale arbejdsstyrke og jobsammensætning. Nedenstående figur 7.3 viser antal indbyggere og ansatte i kommuner og amter efter oprindelse opgjort hhv. for august 2006 og august 2004. Som det fremgår af figuren er der endnu et stykke vej til at målet nås.

Kilde: Danmarks Statistik, særkørsler.

I kommunerne er der sket en relativ forbedring fra 2005 til 2006. Sammenlignet med sidste års opgørelse, er stigningen i andelen af ansatte med ikke-vestlig baggrund relativt højere end stigningen i personer med ikke-vestlig baggrund i arbejdsstyrken.

Som det blev omtalt i afrapporteringen i 2006, har parterne indgået en aftale om integrations- og oplæringsstillinger, og i den anledning blev det omtalt, at det var protokolleret at iværksætte personalepolitiske projekter til styrkelse af integrationsindsatsen.

I foråret 2007 er det mellem KL og KTO besluttet at iværksætte følgende projekter med fokus på integration og mangfoldighed:

- Integrations- og oplæringsstillinger – projektet har til formål at fremme det lokale partssamarbejdes kendskab til og anvendelse af KTO-aftalen om integrations- og oplæringsstillinger, således at arbejdspladserne tilskyndes til at anvende aftalen ved rekruttering og fastholdelse af navnlig etnisk minoriteter.
- Mentorordninger for medarbejdere med anden etnisk baggrund – projektet har til formål at indhente viden om og hvordan mentorordninger har en effekt ved fastholdelse af ansatte med ikke-vestlig baggrund. Den indhentede viden vil blive videreformidlet til kommunal sammenhæng.

- Kultur og mangfoldighed på arbejdspladsen har til formål at undersøge, hvad der i en organisationskultur hæmmer og i særdeleshed fremmer accept og brug af mangfoldige kompetencer. Den indhentede viden vil danne baggrund for udvikling af redskaber, som kan fremme en mangfoldig virksomhedskultur.
- Effekter ved mangfoldighedsledelse er et projekt der har til formål at udvikle en målemetode, så det bliver muligt at opgøre effekten af at praktisere mangfoldighedsledelse. At dokumentere effekten af mangfoldighedsledelse vil være nyt, og kan forhåbentlig øge incitamentet for strategisk at arbejde med udvikling af mangfoldighed.

Forebyggende arbejdsmarkedstiltag til svage grupper Kommunale jobcentre

I forbindelse med kommunalreformen overtog kommunerne jobformidlingen i de nye jobcentre. Det var en kæmpefusion, hvor to vidt forskellige verdener blev smeltet sammen, og som er foregået næsten gnidningsløst. Jobcentrene bliver målt på deres resultater. Det drejer sig om at få også de svage ledige i arbejde, og det kan konstateres, at udviklingen i antallet af kontanthjælpsmodtagere er faldende.

Tabel 7.2			
Udviklingen i antal personer på kontanthjælp			
April 2006	April 2007	Forskel	I pct.
108.850	86.573	- 22.277	- 20,5

Kilde: Jobindsats.dk.

Forbedrede muligheder for at imødekomme arbejdsmarkedets behov (retningslinie 20)

Partnerskabsaftaler

Det er afgørende for gennemførelse af de regionale erhvervsudviklingsstrategier, at der er den fornødne arbejdskraft i regionerne med de kompetencer, som virksomhederne efterspørger. De regionale vækstfora har derfor i de partnerskabsaftaler, der er indgået med Regeringen, aftalt at samarbejde om overvågning og analyse af det regionale arbejdsmarked og de regionale vækstvilkår, således at initiativer baseres på et veldokumenteret grundlag om såvel udbuds- som efterspørgselsiden. Det er desuden aftalt, at Vækstforum vil samarbejde med Det Regionale Beskæftigelsesråd og uddannelsesinstitutionerne i regionen om at kortlægge og følge virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og efteruddannelse på kort og langt sigt, bl.a. under hensyntagen til, at regionerne er en del af et større regionalt arbejdsmarked.

Rekruttering

Ud fra ønsket om dels at øge bredden i rekrutteringsmulighederne til det kommunale arbejdsmarked, og dels skabe bedre kønsmæssig balance på alle niveauer i den kommunale organisation, har KL og KTO valgt at iværksætte følgende to projekter:

- Kvinder i karriere – Det er projektets formål at øge opmærksomheden på det ledelsesmæssige potentiale kvinder allerede står for i kommunerne, således at flere kvinder får lyst til at søge topledstillinger, og de ansættelsesansvarlige får mod på at ansætte kvinder i topledelsen.
- Flere mænd i kommunerne – Det er formålet at udvikle ideer og metoder, som kan inspirere kommunale arbejdspladser til at arbejde målrettet og systematisk med at rekruttere og fastholde flere mandlige ansatte inden for omsorgssektoren.

Der er i dag på en række områder knaphed på sundhedsfaglige personaleressourcer. Aktuelt er der især mangel på speciallæger og sygeplejersker, og på plejeområdet er der flaskehalsproblemer inden for flere faggrupper. I lyset heraf har de fleste regioner erfaringer med at rekruttere personale fra udlandet. Det har primært handlet om speciallæger, hvor man de senere år især har rekrutteret fra Polen, Baltikum og Tyskland. Som et helt aktuelt eksempel har Region Midtjylland rekrutteret 30 indiske speciallæger, som starter arbejdet på regionens sygehuse ved årsskiftet. Der rekrutteres udenlandske speciallæger fra en bred vifte af specialer, lige fra de kirurgiske til psykiatri og almen medicin. Udenlandske lægers andel af den samlede lægelige arbejdsstyrke udgør ca. 6 pct. Også sygeplejersker og radiografer rekrutteres fra udlandet, men i noget mindre omfang end speciallægerne. Her er det hidtil de nordiske lande og Tyskland, som har været rekrutteringsområderne. De udenlandske sygeplejerskers andel af de samlede antal sygeplejersker i arbejdsstyrken er ca. 2 pct.

I trepartsaftalen er der enighed om i fællesskab at gennemføre oplysningskampagner, der skal fremme rekrutteringen til den offentlige sektor. Kampagnerne gennemføres i 2008 og 2009. Ligeledes er der enighed om at tilstræbe en hensigtsmæssig kønsmæssig balance i beskæftigelsen inden for de offentlige velfærdsområder.

Ledelse

Kommunalreformen i Danmark betød, at 273 kommuner blev til 98 og 14 amter til 5 regioner og har involveret og omfattet 675.000 ansatte i amter og kommuner. Reformen er blevet kaldt den største reform i den offentlige sektor i 30 år.

Det har været en kæmpe udfordring for lederne i de involverede kommuner og amter at stå i spidsen for denne reform. Med henblik på styrkelse af lederne besluttede parterne på det kommunale og regionale arbejdsmarked ved OK-05 at afsætte 25 mio. kr. til initiativer for ledere på alle niveauer i kommuner og regioner. Det skete under overskriften ”Væksthus for ledelse”. Ledere i den kommunale og regionale sektor står over for udfordringer, som stiller store krav til deres evne til at løfte den faglige, den personalemæssige og den strategiske ledelsesopgave. I trepartsaftalen og i

aftalen mellem KL, Danske Regioner, regeringen og FTF er der bl.a. afsat midler til efteruddannelse mv. af ledere i kommuner og regioner. KL, Danske Regioner og regeringen har tilkendegivet, at offentlige institutionsledere samt afdelingsledere på sygehuse, der har ledelse som primær jobfunktion, skal have ret til en anerkendt lederuddannelse på diplomniveau.

Fremme af fleksibiliteten og lønmodtagerbestemmelser på arbejdsmarkedet (retningslinie 21)

Positiv håndtering af omstruktureringer Innovation

I forbindelse med forhandlingerne om udmøntning af globaliseringspuljen blev der afsat 3 mia. kr. til innovation for perioden 2005-2008.

En del af disse midler tilgår de regionale vækstfora og -huse, der har til opgave at udvikle regionale erhvervsudviklingsstrategier og yde støtte til realiseringen heraf, hvilket parterne på det kommunale/regionale arbejdsmarked finder positivt.

De resterende midler til innovation administreres af hhv. en bestyrelse for så vidt angår Erhvervsministeriets andel af midlerne (midler til brugerdreven innovation), og af Rådet for Teknologi og Innovation for så vidt angår Forskningsministeriets andel af midlerne. I hhv. bestyrelsen og i Rådet for Teknologi og Innovation er den offentlige sektor svagt repræsenteret med kun et medlem.

I trepartsforhandlingerne om en kvalitetsudvikling af den offentlige sektor har parterne anerkendt behovet for investeringer i innovation, og det er aftalt at afsætte 20 mio. kr. til forsøgs- og demonstrationsprojekter vedrørende brugerdreven innovation i den offentlige sektor for perioden 2008-2011. Dertil kommer at der i aftalen er en klar opfordring til at søge om 400 mio. kr. i perioden 2007-2010 til projekter inden for området brugerdreven innovation i den offentlige sektor. Endeligt er det aftalt, at der skal udarbejdes en særlig strategi for, hvordan de 3 mia. kr. i højere grad kan komme den offentlige sektor til gode. Der er således udsigt til, at det kommunale og regionale arbejdsmarked fremover vil blive inddraget i drøftelser om udvikling af strategi for og investeringer i innovationstiltag i den offentlige sektor.

Forbedring af kvaliteten i arbejdet herunder sikkerhed og sundhed Arbejdet med sikkerhed og sundhed

Ved OK-05 indgik parterne en aftale om arbejdsbetinget stress. Parterne har i forlængelse heraf aftalt og gennemført en række tiltag, der skal understøtte aftalen:

- En konference den 2. december 2005 for 1.000 repræsentanter for kommuner og amter
- Oplæg og udstilling om arbejdsbetinget stress på en Personalepolitisk Messe den 31. august 2006 med ca. 5.000 deltagere

- Udsendelse af fire stressmagasiner fra december 2005 til august 2006 med et oplag på mellem 15. – 25.000 eksemplarer pr. nummer og over 100.000 downloads samlet set
- Udsendelse af en vejledning om arbejdsbetinget stress til MED/SU i april 2007

Et femte stressmagasin, der udgives i efteråret 2007, vil mere have karakter af en metodebog eller idékatalog. Herudover har parterne i foråret 2007 besluttet at gennemføre yderligere en række aktiviteter for at udvide og supplere understøttelsen af aftalen. Parterne sætter her fokus på følgende emneområder:

- Undersøgelse af MED/SU-udvalgenes arbejde med retningslinjer, etablering af netværk og vidensbase
- Åbent værksted – implementering af retningslinjer om stress i udvalgte SU/MED-udvalg
- Relevante værktøjer til måling af stress
- LEAN uden stress?
- Kompetenceudvikling af de lokale aktører i MED/SU, TR, SR ledere m.fl.
- Særlig formidlingsindsats, rettet mod lederne mhp. at øge viden om og evner til at arbejde med at nedbringe den arbejdsbetingede stress
- Specifikke stressfaktorer og bekæmpelse heraf indenfor forskellige job- og brancheområder
- Afdækning af anmeldte arbejdsskader om stress, med henblik på målrettede indsats i forhold til de konstaterede problemfelter
- Generel formidlingsindsats med materialer til lokale kampagner, etablering af vidensbank mv.

Parterne har endvidere aftalt, senest den 1. oktober 2007, at optage forhandlinger om initiativer/indsats i forhold til arbejdsbetinget stress. I trepartsaftalen er der endvidere bl.a. enighed om, at alle offentlige arbejdspladser fra 2008 mindst hvert 3. år skal foretage målinger af medarbejdernes tilfredshed og trivsel. Ligeledes er aftalt, at arbejdsgivere og langtidssyge skal have en mere aktiv dialog om sygefraværet, samt at KL og Danske Regioner skal tilvejebringe en opgørelse over sygefraværet på institutionsniveau. Det er i aftalen præciseret, at der i samarbejdsorganerne i kommuner og regioner skal aftales retningslinier om indhold og opfølgning på måling af medarbejdernes tilfredshed og trivsel, samt om sygefraværet.

Sikring af beskæftigelsesvenlig lønudvikling (retningslinie 22)

Fleksibel løndannelse

I den kommunale og regionale sektor er det de forhandlings- og aftaleberettigede parter, der er ansvarlige for udformningen af lønsystemer og lønudviklingen.

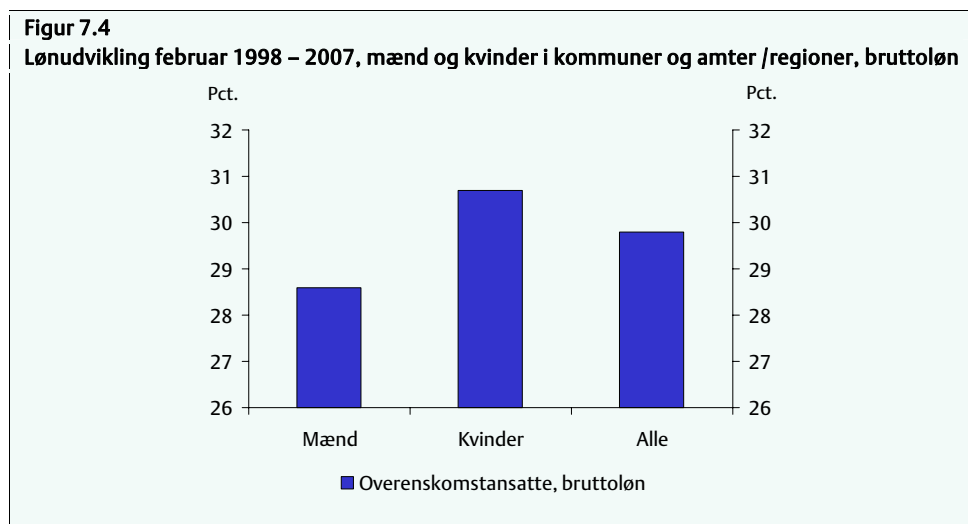
Allerede i 1995 og videre i 1997 indgik parterne aftale om et nyt lønsystem, hvorefter dele af løndannelsen er udlagt til det lokale niveau tæt på arbejdspladsen og i nær tilknytning til de arbejdsopgaver, der skal varetages. Formålet er at lønsystemet skal virke fremmende på bl.a. produktivitet og kreativitet. Med den decentrale model har parterne enedes om at etablere et statistikgrundlag for de lokale lønforhandlinger, der bl.a. sikrer, at de lokale parter er opmærksomme på, at der fortsat sikres ligeløn for kvinder og mænd.

Lønsystemet blev ved den seneste overenskomstfornyelse ændret og tilpasset de forskellige overenskomstområder bl.a. med henblik på bedre at kunne afspejle de særlige udfordringer, der er i de forskellige fagområder, men fortsat med princippet om lokale lønforhandlinger og aftaler tæt på arbejdspladsen.

Ligeløn

Ligelønsloven blev i 2006 ændret således, at større virksomheder fra året 2007 skal udarbejde kønsopdelt lønstatistik og underrette de ansatte herom. På det kommunale og regionale område er den nye lovs krav allerede opfyldt, idet parterne har indgået en aftale om statistikgrundlag for de lokale lønforhandlinger, som bl.a. sikrer, at de lokale parter har opmærksomhed på kønsaspektet i forbindelse med den lokale løndannelse. Parternes aftale om lønstatistik har siden 2002 indeholdt en bestemmelse om kønsopdelt statistik.

Nedenstående figur 7.4 viser lønudviklingen for overenskomstansatte i alt, samt særskilt for mænd og kvinder, for perioden siden indførelsen af lokal løndannelse, dvs. fra februar 1998 – februar 2007. Som det fremgår, er der overordnet set balance mellem lønudviklingen for mænd og kvinder, idet der dog indenfor de enkelte stillingsområder er forskelle. Det Fælleskommunale Løndatakontor udarbejder årligt en detaljeret ligelønsstatistik for ansatte i kommuner og amter (fra 1. januar 2007 regioner).

Anm.: Bruttoløn = samlet løn minus overarbejde.

Kilde: Det Fælleskommunale Løndatakontor, LOPAKS.

Ved OK-02 aftalte KTO og KL og Amtsrådsforeningen (nu Danske Regioner) at gennemføre et projekt, med det formål at belyse løndannelsen, herunder kønsmæssige lønforskelle mellem den private og den kommunale og amtslige sektor.

Undersøgelsen viste bl.a., at mænd gennemsnitlig har en højere løn end kvinder i den (amts)kommunale sektor, men at forskellen mindskes væsentligt (til under 5 pct.), når der tages højde for bl.a. uddannelse og arbejdsfunktioner, idet der dog indenfor enkelte grupper er en betydelig større forskel.

Tilpasning af uddannelse og opnåelse af kompetencer, der er behov for (retningslinie 24)

Vækstfora og partnerskabsaftaler

Såvel i erhvervsudviklingsstrategierne som i regeringens partnerskabsaftaler sættes der fokus på at øge og udvikle arbejdsstyrken på alle niveauer. Et af initiativerne er at styrke voksen- og efteruddannelsesindsatsen bl.a. ved at udbygge samarbejdet mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder, så medarbejdere på alle niveauer får bedre muligheder for opkvalificering og omskoling.

Regeringen og de regionale vækstfora har i de indgåede partnerskabsaftaler aftalt at fremme et godt samspil mellem uddannelsesinstitutioner, virksomheder og kommuner i regionen med henblik på at gøre uddannelserne mere attraktive for de unge, mindske frafaldet og generelt styrke uddannelseskulturen. Vækstforum vil bidrage til at understøtte allerede igangsatte og planlagte initiativer på uddannelsesområdet, herunder bl.a. etablering af mentorordninger, som vil bidrage til at gøre en særlig indsats

for de af regionens unge, der er i risiko for at falde ud af uddannelsessystemet, fx indvandrere og unge med lav uddannelsesmotivation.

Fleksible læreprocesser og adgang til uddannelse

Den offentlige sektor skal være dynamisk og være med til at præge udviklingen i samfundet. Det forudsætter gode rammer for medarbejdernes kompetenceudvikling. Og det forudsætter dygtige og engagerede ledere og medarbejdere, som opkvalificerer sig i løbet af hele arbejdslivet, og som med deres kunnen og viden bidrager til udviklingen af den offentlige service.

Efteruddannelse

I trepartsaftalen mellem regeringen, KL, Danske Regioner, LO og AC samt i aftalen mellem KL, Danske Regioner, regeringen og FTF indgår en række initiativer i forhold til at styrke efteruddannelsen. Aftalerne indebærer blandt andet en øget dimensionering af den pædagogiske grunduddannelse og af uddannelserne til social- og sundhedshjælper og -assistent. Ligeledes skal 15.000 flere ikke-faguddannede medarbejdere have mulighed for at tage en uddannelse i perioden 2008-2015. Yderligere er parterne enige om at styrke kompetenceudviklingen ved de kommende overenskomstforhandlinger. Regeringen har på forhånd afsat 700 mio. kr. til formålet. Desuden nedsættes deltagerbetalingen for efteruddannelserne mv. for ca. 500 mio. kr., og der er afsat 275 mio. kr. til øgning af aktiviteten på de fagspecifikke kurser.

7.3 Bidrag fra parterne på det private arbejdsmarked

Parterne på det private arbejdsmarked (Ledernes Hovedorganisation (LH), Sammenlutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA), Landsorganisationen i Danmark (LO) og Dansk Arbejdsgiverforening (DA)) gør følgende status for igangsatte initiativer i programperioden, idet det særligt må fremhæves, at der i reformperiodens 3. år er indgået nye overenskomster på DA/LO-området.

Med de nye overenskomster er det på DA/LO-området lykket at opnå aftaler om løn og arbejdsvilkår de næste 3 år. Med overenskomsterne er der tilføjet yderligere elementer til arbejdsmarkedspensionerne, der i 2010 vil have et samlet bidrag på 12 pct. Lønmodtagerne betaler 1/3 og arbejdsgiverne 2/3 heraf.

En række andre centrale emner bliver udviklet i overenskomstperioden frem til februar 2010. Det drejer sig om tiltag, der styrker sammenhængen mellem familie og arbejdsliv, frit valg ordninger, initiativer over for seniorer og kompetenceudvikling.

I virksomheder med mere end 35 ansatte kan de ansatte stille krav om, at der i virksomheder omfattet af DA/LO-samarbejdsaftalen skal oprettes Samarbejdsudvalg. Samarbejdsudvalget består af ledelses- og medarbejderrepræsentanter. Samarbejdsudvalget på den enkelte virksomhed inddrages i tilrettelæggelsen af principper for de lokale arbejds- og velfærdsforhold samt virksomhedens personalepolitik. Samarbejdsudvalget drøfter principper for uddannelsespolitik i virksomheden, seniorpolitik, ligebehandling og integration.

Familie og arbejdsliv

Overenskomsterne indeholder mange og omfattende bestemmelser, som vedrører samspillet mellem arbejdsliv og familieliv. Udviklingen af de familiepolitiske temaer i overenskomsterne på DA/LO-området er sket løbende, og processen er accelereret siden starten af 1990'erne. Der er udviklet et omfattende sæt familiepolitiske rettigheder kombineret med en stor fleksibilitet i tilrettelæggelsen af arbejdstiden.

Fleksibiliteten med hensyn til tilrettelæggelsen af arbejdstiden understøtter den decentraliseringsproces, som præger reguleringen af løn- og arbejdsvilkår på det private arbejdsmarked i Danmark. På virksomhedsniveau giver de fleksible rammer mulighed for at aftale sig frem til løsninger, som imødekommer behov og ønsker fra såvel virksomheds- som medarbejderside. Dertil kommer, at 3/4 af de overenskomstdækkede lønmodtagere på DA/LO-området er omfattet af overenskomster, der giver adgang til at anvende årsarbejdsnormer.

I forbindelse med ligebehandling og integration anbefales det i samarbejdsaftalen, at *”der ved tilrettelæggelsen af virksomhedens personalepolitik tages passende hensyn til, at erhvervsarbejde kan forenes med forældrerollen”*.

Ved sygdom og tilskadekomst har medarbejdere på DA/LO-området med 9 måneders anciennitet i virksomheden ret til fuld løn i 8-9 uger. Ved børns sygdom har medarbejdere og ansatte under uddannelse ret til fravær med fuld løn, når det er nødvendigt til pasning af syge hjemmевærende børn under 14 år. Ordningen gælder barnets 1. sygedag. Desuden har medarbejderne ret til fravær med fuld løn til indlæggelse på hospital sammen med barnet, når indlæggelse er nødvendig. Ordningen gælder maksimalt én uge inden for en periode på 12 måneder.

Ved graviditet og barsel m.m. har medarbejdere på DA/LO-området med 9 måneders anciennitet ret til fravær med løn i 4 uger før forventet fødsel (graviditetsorlov), 14 uger efter fødsel (barselorlov), 2 ugers fædreorlov og samlet 9 ugers forældreorlov. Fraværet med løn i forældreorlovperioden gælder den 15.-23. uge, hvoraf 3 uger skal anvendes af mor, og 3 uger skal anvendes af far.

Med henblik på at understøtte et arbejdsmarked med lige muligheder for kvinder og mænd er der på DA-området etableret en udligning af virksomhedernes overenskomstmæssige udgifter til løn under barsel.

Kompetenceudvikling

Overenskomsterne understøtter et dynamisk arbejdsmarked, hvor der løbende sker en opkvalificering, og hvor den enkelte lønmodtager har mulighed for at uddanne sig til et højere kvalifikationsniveau, enten i samme virksomhed eller på en anden virksomhed.

Når uddannelsen sker efter ønske fra virksomheden, eller som led i en uddannelsesplanlægning foretaget på virksomheden, har medarbejdere med 9 måneders anciennitet

tet i virksomheden ret til fuld løn (ofte i 2 uger/år). Virksomheden betaler løn, og evt. offentlig uddannelsesgodtgørelse tilfalder virksomheden.

Derudover har den enkelte medarbejder desuden ret til 2 ugers selvvalgt uddannelse med en godtgørelse på op til 85 pct. af sædvanlig overenskomstmæssig løn. Det er en forudsætning for at modtage løntabsgodtgørelse, at uddannelsen er inden for overenskomstens- eller branchens område.

Desuden har den enkelte medarbejder ret til at deltage i et individuelt kompetenceafklaringsforløb (IKA). Det individuelle kompetenceafklaringsforløb kan være fastlæggelse af en plan for medarbejderudvikling mod faglært niveau inden for overenskomstens område. Det kan også være en test af medarbejderens læse-, skrive- og regnefærdigheder samt tiltag, som sigter på en opretning af evt. mangler heri. Medarbejderen får sædvanlig løn under disse forløb.

Virksomhederne bidrager ved udgangen af overenskomstperioden med ca. 520 kr. pr. fuldtidsmedarbejder til en kompetenceudviklingsfond, som bl.a. står for udbetaling af tilskud til lønmodtagere, som deltager i individuel kompetenceafklaring eller selvvalgt uddannelse inden for fondens område.

På SALA/LO-området er der pr. 1. januar 2007 igangsat et projekt, der er forankret i Samarbejdsnævnet, og som tilbyder et antal virksomheder at styrke virksomhedskulturen og forbedre medarbejdernes innovationskompetencer. Hermed fornys og forbedres produktionsprocesserne, og medarbejdertilfredsheden øges. Projektet løber frem til ultimo 2008 og involverer i alt 24 virksomheder. Et af formålene er at gøre brug af medarbejdernes viden, indsigt og erfaring på en ny måde og dermed sætte positive spor i samarbejdet mellem arbejdstagere og virksomhed.

Seniorer på arbejdsmarkedet

En række brancheoverenskomster samt samarbejdsaftalen mellem LO og DA rammer for virksomhedernes tiltag på det seniorpolitiske område. Aftalerne fastslår, at udformningen af seniorpolitik er et område for Samarbejdsudvalget på den enkelte virksomhed. Det understreges samtidig, at en konkret senioraftale skal indgås mellem den enkelte medarbejder og virksomheden og afspejle de behov, som begge parter har. På enkelte områder er der udformet konkrete forslag til, hvilke vilkår en senioraftale skal indeholde.

Fleksibel arbejdstilrettelæggelse og fleksibel løn

Overenskomsternes fleksible arbejdstidsregler, som er tilpasset virksomhedernes konkurrencevilkår og medarbejdernes behov, er blevet udvidet, således at den daglige arbejdstid efter aftale mellem medarbejdere og virksomhed nu kan ligge mellem kl. 06.00 til kl. 18.00. Reguleringen af arbejdstiden foregår hovedsagelig ved aftaler på den enkelte virksomhed. Parterne på den enkelte virksomhed kan i vidt omfang indgå aftaler, som passer til virksomhedens og medarbejdernes behov – også selv om en aftale måtte fravige overenskomstens regler om arbejdstid. Overenskomsternes ar-

bejdstidsbestemmelser fungerer derfor primært som en ramme, der finder anvendelse i det omfang, parterne på virksomheden ikke kan aftale sig til rette.

Som noget nyt etableres en særlig opsparing eller en Fritvalgs Lønkonto for hver enkelt medarbejder. Udformningen af den særlige opsparing/Fritvalgs Lønkonto varierer fra overenskomstområde til overenskomstområde. I 2010 indeholder mange ordninger op til 7,5 pct. af medarbejderens løn. Der er et obligatorisk bidrag på 1 pct. og derudover kan særlig helligdagsbetaling på op til 4 pct. inddrages. Endelig kan den enkelte lønmodtager vælge at afstå fra at afholde sine 5 feriefridage mod at få sat yderligere 2,5 pct. af lønnen ind på kontoen. Medarbejderne kan på en række ordninger vælge at få udbetalt indestående i forbindelse med fritid, at få overført indestående som ekstraordinære pensionsbidrag samt overføre indestående til det efterfølgende ferieår.

Flexicurity

Den stigende interesse for flexicurity har for arbejdsmarkedets parter betydet en stor aktivitet med at modtage delegationer og holde oplæg på konferencer m.v. i udlandet for at forklare, hvordan det danske arbejdsmarked er indrettet. DA, LO og Beskæftigelsesministeriet har udarbejdet et fælles papir som indspil til udviklingen af EU-kommissionens principper for flexicurity. DA har i samarbejde med de tyske, portugisiske og slovenske arbejdsgiverorganisationer i maj 2007 udarbejdet en debatpjece ”Modernising Europe’s labour markets Flexicurity – greater security through better employment opportunities”.

Integration af flygtninge og indvandrere på arbejdsmarkedet

Regeringen, arbejdsmarkedets parter og de kommunale parter indgik den 13. december 2006 en ny 4-partsaftale om integration. Den nye aftale er et supplement til 4-partsaftalen om integration fra 2002.

Aftalen indeholder en række supplerende værktøjer for kommunernes integrationsindsats, som det forventes kan bidrage positivt til integrationen af indvandrere på arbejdspladsen. Der er således etableret nye rammer for, at kommunerne kan forbedre indsatsen og øge resultaterne.

Aftalen omfatter følgende områder:

1. Trappemodellen
2. Jobpakker
3. Mentorordning
4. Netværk for indvandrerkvinder
5. Kompetenceafklaring
6. Lokalt samarbejde mellem kommuner/jobcentre, virksomheder, arbejdspladsens ledelse og ansatte

Et af de centrale punkter i aftalen er udviklingen af 12 såkaldte ”jobpakker”. Jobpakkerne er udarbejdet af medlemsorganisationerne hos DA i samarbejde med lønmodtagerorganisationerne hos LO. Jobpakkerne kombinerer faglige/sproglige kurser,

målrettet bestemte jobfunktioner på det ufaglærte arbejdsmarked med forløb, der inkluderer virksomhedspraktik og løntilskud.

Parterne vil fortsat understøtte og udbrede anvendelsen af trappemodellen (en kombination af vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik, løntilskud og ansættelse på særlige løn- og ansættelsesvilkår).

DA og LO igangsætter som en del af aftalen, sammen med Kommunernes Landsforening, et nyt integrationsprojekt – VIP2-projektet. Projektets formål er at bidrage til en hurtigere og bedre integration af indvandrere på arbejdsmarkedet ved konkret at afprøve og udvikle redskaber og metoder i trappemodellen lokalt. Målet er en tidlig start på virksomhederne for både arbejdsmarkedssparate ledige og dem, der er langt fra arbejdsmarkedet, herunder indvandrere og efterkommere omfattet af Ny Chance-målgruppen. Projektets sekretariat er placeret hos DA.

Projektet, der løber frem til marts 2009 skal:

- Afprøve og understøtte brugen af trappemodellen, herunder forskellige jobpakker
- Udvikle brugen af mentorordninger og lignende støtte på virksomheder
- Afprøve og understøtte brugen af kompetenceafklaring
- Samarbejde med den etniske specialfunktion i Arbejdsmarkedsstyrelsen og Integrationservice om udbredelsen af erfaringerne med brugen af trappemodellen til jobcentre, de lokale beskæftigelsesråd, lokale faglige organisationer, virksomheder og andre relevante aktører

Det nye projekt er tænkt i to spor:

- Dialog og videnformidling, der er rettet mod de 91 jobcentre og lokale beskæftigelsesråd, virksomheder, faglige organisationer og andre aktører
- Metodeafprøvning og metodeudvikling, der er rettet mod en fortsat udvikling af trappemodellen som redskab på udvalgte områder i samarbejde med fem kommuner

Lederen spiller en nøglerolle i forhold til integration. Det er lederen med det direkte personaleansvar, der kan få integrationen på arbejdspladsen til at lykkes.

Mange ledere har godt fat på opgaven med integration og fastholdelse af nydanske medarbejdere og har gode erfaringer. Men i omkring 40 pct. af de danske virksomheder har man stadig ingen erfaringer med at lede mangfoldige medarbejdergrupper.

For at løfte integrationsopgaven har LH sammen med CABI (Center for Aktiv BeskæftigelsesIndsats) udviklet netværkstilbuddet ”Fra leder til leder”. Her er grundtanken at brede viden om god ledelse af etnisk mangfoldige medarbejdergrupper ud til så mange ledere som muligt.

Omdrejningspunktet er videndeling mellem ledere med og uden erfaringer med ledelse af etnisk mangfoldige medarbejdergrupper. Videndelingen sker på netværksmøder med en professionel tovholder.

Arbejds miljøindsatsen

I marts måned 2007 blev der med rapporten ”10 år med handlingsprogrammet Rent arbejdsmiljø 2005” gjort en foreløbig status for den igangsatte arbejdsmiljøindsats. Rapporten evaluerer og giver konklusioner på, hvordan det er gået med de 7 visioner udstukket i handlingsprogrammet. Rapporten viser tydeligt, at det har været en succes at fastsætte en fælles plan for en styrket arbejdsmiljøindsats. Alle arbejdsmiljøaktører har ydet en målrettet og koncentreret indsats for de 7 visioner i handlingsprogrammet.

Ikke alle mål er nået, men der er sket klare arbejdsmiljøforbedringer fra 1996 til 2005:

- Antallet af samtlige anmeldte arbejdsulykker og dødsulykker er faldet
- Antallet af anmeldte arbejdsbetingede lidelser i skulder, nakke og arme som følge af ensidigt, og gentaget arbejde er faldet
- Udbredelsen af det helbredsskadelige højrepetitive arbejde er reduceret med 18 pct.
- Frem til 2003 er der et fald i antallet af anmeldte lidelser som følge af tunge løft, skub og træk
- Antallet af hjerneskader, som følge af udsættelse for organiske opløsningsmidler, er faldet, og der ses et fald i det samlede forbrug af kræftfremkaldende stoffer
- Forekomsten af selvrapporterede symptomer, der kan sættes i forbindelse med dårligt indeklima er faldet
- Antallet af anmeldte arbejdsulykker og anmeldte arbejdsbetingede lidelser for børn og unge er faldet

Samarbejdet mellem arbejdsmiljøaktørerne fortsætter under den nye nationale arbejdsmiljøhandlingsplan, der løber frem til og med 2010.

7.4 Bidrag fra Beskæftigelsesrådet

Beskæftigelsesrådet støtter Lissabonstrategiens overordnede målsætninger på beskæftigelsesområdet. Den danske beskæftigelsespolitik bør være helhedsorienteret og inkluderer grupper, der har behov for en særlig indsats. Beskæftigelsesrådet vil i lighed med sidste år opfordre til, at kapitel 5 i reformprogrammet efterlever mainstreamingprincippet, så der for hvert punkt tages stilling til betydningen for afgang og fastholdelse på arbejdsmarkedet for personer med handicap.

Beskæftigelsesrådet opfordrer regeringen til konkret at vurdere behovet for nye tiltag blandet andet på baggrund af den stigende mangel på arbejdskraft og de voksende flaskehalsproblemer på det danske arbejdsmarked. Rapporten nedtoner, at den stør-

ste udfordring for arbejdsmarkedet i de kommende år bliver at sikre et tilstrækkeligt og kvalificeret arbejdsudbud.

Beskæftigelsesrådet anbefaler, at regeringen fastholder fokus på beskæftigelsessystemets evne til at imødekomme flaskehalsudfordringer på et stramt dansk arbejdsmarked, så virksomhederne kan få den kvalificerede arbejdskraft, som de har behov for.

Formidlingsindsatsen i det nye system er fortsat utilstrækkelig, og Beskæftigelsesrådet anbefaler, at systemets evne til at løse opgaven med at bistå det ordinære arbejdsmarked med kvalificeret og motiveret arbejdskraft følges nøje.

Beskæftigelsesrådet foreslår, at kapitel 5 suppleres med et afsnit om implementering af det nye beskæftigelsessystem samt de konkrete tiltag, der er taget for at styrke formidlingsindsatsen og bekæmpe flaskehalsproblemerne på arbejdsmarkedet.

Beskæftigelsesrådet ser det som væsentligt, at der er fokus på livslang læring bl.a. i forhold til mennesker med handicap. Denne gruppes overrepræsentation i gruppen af personer med relativt kort uddannelse, er en del af forklaringen på, hvorfor de er sværere for mennesker med handicap at komme ind på og blive fastholdt på arbejdsmarkedet.

7.5 Bidrag fra De Samvirkende Invalideorganisationer

Mennesker med handicap er lige så forskellige som mennesker uden handicap og bliver berørt af mange forskellige problemstillinger i forhold til arbejdsmarkedet. Derfor er det vigtigt, at de målsætninger og resultater, som handlingsplanen beskæftiger sig med, ikke kun afspejler mennesker med handicap på ét isoleret punkt i forhold til det rummelige arbejdsmarked. Handicap skal 'mainstreames' gennem alle retningslinjer. DSI (vi skifter navn til Danske Handicaporganisationer 1/1 2008) stiller følgende krav til en forbedret beskæftigelsespolitik:

Beskæftigelsessituationen for folk med handicap

Arbejdsmarkedstilknytningen for mennesker med handicap er overordnet set ikke tilfredsstillende. Der er et langt større potentiale for, at mennesker med handicap kan være i beskæftigelse. Der er positive tendenser i forhold til beskæftigelsesgraden, men det er marginaler vi taler om. Beskæftigelsesgraden for mennesker med handicap er steget fra 53 pct. i 2002 til 56 pct. i 2005. Nye tal tyder på at beskæftigelsesgraden ikke har ændret sig siden 2005. Dette er væsentligt lavere end for mennesker uden handicap. Her er beskæftigelsesgraden ca. 83 pct. (SFI).

Særlig indsats for personer visiteret til fleksjob

For mennesker med varigt nedsat arbejdsevne er udviklingen fortsat katastrofal på trods af den generelle positive danske beskæftigelsessituation. Mere end 30 pct. af de visiterede til fleksjob er ledige – en udvikling der blot er blevet værre og værre.

DSI mener denne situation råber på, at indsatsen forstærkes for denne gruppe ledige. DSI efterspørger en mere aktiv indsats fra jobcentre og en langt bedre anvendelse af de muligheder, der er for at igangsætte aktive forløb.

Regeringen har i sit velfærdsforlig fra 2006 nedsat en Forebyggelsesfond, og der er i høj grad brug for at fokusere på forebyggelsen. I fondens arbejde bør målgruppen, mennesker med nedsat arbejdsevne, være i fokus, idet de er i fare for at ryge permanent ud af arbejdsmarkedet. Det er DSI's opfattelse at denne målgruppe ikke er særlig prioriteret i fondens foreløbige arbejde.

Der er behov for bredt fokuseret ligebehandling af mennesker med handicap

Mennesker med funktionsnedsættelse skal have samme rettigheder til at deltage i samfunds- og arbejdslivet som alle andre. Derfor skal beskæftigelsesområdet og samfundets sektorer og strukturer som helhed være sammenhængende og inkluderende, og forskelsbehandling bekæmpes. Det er der nu også lovgivning om.

Men virker denne lovgivning efter lovgivernes hensigt? Desværre er der noget, der tyder på, at dette ikke er tilfældet. De foreløbige få domme der er afsagt har mildest talt givet anledning til stor undren. Selv Beskæftigelsesministeren mener, der i en af sagerne er tale om direkte forskelsbehandling i lovens forstand på trods af, at domstolsafgørelsen kommer frem til et andet resultat. Sagen er anket, og det er derfor for tidligt at kræve loven ændret.

Regeringen sendte i januar 2007 et lovforslag i høring. Det drejede sig om at nedsætte et fælles klagenævn for Ligebehandling. Et meget positivt træk, der imidlertid endnu ikke er fulgt til dørs med henblik på fremsættelse i Folketinget. Det er dybt bekymrende. DSI kan kun opfordre Regeringen til at fremme den igangsatte proces.

Information til virksomheder om støtte- og kompensationsmuligheder

Der er brug for mere viden og lettilgængelig rådgivning til virksomheder om mennesker med handicap i beskæftigelse - særligt vedr. støttemuligheder og kompensationsordninger. Hertil kommer et behov for styrket information om virksomhedernes nye pligter i forhold til ligebehandling og rimelig tilpasning. I det nye beskæftigelses-system er der i Vejle blevet etableret en specialfunktion for handicapområdet, men DSI afventer stadig at se positive resultater af denne funktion.

Barrierer for arbejdsmarkedstilknytningen

DSI iværksatte i 2006 projektet 'Fra barriere til karriere', som har til formål at nedbryde de fordømme og barrierer, der eksisterer på det danske arbejdsmarked i forhold til at ansætte mennesker med handicap. Projektet finansieres af Arbejdsmar-

kedsstyrelsen. Midlet til at nå målet er dialogmøder, som beskæftigede mennesker med handicap – de såkaldte barrierebrydere – tager rundt på virksomhederne og afholder. Projektet går godt. Virksomhederne vil gerne have besøg og omkring halvdelen af besøgene har ført til jobåbninger. Projektet viser, at det kan lade sig gøre og bør være et eksempel til efterlevelse blandt jobcentrene.

Deltagelsen på arbejdsmarkedet for mennesker med handicap er tæt forbundet med bl.a. gode uddannelses-, transport- og tilgængelighedsforhold. Kun gennem en 'mainstreamet', sektorbaseret og sammenhængende indsats kan beskæftigelsesgab for mennesker med handicap reduceres.

DSI ser gerne, at myndigheder og arbejdsmarkedets parter anvender flere ressourcer på holdningsbearbejdende aktiviteter og indgår aktivt i at få flere mennesker med handicap inkluderet på arbejdsmarkedet.

Regeringens strategi 'Handicap & Job'

DSI finder fortsat Regeringens flerårige beskæftigelsesstrategi for mennesker med handicap fra 2004 meget relevant. DSI's mål er, i tråd med Regeringens politik, at beskæftigelsespotentialet blandt de mange mennesker med handicap, som desværre i dag står uden for arbejdsmarkedet, skal bidrage langt mere og bedre, end tilfældet er i dag. Evalueringen af Regeringens beskæftigelsesstrategi viser, at der kun er sket en lille stigning i beskæftigelsesgraden. DSI mener, at Regeringens beskæftigelsesstrategi fremover skal fokusere på de mest udsatte grupper. Derfor er det nødvendigt at skabe et overblik over hvilke grupper, der har den laveste beskæftigelsesgrad, hvilken indsats der i dag gøres, og hvilke tiltag der kunne gennemføres for at forbedre situationen.

Generel beskæftigelsespolitik (retningslinje 17)

Danmark har en støtte- og kompensationslovgivning med få mangler. Senest er der i Folketinget vedtaget en udvidelse af *personlig assistance* ordningen, således at også mennesker med nedsat kognitiv- og/eller psykisk arbejdsevne kan få tilknyttet en personlig assistent. DSI forventer, at dette kan øge tilknytningen til arbejdsmarkedet for en række grupper.

Imidlertid er der behov for at gøre en særlig indsats for at øge beskæftigelsen af mennesker med handicap i forhold til hele arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedet skal indeholde den rette fleksibilitet i forhold til at kunne rumme mennesker med handicap – principielt i alle job, hvor mennesker med handicap har de efterspurgte kompetencer, og jobformidlingen (jobcentrenes indsats) skal styrkes.

Fremme af arbejde gennem hele livet (retningslinie 18)

Udgangspunktet for DSI's arbejde er dansk handicappolitik grundforudsætning om, at alle skal have lige muligheder for at deltage i samfundslivet. Det betyder også, at alle former for direkte eller indirekte forskelsbehandling skal bekæmpes. Det er dokumenteret af Socialforskningsinstituttet at langt fra alle mennesker med handicap

modtager den kompensation, som er nødvendig i forhold til et uafhængigt liv – på jobbet, under uddannelsen eller i fritiden. Derudover har mennesker med handicap i beskæftigelse ikke samme adgang som andre til alle overenskomstaftalte goder, fx sundhedsaftaler, forsikringsordninger mv.

Endelig vil DSI fremhæve, at der fortsat er en omfattende aldersdiskrimination, når det drejer sig om mennesker med handicap. Der er her slet ikke de samme muligheder for at udsætte sin pensionsalder, som andre mennesker har. Dette anser DSI for dybt beklageligt, især da Regeringens politik er at få folk til at blive på arbejdsmarkedet så længe som muligt.

Det rummelige arbejdsmarked (retningslinie 19)

Der er behov for at styrke inklusion på arbejdsmarkedet i forhold til alle mennesker med handicap, hvis ikke flere skal ende på varig offentlig forsørgelse. Nogle handicapgrupper ekskluderes desværre i dag i stigende grad fra det danske arbejdsmarked. Der er undersøgelser fra Dansk blindesamfund, Epilepsiforeningen og fra hørehandicapområdet, som viser at disse grupper har en langt lavere beskæftigelsesgrad end den gennemsnitlige for øvrige mennesker med handicap.

For at ændre på situationen er det naturligvis vigtigt med en effektiv indsats fra det offentlige jobformidlingssystem, men ligeså vigtigt er det, at virksomhederne udviser rummelighed. I 2004 lancerede DSI, med støtte fra Arbejdsmarkedsstyrelsen, en job- og informationsportal, www.ijobnu.dk Portalen er for mennesker med en funktionsnedsættelse og førtidspensionister.

Erfaringerne viser, at der er rigtig mange mennesker, der har lagt deres cv ind (flere end 3.000 personer), men til gengæld går det rigtig trægt med at få virksomheder til at annoncere ledige stillinger. I hele den 2-årige periode har der tilsammen været under 500 stillinger slået op. DSI finder dette meget beklageligt og vurderer, at der stadig er et stort informationsbehov i forhold til virksomheder.

Regeringens tiltag 'Nye veje til arbejde'

Mennesker med en psykisk funktionsnedsættelse har en alt for lav og ustabil arbejdsmarkedstilknytning. I den forbindelse hilste DSI Regeringens tiltag 'Nye veje til arbejde' velkomment. DSI bidrager til realiseringen af Regeringens tiltag, idet DSI i oktober 2007 åbner op for "Vidensnetværket", der skal gøre viden om handicap og beskæftigelse let tilgængelig for jobcentre, andre aktører og borgere.

Forbedre matchningen af arbejdsmarkedsbehovene (retningslinie 20)

DSI har store forventninger til det nye beskæftigelsessystem, der blev implementeret pr. 1. januar 2007. Imidlertid er det endnu intet, der tyder på, at det har forbedret jobformidlingssituationen for mennesker med handicap. Det er dog for tidligt at sige noget endegyldigt, da meldinger om manglende prioritering af handicap og job, ventetider på hjælpemidler mv. kan hænge sammen med de generelle problemer med implementeringen af den nye kommunalreform. DSI vil opfordre Regeringen til at

sikre, at den særlige beskæftigelsesindsats for mennesker med handicap får den lokale opmærksomhed, som skal til for at sikre en øget arbejdsmarkedsdeltagelse.

Fremme af fleksibilitet på arbejdsmarkedet (retningsline 21)

Det er vigtigt at få mennesker med handicap tilknyttet arbejdsmarkedet i funktioner, som har kvalitet for den enkelte og for virksomheden. De nye former for organisering af arbejdet tager ikke alle tilstrækkelig hensyn til mennesker med handicap. Flexibilitet på arbejdsmarkedet bør også være gældende for mennesker med handicap.

DSI er ikke interesseret i et opdelt arbejdsmarked, hvor mennesker med handicap bliver sat på sidelinjen, beskæftiges i særlige job uden for normeringer eller ekskluderes. Herudover skal mennesker med en funktionsnedsættelse, der er, eller vil være, selvstændig erhvervsdrivende naturligvis have støtte- og kompensationsmuligheder. Der er i dag problemer med dette, idet reglerne diskriminerer mennesker med handicap, der ikke kan arbejde fuld tid i deres egen virksomhed. Disse mennesker har behov for en anden horisont for at kunne bevise virksomhedens levedygtighed.

Sikring af beskæftigelsesvenlig lønudvikling og forbedre investering i menneskelig kapital (retningslinie 22 og 23)

Mennesker med handicap skal have mulighed for at uddanne og efteruddanne sig som alle andre og der igennem sikre en karriereudvikling, der forhindrer udstødning fra arbejdsmarkedet. Det kan være med til at skabe lige muligheder for alle på arbejdsmarkedet bl.a. i forhold til rimelig lønudvikling uden forskelsbehandling. Alt for mange mennesker med handicap forlader uddannelsessystemet for tidligt. Eksempelvis efterlyser DSI nye tiltag, der hjælper unge med handicap fra skole til uddannelse til job.

Indsatsen for livslang læring i forhold til mennesker med handicap er et område, som DSI til stadighed finder, er politisk for lavt prioriteret. Men en helhedsorienteret tilgang nødvendiggør en fuld og umiddelbar adgang til socialpædagogisk støtte, hjælpemidler og kompensation på efter- og videreuddannelser.

Tilpasning af uddannelse og træningssystemer til de nye kompetencer (retningslinie 24)

Der er ingen tvivl om, at der er store problemer med at sikre, at mennesker med handicap tilegner sig uddannelsesmæssige kompetencer på samme niveau som andre mennesker. Mennesker med handicap er overrepræsenterede i gruppen af mennesker med en relativ kort uddannelse. Ofte er der et misforhold mellem de uddannelsesmæssige kvalifikationer, som mennesker med handicap har, og de kvalifikationer der efterspørges. Dertil kommer at mange mennesker med handicap ikke har mulighed for at opnå uddannelse, der reelt kvalificerer dem til arbejdsmarkedet. Det drejer sig særligt om manglende fysisk tilgængelighed på uddannelsesinstitutioner, og manglende information om og adgang til socialpædagogisk støtte. Dette skaber store barrierer bl.a. i forhold til også at sikre mennesker med handicap et frit uddannelsesvalg.

DSI mener, det er vigtigt, at der igangsættes tiltag, så uddannelsesniveaet for mennesker med handicap bliver afdækket, så den rette viden er til stede i forhold til en konkret indsats. Vi ved, at kun 3 pct. af mennesker med handicap er under uddannelse². Fx har 53 pct. af døve kun grundskole som højeste fuldførte uddannelse.

² Clausen, Thomas, Pedersen, Jane G., Olsen, Bente M. og Bengtsson, Steen (2004): Barrierer for handicappedes beskæftigelsesmuligheder. København: Socialforskningsinstituttet, Arbejdsrapport 15:2003.